

Jaarverslag

Strukton Groep nv

2018

Strukton

Inhoud

Jaarverslag Strukton 2018

01	Kengetallen	004
02	Verslag van de Raad van Commissarissen.....	006
03	Bericht van de directie.....	008
04	Profiel.....	012
05	Samenstelling management.....	015
06	Kernactiviteiten en specialismen	016
07	Financiële resultaten	018
08	Veiligheid	022
09	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	024
10	Corporate governance	029
11	Risicobeheersing.....	032
12	Jaarrekening	038
13	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	120
14	Namen en adressen	124
15	Begrippenlijst.....	132
16	Colofon	134

► De kracht van
Strukton ligt in het
vakmanschap en de
domeinkennis van
de medewerkers,
in combinatie met
**hoogwaardige
technologie.**

Strukton

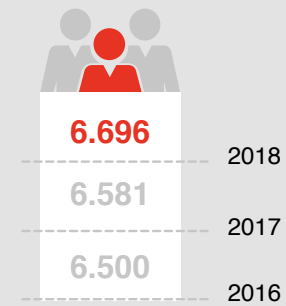

01 Kengetallen

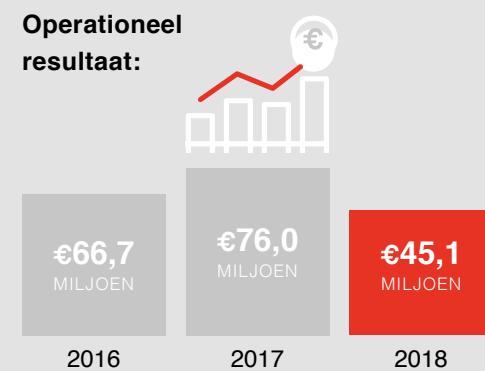
Bedrijfsopbrengsten:

Aantal medewerkers:

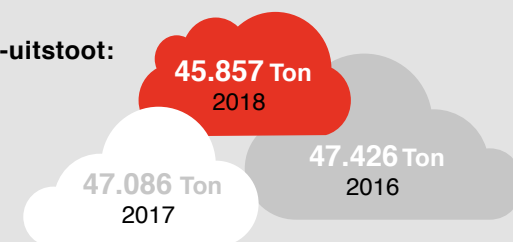
Operationeel resultaat:

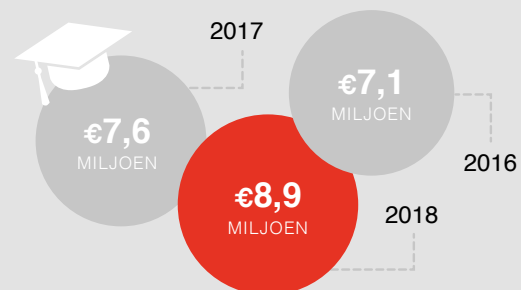
Injury Frequency Rate:

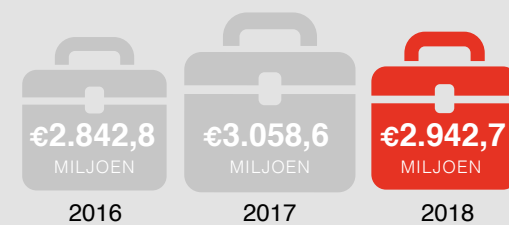
CO₂-uitstoot:

Uitgaven managementdevelopment en opleidingen:

Orderportefeuille ultimo:

Bedragen in miljoenen euro's (tenzij anders aangegeven)

	2018*	2017	2016	2015	2014
Opbrengsten van contracten met klanten	1.779,1	1.916,4	1.883,4	1.907,2	1.724,0
Operationeel resultaat (EBITDA)	45,1	76,0	66,7	70,7	(6,8)
Bedrijfsresultaat (EBIT)	16,8	44,0	35,4	35,0	(40,9)
Netto-resultaat	(0,2)	25,1	13,3	16,8	(32,8)
Kasstroom					
- Operationeel	(20,2)	27,1	64,3	22,1	27,1
- Investerings	91,4	(27,2)	(30,2)	(17,6)	(24,9)
- Financieringen	8,3	(13,8)	4,9	45,0	8,8
Totale kasstroom	79,5	(13,9)	39,0	49,6	11,0
Investerings materiële vaste activa	22,8	22,7	21,0	15,2	23,3
Afschrijving / waardevermindering op vaste activa	28,3	32,1	31,3	35,6	33,9
Excl. consolidatie (non-recourse) PPS-projecten					
Balanstotaal	1.140,7	1.145,4	1.346,0	1.361,5	1.183,5
Geïnvesteed vermogen	312,2	363,0	347,9	345,9	282,0
Nettoschuld	38,2	53,4	69,5	159,2	130,2
Solvabiliteit (%)**	21,2	24,3	18,8	14,3	16,3
Incl. consolidatie (non-recourse) PPS-projecten					
Balanstotaal	1.313,9	1.148,4	1.349,8	1.365,6	1.186,1
Totaal eigen vermogen	189,6	231,0	207,9	179,1	141,0
Totaal groepsvermogen	230,6	267,7	242,6	179,1	141,0
Geïnvesteed vermogen	484,6	365,1	350,5	348,8	284,0
Nettoschuld	210,5	54,8	71,2	160,9	132,1
Solvabiliteit o.b.v. groepsvermogen en achtergestelde leningen **	18,4	24,3	18,8	14,2	16,3
Netto-resultaat in % gemiddeld eigen vermogen	(0,1)	11,4	6,4	10,5	(19,8)
Netto-resultaat in % van de opbrengsten van contracten met klanten	0,0	1,3	0,7	0,9	(1,8)
Orderportefeuille ultimo	2.942,7	3.058,6	2.842,8	3.215,0	2.983,9
Niet financiële indicatoren					
Gemiddeld aantal werknemers	6.696	6.581	6.500	6.561	6.711
Ziekteverzuim (%)	3,2	3,4	3,2	3,0	3,0
Uitgaven managementdevelopment en opleidingen	8,9	7,6	7,1	8,7	6,4
Medewerkers beoordeeld (%)	98,7	95,9	96,8	98,0	97,3
CO2-uitstoot in tonnen	45.857	47.086	47.426	49.087	58.032

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15).

Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

** Solvabiliteit 2014 berekend incl.put-optie en kapitaalinjectie van 6 maart 2015.

Verslag van de Raad van Commissarissen

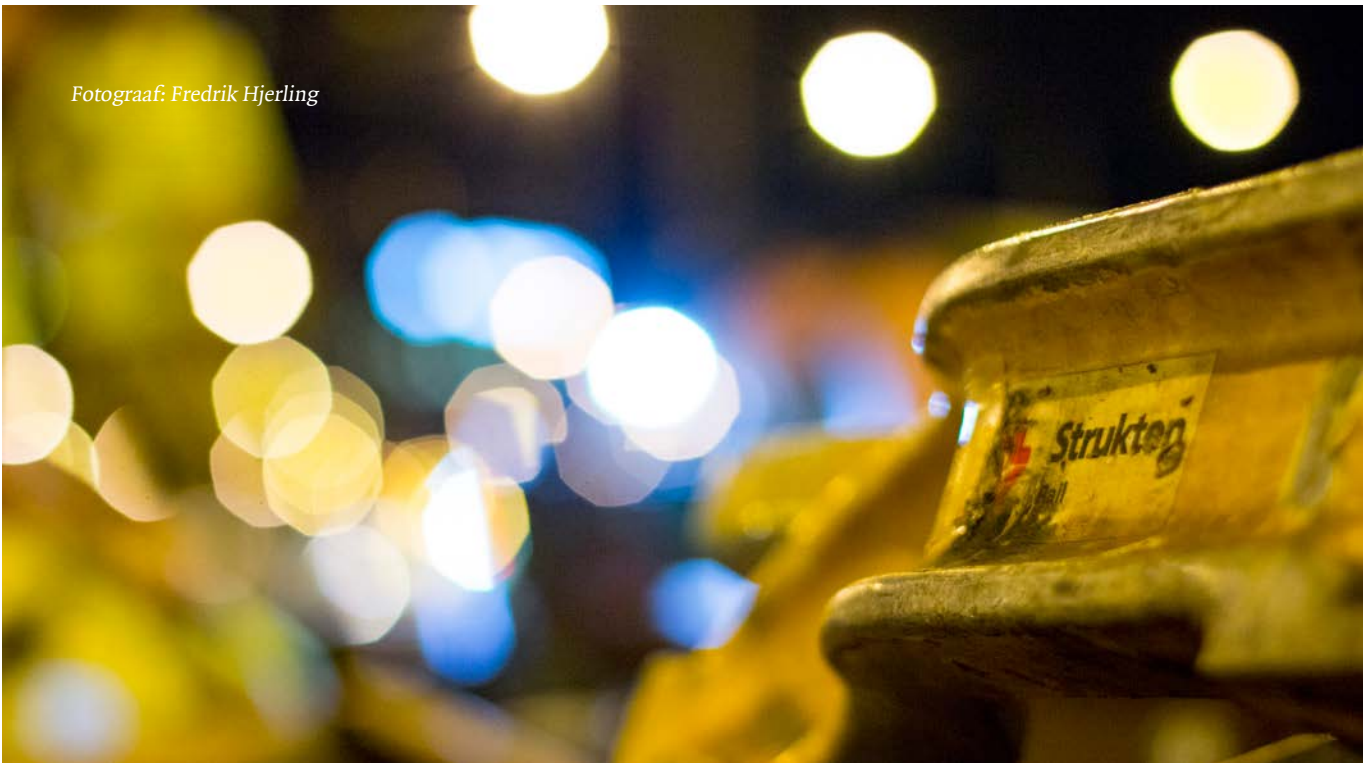
In overleg met de financiers van Strukton is op 20 december 2017 een afzonderlijke Raad van Commissarissen aangesteld op het niveau van Strukton Groep nv. In boekjaar 2018 bestaat de Raad van Commissarissen uit de heer H.G.B. Spenkelink (voorzitter), de heer J.P.F. van Zeeland, de heer W.G.B. te Kamp en mevrouw H.P.J.M. Jans. Alle leden van de Raad van Commissarissen hebben in 2017 ook deel uitgemaakt van de Raad van Commissarissen van Oranjewoud nv en zijn daardoor al langer bekend met Strukton. In 2018 is de heer W.G.B. te Kamp teruggetreden. In verband met het aanvaarden van de functie van CFO bij Centric Holding bv per 1 juli 2019, zou mevrouw Jans op grond van best practice bepalingen vanaf die datum niet meer onafhankelijk zijn. Mede om die reden is mevrouw Jans per 30 juni 2019 teruggetreden als lid van de Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv en van Oranjewoud nv. Over haar opvolging binnen de Raad van Commissarissen lopen gesprekken. Naar het oordeel van de Raad van Commissarissen is de raad zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, de Groepsdirectie van Strukton en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de Groepsdirectie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen en staat de Groepsdirectie met raad terzijde. Hierbij richt de Raad van Commissarissen zich tevens op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de vennootschap en de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving. De Raad van Commissarissen richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van bij de vennootschap betrokkenen af. De Raad van Commissarissen evalueert jaarlijks, buiten aanwezigheid van het bestuur, zowel zijn eigen functioneren als het

functioneren van het bestuur en bespreekt de conclusies.

De Raad van Commissarissen heeft in 2018 meerdere vergaderingen gehad met de Groepsdirectie van Strukton ter bespreking van de strategie. Voorts is het overleg gebruikt om inzicht te verschaffen in de strategische, operationele en financiële doelstellingen van de onderneming. Tevens is tijdens de vergaderingen aandacht besteed aan de verdere versterking van de interne procedures omtrent anti-corruptie en integriteit. De raad van Commissarissen heeft kennis genomen van de nieuwe meldprocedure en opzet van het e-learningprogramma voor medewerkers dat in 2019 wordt ingevoerd.

Op vrijdag 15 februari 2019 is Strukton verrast door de inval van de FIOD op basis van een verdenking van corruptie en valsheid in geschrifte bij het verkrijgen van een opdracht voor het metroproject in Riyad. De Raad van Commissarissen is samen met de directie van mening dat er geen enkele aanleiding is voor een inval en dat deze inval zonder enige voorbereiding heeft plaatsgevonden. De FIOD had alle informatie van tevoren kunnen krijgen. In de vergaderingen van de Raad van Commissarissen, die hebben plaatsgevonden na de inval van de FIOD, zijn de maatregelen besproken die Strukton heeft genomen naar aanleiding van de onderzoeken van de FIOD. Dit betreft, onder andere, een intern onderzoek dat, onder leiding van de directie, door de Compliance Officer van Strukton Groep is uitgevoerd. Op dit moment zijn er geen enkele concrete aanwijzingen voor onregelmatigheden. De Raad van Commissarissen heeft zich laten adviseren over het te volgen proces en de kwaliteit van het interne onderzoek. Hierbij is door een onafhankelijke deskundige vastgesteld dat het interne onderzoek adequaat en zorgvuldig is uitgevoerd, de Raad van Commissarissen haar rol als toezichthouder op juiste wijze heeft ingevuld en hierbij vanuit haar toezichthoudende verantwoordelijkheid altijd afdoende gevolg heeft gegeven aan de informatie

Fotograaf: Fredrik Hjerling

die de raad bereikte omtrent de risico's rond het Riyad Metro Project. Onder de voorliggende omstandigheden heeft de Raad van Commissarissen haar toezicht, lopende het strafrechtelijke onderzoek, geïntensiveerd.

Bij de vergaderingen met de Raad van Commissarissen waren alle commissarissen aanwezig.

De Raad van Commissarissen vindt het van belang om door middel van gesprekken met het management van de werkmaatschappijen persoonlijke relaties op te bouwen en zicht te krijgen op hun competenties en vaardigheden.

De continuïteit van Strukton is gewaarborgd door de in 2018 afgesloten financiering voor een periode van drie jaar, met twee keer een verlengingsoptie van een jaar.

De laatste jaren heeft Strukton zijn strategie aangepast en concentreert Strukton zich op die activiteiten waar zijn kracht ligt. Onderhoud en beheer, met gebruik van hoogwaardige technologie, domeinkennis en vakmanschap vormen de basis van de onderneming. De resultaten over het jaar 2018

zijn teleurstellend, maar geven geen aanleiding het ingezette beleid, volgend uit de strategie, te wijzigen. De resultaten tonen nog maar eens het belang aan van adequaat project- en contractmanagement. Strukton streeft naar het verlagen van het risicoprofiel (risk-reward) van de orderportefeuille en de orderintake en naar het vermarkten van technologie en 'specialty products' in Nederland en in geselecteerde landen. Bij de orderintake wordt, bijvoorbeeld door middel van geformaliseerde tenderboardprocedures, sterk gestuurd op een goede verhouding tussen risk en reward. In 2019 zal er onveranderd veel energie van een ieder in de organisatie nodig zijn om de strategische doelen te bereiken en onderscheidend te zijn. De Raad van Commissarissen spreekt het vertrouwen uit dat de strategische propositie van de totale onderneming voldoende sterk is.

De Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv dankt het management en de medewerkers voor de inspanningen in 2018.

De Raad van Commissarissen
H.G.B. Spenkelink
J.P.F. van Zeeland
12 september 2019

► “Met passie, technische kennis en bijna honderd jaar vakmanschap en ervaring creëert Strukton oplossingen die de opdrachtgever verder helpen.”

Fotograaf: Lennaard Vos

Bericht van de directie

03

Resultaat en bedrijfsopbrengsten

In 2018 heeft Strukton een nettoresultaat gerealiseerd van EUR 0,2 miljoen negatief. Dat is fors lager dan in 2017. De daling is te wijten aan tegenvallende resultaten bij onderdelen van Strukton Rail en bij internationale projecten. Daarnaast heeft Strukton door de implementatie van een nieuwe verslaggevingsstandaard (IFRS 15) diverse bijstellingen moeten doen op projecten. Dat heeft gevolgen voor zowel het resultaat als het eigen vermogen.

Het operationeel resultaat bedraagt EUR 45,1 miljoen (2017 EUR 76,0 miljoen). Het segment railsystemen leverde een belangrijke bijdrage aan het operationeel resultaat, namelijk EUR 31,6 miljoen (2017 EUR 64,5 miljoen)

De bedrijfsopbrengsten zijn in 2018 licht gedaald ten opzichte van 2017. Ze komen uit op EUR 1,8 miljard. Dat komt met name doordat de aanleg van de drie metrolijnen in Riyad in de afbouwfase is, waardoor de jaarlijkse productie over zijn piek is. Desondanks is Strukton tevreden over de bedrijfsopbrengsten, aangezien groei daarvan geen doel op zich is. De nadruk ligt op beheer en onderhoud en op projecten en werkzaamheden waar Strukton zijn bewezen kerncompetenties kan inzetten en die een laag risicoprofiel en een goede verdien capaciteit hebben.

Bedrijfs-
opbrengsten

€1,8
MILJARD

FIOD

Op vrijdag 15 februari 2019 zijn wij verrast door een inval van de FIOD op basis van een verdenking van corruptie en valsheid in geschrifte bij het verkrijgen van een opdracht voor het metroproject in Riyad. Wij zijn van mening dat er geen enkele aanleiding is voor een inval en dat deze inval zonder enige voorbereiding heeft plaatsgevonden. De FIOD had alle informatie van tevoren kunnen krijgen. Er is nog veel onduidelijk over de exacte aanleiding van het FIOD onderzoek.

Wij verlenen alle gevraagde medewerking aan de FIOD en geven volledig openheid van zaken. Direct na de inval zijn wij een intern onderzoek gestart. De lijst met alle door de FIOD in beslag genomen gegevens is beoordeeld op indicaties van onregelmatigheden. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen voortgekomen die duiden op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving. Wij hechten veel waarde aan integer zaken doen en voor zover uit door ons intern uitgevoerd onderzoek is gebleken, zijn er nooit steekpenningen betaald voor de verwerving van het metroproject in Riyad. Wij leven onze gedragscode Integer zaken doen te allen tijde na als onderdeel van het Strukton All Right programma en zien daar ook op toe.

Strategie

Strukton stelt het succes van de klant centraal. Met zijn passie, technische kennis en bijna honderd jaar vakmanschap en ervaring creëert het bedrijf oplossingen die de opdrachtgever verder helpen. Duurzaamheid speelt daarbij een grote rol, met oog voor mens en omgeving. De kracht van Strukton ligt in het vakmanschap en de domeinkennis van de medewerkers, in combinatie met hoogwaardige technologie. Dit driemanschap komt het beste tot uiting in onderhoud en beheer. Dankzij het praktijkgerichte gebruik van data bij beheer en onderhoud kan Strukton zich onderscheiden. Strukton richt zich op opdrachten met een sterke technologiecomponent en op werken waar het zijn specialismen kan inzetten. Bovenal is het belangrijk dat werken aansluiten bij de bewezen kennis en kunde die Strukton in huis heeft. Deed Strukton in het verleden voornamelijk projectmatige opdrachten, sinds een aantal jaar ligt de nadruk meer op beheer en onderhoud, gevolgd door specialismen en projecten.

Strukton richt zich op opdrachten en groei in Europa, het Midden-Oosten, de Verenigde Staten, Canada en Australië. Ook buiten deze gebieden ziet Strukton kansen. Het bedrijf sluit op projectbasis selectief aan bij wereldwijde ontwikkelingen, waaronder urbanisatie en de daarmee gepaard gaande groeiende behoefte aan metro's en lightrail.

Strukton vindt het van het grootste belang om op integere wijze zaken te doen. In 2017 en 2018 is de gedragscode geactualiseerd. Onder de noemer Strukton All Right worden medewerkers op verschillende manieren gewezen op het belang van integriteit, of dat nu voor een klein regionaal contract is of voor een groot buitenlands project.

Segmenten en werkmaatschappijen

► Railsystemen

Strukton Rail heeft in Nederland, Denemarken en Italië goede resultaten gerealiseerd. Het resultaat in Zweden is teleurstellend, voornamelijk door tegenvallende resultaten in een aantal onderhoudscontracten. In België blijft Strukton Rail last houden van de moeilijke markt. De activiteiten van Strukton Rolling Stock zijn verlieslatend. Voor 2019 verwacht Strukton Rolling Stock betere resultaten.

Een steeds groter aandeel van de bedrijfsopbrengsten genereert Strukton Rail buiten Nederland. Het voornemen is die stijgende lijn door te zetten, onder andere door groei in de Verenigde Staten en Australië. De vooruitzichten in die landen zijn goed. De nadruk in deze landen ligt op data en smart maintenance.

► Civiele infrastructuur

In 2018 is Strukton International ondergebracht bij Strukton Civiel, waardoor ook de financiële rapportage is samengevoegd. De resultaten van 2018 zijn ongeveer gelijk aan die van Strukton Civiel en Strukton International in 2017 samen. Dat zou de suggestie kunnen wekken dat er geen vooruitgang is geboekt, maar niets is minder waar. De Nederlandse tak van Strukton Civiel heeft duidelijk de stijgende lijn te pakken: de resultaten op eigen bodem zijn licht gestegen. De inkomsten uit buitenlandse opdrachten zijn per saldo weliswaar positief, maar beduidend lager dan in 2017. Dit heeft voornamelijk te maken met een aantal verlieslatende projecten en een lagere bijdrage uit het metroproject in Riyad, doordat de productie inmiddels lager is dan in voorgaande jaren.

In Nederland hebben de drie regiobedrijven en de specialismen een goede bijdrage geleverd aan het resultaat. Het grote projectenbedrijf kende ook in 2018 een moeizaam jaar, maar klimt langzaam uit het dal.

Dit zal in 2019 nog meer vorm moeten krijgen. De nadruk komt meer en meer te liggen op geïntegreerd rail-civil werk. In deze opdrachten ligt de bewezen kennis en kunde van Strukton en kan Strukton zich onderscheiden in de markt.

Bij zijn internationale werkzaamheden kreeg Strukton Civiel te maken met meerdere projectbijstellingen. Daarom zal in 2019 opnieuw focus worden aangebracht in het soort opdrachten waarop wordt ingeschreven. De resultaten van het metroproject in Riyad zijn op peil gebleven en de ontwikkeling van het project verloopt goed.

► Techniek en gebouwen

Strukton Worksphere heeft in 2018 een goed resultaat gerealiseerd. De beheer- en onderhoudswerkzaamheden verlopen goed; het aandeel daarvan in het resultaat groeit en klanten zijn zeer tevreden. De nieuw gekozen richting met betrekking tot projecten en ontwikkeling levert een positieve bijdrage. In de strategie legt Strukton Worksphere meer nadruk op digitalisering en verduurzaming. De activiteiten op deze twee gebieden groeiden aanzienlijk in 2018 en de verwachting is dat dit ook de komende jaren voldoende werk biedt. Voor een aantal projecten, die in 2018 zijn voltooid, is een additionele voorziening getroffen. Hiermee is het risicoprofiel van de organisatie sterk afgenomen. De voortgang van de nieuwbouw voor het RIVM en het CBG is goed: het pps-project verloopt nu conform planning. De orderportefeuille voor de gehele organisatie is goed gevuld.

► Strukton Integrale Projecten

Strukton Integrale Projecten heeft zich in 2018 gefocust op het management van de pps-projecten in portefeuille. Voor het project A15 Maasvlakte-Vaanplein is met succes een belangrijke contractwijziging doorgevoerd voor de aanleg van het spoor op de Botlekbrug. Naast het reguliere pps-assetmanagement is ook actief gekeken naar kansen voor financiële waardecreatie op de pps-assets, bijvoorbeeld door herfinanciering van bestaande pps-leningen, door in te spelen op aantrekkelijke mogelijkheden voor pps-aandelentransacties en door managementefficiencyvoordelen te verzilveren. De tenderactiviteiten voor nieuwe pps-projecten zijn beperkt gebleven door selectief tenderbeleid, met in 2018 alleen de succesvolle prekwificatie voor een lightrailproject in België.

Welzijn van de medewerkers

Veilig en gezond uit en thuis; dat staat voorop bij de aanpak van Strukton voor het welzijn van de medewerkers. Het programma dat dit belang onderstreept, heet 24Safe en geldt bedrijfsbreed. Binnen dat programma krijgen medewerkers op reguliere basis trainingen en toolboxmeetings. Daarnaast zijn er geregeld campagnes om medewerkers te wijzen op het belang van veilig en gezond werken, zowel op kantoor als op locatie.

Ook gezondheid, social return en opleidingen vallen onder welzijn van medewerkers. Naast opleidingsprogramma's in de verschillende werkmaatschappijen en landen is er een bedrijfsbreed opleidingsprogramma. Met een verruiming van de aanpak van het programma voor high potentials in 2019 krijgen zowel mensen met managementpotentieel als technisch toptalent de kans om mee te doen aan Strukton Young Professionals. Die verruiming sluit aan bij de koers van Strukton dat zich ontwikkelt in de richting van een technologiebedrijf.

Vooruitblik

Strukton heeft een goed gevulde orderportefeuille; dat geeft vertrouwen. Ook de marktsituatie stemt hoopvol. Er zijn nog steeds partijen op de markt die onrealistisch lage inschrijvingen doen om projecten te verwerven. Strukton neemt nadrukkelijk afstand van die aanpak en kiest voor een koers van zekerheid, kwaliteit en vertrouwen. Dat brengt het bedrijf verder en zorgt ervoor dat werkzaamheden kwalitatief goed en tot volle tevredenheid van de opdrachtgever worden verricht. Zo bouwt Strukton aan een langetermijnrelatie met opdrachtgevers.

Wij bedanken de medewerkers van Strukton voor hun inspanningen in 2018. Ondanks dat de resultaten tegenvallen, blijven zij zich inzetten voor het bedrijf en de opdrachtgevers. Daar zijn we hen dankbaar voor. We hopen dat we ook in 2019 op hun vakkennis, toewijding en loyaliteit mogen rekenen.

Gerard Sanderink
Aike Schoots
Erik Hermesen
12 september 2019

Profiel

Strukton heeft een passie voor technologie en vakmanschap en focust op rail- en civielgerelateerde werkzaamheden en door technologie gedreven specialismen. Onderhoud en beheer, met gebruik van hoogwaardige technologie, domeinkennis en vakmanschap, vormen de basis van de onderneming. Vanuit die basis draagt Strukton bij aan een sector die instaat voor veiligheid, kwaliteit en duurzaamheid van spoorvervoer, weginfrastructuur en technische installaties en gebouwen. Iedereen heeft immers recht op een comfortabele, veilige en bereikbare wereld, nu en in de toekomst.

In zijn meer dan 95-jarige bestaan heeft Strukton een sterke basis opgebouwd in zijn thuislanden Italië, Zweden, Nederland, Denemarken en België. Met projecten en producten richt Strukton zich daarnaast op onder andere het Midden-Oosten, de Verenigde Staten, Canada en Australië. Opdrachtgevers bevinden zich ook in andere landen, zowel binnen als buiten Europa.

Markten

Strukton is actief in drie markten:

Railsystemen: ontwerp, nieuwbouw, vernieuwing, beheer en onderhoud van light- en heavyrail-infrastructuur, elektrische treinsystemen en mobiliteitsystemen.

Civiele infrastructuur: ontwerp, realisatie, beheer en onderhoud van infrastructurele projecten in Nederland. In het buitenland realiseert Strukton geïntegreerde rail- en civiele infrastructurele oplossingen, vooral bij de aanleg van vervoerssystemen in dichtbevolkte gebieden, havens en verbindingen van havens met het achterland.

Techniek en gebouwen: ontwerp, ontwikkeling, realisatie, onderhoud, beheer en exploitatie van technische installaties en gebouwen (in Nederland).

Mentaliteit

Medewerkers van Strukton zijn vakinhoudelijk goed onderlegd. Ze zijn eerlijk, oprecht, integer en nuchter. Wat zij zeggen, is technisch goed onderbouwd. Kennis en ervaring is hun waarde. Veiligheid staat bij hen hoog in het vaandel. Ze nemen zelf telkens weer initiatieven om met innovatieve en betrouwbare oplossingen te komen. Ze bekijken een vraag vanuit het perspectief van de opdrachtgever en stellen vervolgens innovatieve en duurzame concepten en oplossingen voor. De medewerkers werken vol gedrevenheid en tonen betrokkenheid voor de klant, de eindgebruiker en de omgeving.

Veiligheid

Het werk van Strukton brengt veiligheidsrisico's met zich mee, zowel voor medewerkers als voor ketenpartners en de omgeving. Veilig en gezond werken maakt integraal onderdeel uit van het vakmanschap van de medewerkers van Strukton en de mensen met wie Strukton samenwerkt. Veiligheid zit in de genen van de organisatie en is bovendien een essentiële voorwaarde voor succes. Daarom werkt Strukton volgens het veiligheidsprogramma 24Safe, met als missie: samen scherp op veiligheid. Strukton vindt dat elke medewerker recht heeft op een veilige werkomgeving, zodat iedereen na het werk weer veilig en gezond naar huis kan gaan.

Het 24Safe-programma geldt voor alle projecten en werkzaamheden van Strukton. Daarnaast zijn op sommige projecten, bij sommige

werkmaatschappijen en in sommige landen aanvullende maatregelen en programma's van kracht. Een voorbeeld daarvan is de aanleg van de zes metrolijnen in Riyad, waaraan Strukton als onderdeel van consortium FAST meebouwt. Aan deze opdracht werken 35 verschillende nationaliteiten mee, die veelal in hun eigen taal de veiligheidsinstructies ontvangen. Ook wordt nadrukkelijk rekening gehouden met culturele verschillen.

Duurzaam ondernemen

Strukton onderneemt maatschappelijk verantwoord en neemt hierin een voortrekkersrol binnen de sector. Veiligheid is een belangrijke factor in de bedrijfsvoering, niet alleen in de projecten en contracten, maar ook voor de spoorssystemen, weginfrastructuur, technische installaties en gebouwen zelf. Voor een optimale levensduur dringt Strukton aan op kwaliteit, onder meer door zorg te dragen voor veilige ontwerpen en veilige producten. Daarnaast draagt Strukton actief bij aan het terugdringen van CO₂-uitstoot, bijvoorbeeld door een duurzaam mobiliteitsbeleid en het gebruik van groene stroom die op eigen bodem is opgewekt. Ook beschikt Strukton over inmiddels beproefde technieken om opdrachtgevers te helpen energiebesparingen te realiseren. Zo verlaagt Strukton niet alleen zijn eigen CO₂-uitstoot, maar ook die van derden. Daarnaast richt de organisatie zich steeds meer op hergebruik en recycling van materialen en grondstoffen, zoals asfalt, beton en spoorballast.

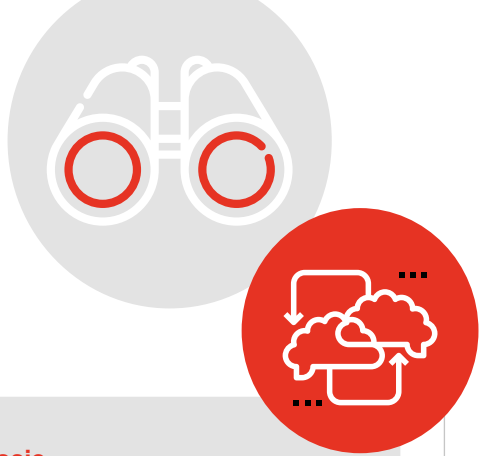
We zijn een dienstverlener die innoveert vanuit inzicht en kennis van technologie.

We hechten waarde aan eerlijk, oprecht en integer ondernemen, in binnen- en buitenland, in alle lagen van de onderneming.

We willen bijdragen aan een sector die instaat voor veiligheid en kwaliteit van spoorvervoer, weginfrastructuur en technische installaties en gebouwen.

Visie

Spoor- en weginfrastructuur vragen om goede veiligheid en beschikbaarheid. Overheden, reizigers, vervoersbedrijven en de industrie rekenen op veilig, betrouwbaar, efficiënt en duurzaam vervoer. Dat vereist slim beheer en onderhoud. De markt techniek en gebouwen vraagt om hoogwaardige kennis van technische installaties. Met name daar waar technologie een cruciale rol speelt voor duurzaamheid en continuïteit, zoals in de marktsegmenten zorg, industrie, onderwijs, datacenters/ICT, (commercieel) vastgoed en alle voorzieningen rondom mobiliteitsknooppunten en vervoer. Gezien de wereldwijde trend van urbanisering geldt steeds meer dat steden zich alleen verder kunnen ontwikkelen als de stedelijke infrastructuur verbetert met duurzame mobiliteitsystemen, zoals lightrail en metro. Bovendien kan verbeterde ontsluiting van mijn- en havengebieden via betrouwbare infrastructuur een belangrijke impuls geven aan de economische ontwikkeling. Voor duurzaam vervoer zijn tevens meerdere heavyrailverbindingen geprojecteerd, die de komende jaren aangelegd moeten worden, en daarna moeten worden beheerd en onderhouden.

Missie

Strukton wil bijdragen aan de veiligheid, kwaliteit en duurzaamheid van spoorvervoer, weginfrastructuur, technische installaties en gebouwen. Dat betekent technologieën ontwikkelen en oplossingen integreren. Het betekent ook opdrachtgevers prikkelen tot het kiezen voor contractvormen met ruimte voor innovatie. Strukton staat voor een zorgvuldige, integere en duurzame manier van ondernemen en wil de sector daarin stimuleren. Deze manier van ondernemen combineert Strukton met aandacht voor functionaliteit, kwaliteit, levensduur en een goede prijs-kwaliteitverhouding.

Strategie

Strukton zoekt de aansluiting bij wereldwijde ontwikkelingen, waaronder urbanisatie en de daarmee gepaard gaande groeiende behoefte aan metro's en lightrail. Daarnaast ziet Strukton kansen op het gebied van de ontsluiting van mijn- en havengebieden via betrouwbare en duurzame infrastructuur, onder meer in combinatie met assetmanagementoplossingen.

Het bedrijf brengt steeds meer focus aan in zijn werkzaamheden en concentreert zich op die activiteiten waar zijn kracht ligt. Onderhoud en beheer, met gebruik van hoogwaardige technologie, domeinkennis en vakmanschap, vormen de basis van de onderneming. Dit zorgt voor stabiliteit en biedt Strukton bovendien de kans zich te onderscheiden, door het gerichte gebruik van data bij beheer en onderhoud. Daarnaast richt Strukton zich op projecten met een sterke technologiecomponent en op projecten waarvoor het zijn specialismen kan inzetten en die goed aansluiten bij bewezen kennis en kunde van Strukton. Kennis van deze geïntegreerde technologieën maakt Strukton uniek. Hiermee kan Strukton de klant verder helpen. De focus en groei liggen met name op de technologisch georiënteerde specialismen, in Europa, het Midden-Oosten, de Verenigde Staten, Canada en Australië.

- We zijn een dienstverlener die innoveert vanuit inzicht, ervaring en kennis van technologie.
- We hechten waarde aan eerlijk, oprecht en integer ondernemen, in binnen- en buitenland, in alle lagen van de onderneming.
- We willen bijdragen aan een sector die instaat voor veiligheid en kwaliteit van spoorvervoer, weginfrastructuur en technische installaties en gebouwen.

Samenstelling management

Directievoorzitter

Gerard Sanderink

Groepsdirectie

Gerard Sanderink
Aike Schoots
Erik Hermesen

Management

Strukton Rail
Jacob Zeeman
Jos Kool

Strukton Worksphere
Evert Lemmen
Mark Ooijen

Strukton Civiel
Frank Bekooij

Strukton Integrale Projecten
Paul Peekel

Centrale Ondernemingsraad (COR)

Henk van der Meijden
Roland Stoekenbroek
Jeroen Pas
Jeroen Schrader
Marco van Meurs
Michiel Hack
Leo Oussoren
René van Doren

06 Kernactiviteiten en specialismen

In aansluiting op wereldwijde ontwikkelingen brengt Strukton steeds meer focus aan in zijn werkzaamheden. Het bedrijf concentreert zich op die activiteiten waar zijn kracht ligt, in het bijzonder onderhoud en beheer, met gebruik van hoogwaardige technologie, domeinkennis en vakmanschap. Op deze gebieden investeert Strukton in research & development om zo oplossingen te creëren die leiden tot verbeterde veiligheid, beschikbaarheid, efficiency en duurzaamheid. Bijvoorbeeld het gerichte gebruik van data bij beheer en onderhoud.

Railsystemen www.struktonrail.nl

► **Onderhoud, vernieuwing en nieuwbouw van rail(systemen) en elektrische treinsystemen, zowel hoofdspoor en goederenspoor als lightrail, in Europa en daarbuiten.**

Kernactiviteiten

- Nieuwbouw, vernieuwing, beheer en onderhoud van spoorinfrastructuur inclusief: tractie en bovenleiding, seinwezen, beveiliging, telecommunicatie en informatie- en besturingssystemen
- Ontwerp, bouw, installatie en inbedrijfstelling van elektrische systemen voor rolling stock
- Data-acquisitie, data-analyse en datamanagement
- Systeemintegratie

Specialismen

- Assetmanagement
- Hooggemechaniseerde werkmethodes
- Monitoringsystemen
- Meet- en inspectiesystemen
- Energiesystemen
- Tractie-elektronica en boordnetsystemen
- Installatie en integratie ertms en andere treinbeveiligingssystemen

Civiele infrastructuur www.struktonciviel.nl

► **Ontwerp, realisatie, beheer en onderhoud van infrastructurele projecten (nationaal) en rail/civiel (metro)projecten (internationaal). Zowel nationaal als internationaal focus op de ontwikkeling (innovaties) en verkoop van infrastructuurproducten.**

Kernactiviteiten

- Ontwerp, realisatie, beheer en onderhoud van geïntegreerde infrastructurele projecten
- Kunstwerken
- Wegenbouw
- Waterbouw
- Betonbouw
- Circulair bouwen
- Opwekking en distributie van (duurzame) energie
- Ondergronds bouwen

Producten

- Funderingstechnieken
- Afzinken en onderwatertechnieken
- Polymeer modified bitumen (pmb)
- Injectietechnieken
- Milieutechniek
- Assetmanagement
- Brugoverlagingen
- Verkeerstechnieken (verkeers- en tunneltechnische installaties)
- Prefab beton
- Geluidsschermen
- Grond- en afvalstoffenbeheer
- Verkeersgeleidingen
- Incidentmanagement
- Renovatie bruggen en sluizen
- Persen, schuiven en vjzelen
- Spoorgebonden civiele infra

Techniek en gebouwen www.struktonworksphere.nl

► **Ontwerp, ontwikkeling, realisatie, onderhoud en exploitatie van technische installaties en gebouwen in Nederland.**

Kernactiviteiten

- Installatietechniek en bouwkunde
- Beheer en onderhoud
- Projectontwerp en realisatie
- Exploitatie
- Revitalisatie en ontwikkeling

Specialismen

- Assetmanagement
- Risicogestuurd onderhoud
- Strukton PULSE
- Monitoringsystemen
- Datamanagement
- Energiemanagement
- System engineering
- Elektrotechniek en werktuigbouw
- Dbmo-contracten
- Exploitiatiemanagement (w.o. ESCo's)
- Duurzaamheidsadvies

Strukton Integrale Projecten www.struktonpps.nl

► **Binnen elk van de segmenten van Strukton als ook marktverstijgend werkt Strukton Integrale Projecten aan verwerving en management van pps-concessieprojecten. Daarnaast adviseert de werkmaatschappij over financieringsoplossingen en ondersteunt deze de ontwikkeling van nieuwe concepten en business cases.**

Kernactiviteiten

- Financiering en financieel management
- Pps-assetmanagement
- Pps-projectontwikkeling

Specialismen

- Pps-concessieprojecten
- Analyse en ontwikkeling business cases
- Financiële advisering

Financiële resultaten

- Operationeel resultaat EUR 45,1 miljoen (2017: EUR 76,0 miljoen)
- Lagere resultaten door tegenvallende performance Strukton Rail in Zweden en impact nieuwe verslaggevingsstandaard
- Operationeel resultaat segment railsystemen EUR 31,6 miljoen (2017: EUR 64,5 miljoen)
- Nettoresultaat 2018 EUR 0,2 miljoen negatief (2017: EUR 25,1 miljoen positief)
- Negatieve impact op nettoresultaat als gevolg van de verlaging van de vennootschapsbelastingtarieven waardoor een afwaardering van gewaardeerde compensabele verliezen heeft plaatsgevonden van EUR 6,3 miljoen
- Solvabiliteit gedaald naar 21,2% (2017: 24,3%) met name door impact nieuwe verslaggevingsstandaarden
- Omzet gestabiliseerd op EUR 1,8 miljard

Algemeen

2018 was een bewogen jaar waarin het segment railsystemen geconfronteerd is met tegenvallende prestaties op een aantal onderhoudscontracten in Zweden. De resultaten van het segment railsystemen zijn hierdoor onder druk komen te staan, maar leveren nog steeds een belangrijke bijdrage aan het operationeel resultaat van Strukton. Ook de implementatie van een nieuwe verslaggevingsstandaard (IFRS 15) heeft geleid tot een negatieve impact op het resultaat bij het segment railsystemen. Dit is veroorzaakt doordat de 'threshold' voor waarderingen van claims, variabele vergoedingen en meerwerken hoger liggen dan voorheen.

De segmenten civiele infrastructuur en techniek en gebouwen hebben een redelijke performance gerealiseerd in boekjaar 2018. In 2018 heeft een herstructurering plaatsgevonden waarbij de civiele activiteiten en specialismen van Strukton Civiel en Strukton International zijn geïntegreerd. Bij alle regio's en deelbedrijven van het segment Civiele infrastructuur worden stappen gezet om risico's te verkleinen en de kwaliteit van het werk te vergroten. De regiobedrijven en specialismen hebben goed gepresteerd in 2018. De inkomsten uit buitenlandse opdrachten zijn per saldo weliswaar positief, maar beduidend lager dan in 2017.

Dit heeft voornamelijk te maken met een aantal verlieslatende projecten en een lagere bijdrage uit het metroproject in Riyad, doordat de productie inmiddels lager is dan in voorgaande jaren.

In maart 2018 is een nieuwe financiering afgesloten met een looptijd van minimaal drie jaar, met twee verlengingsopties van een jaar.

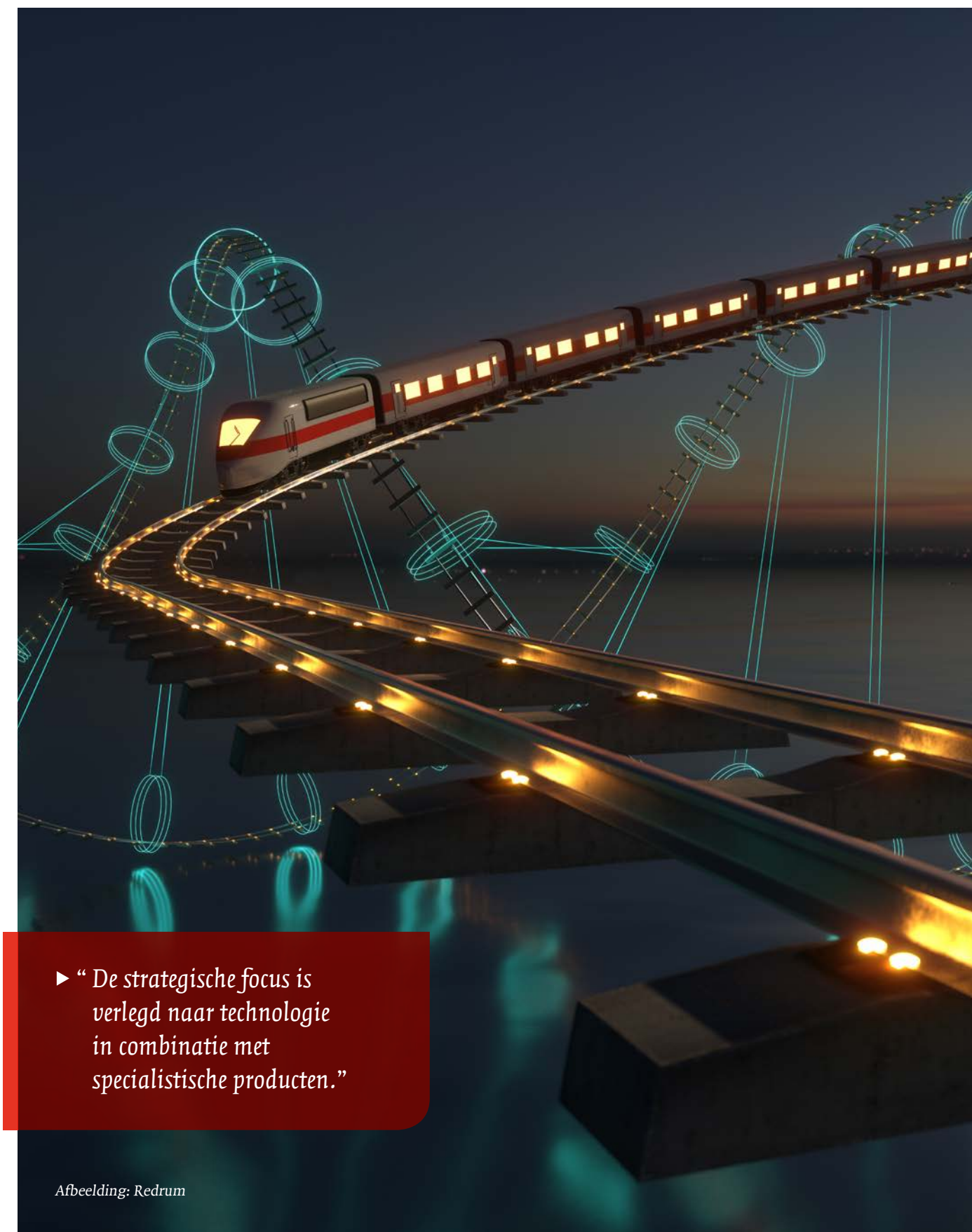
Bedrijfsopbrengsten

De omzet is in 2018 iets gedaald ten opzichte van 2017. Dit is het gevolg van het feit dat het metroproject in Riyad naar de eindfase gaat, waardoor een lagere productie is gerealiseerd dan voorgaand boekjaar. Verder is de productie op onderhoud bij Strukton Rail in Zweden lager dan in 2017. Daarnaast heeft de verlaging van het risicoprofiel van de onderneming geleid tot lagere bedrijfsopbrengsten. De strategische focus is verlegd naar technologie in combinatie met specialistische producten. Op grotere en meer risicovolle projecten wordt slechts zeer selectief ingeschreven. De focus ligt op een goede verdien capaciteit.

€1,8

MILJARD

Omzet gestabiliseerd

► “De strategische focus is verlegd naar technologie in combinatie met specialistische producten.”

Afbeelding: Redrum

Fotograaf: Ryno Quantz

De bedrijfsopbrengsten per segment kunnen schematisch als volgt worden weergegeven:

Bedrijfsopbrengsten (in EUR miljoen)	2018	2017
Railsystemen	827,7	877,9
Civiele infrastructuur	583,1	691,0
Techniek en gebouwen	368,4	347,5
Totaal	1.779,1	1.916,4

Operationeel resultaat

Het operationeel resultaat per segment is schematisch als volgt weer te geven:

Operationeel resultaat (EBITDA) (in EUR miljoen)	2018	2017
Railsystemen	31,6	64,5
Civiele infrastructuur	7,3	6,9
Techniek en gebouwen	6,2	4,6
Totaal	45,1	76,0

Het operationeel resultaat is in boekjaar 2018 geëindigd op EUR 45,1 miljoen.

De slechte performance van een aantal onderhoudscontracten in Zweden heeft geleid tot een tegenvallend operationeel resultaat van het segment railsystemen. Strukton Rail heeft in Italië daarentegen een uitstekend resultaat gerealiseerd en ook projecten en

onderhoudscontracten in Nederland hebben een prima bijdrage geleverd aan het resultaat. In België

blijft Strukton Rail last houden van de moeilijke markt. De activiteiten van Strukton Rolling Stock zijn verlieslatend. Voor 2019 verwacht Strukton Rolling Stock betere resultaten.

Het segment civiele infrastructuur heeft een beter resultaat gerealiseerd dan in 2017. Met name de regiobedrijven en specialismen hebben daaraan bijgedragen. De gerealiseerde resultaten van het grote projectenbedrijf vallen tegen. Het grote projectenbedrijf klimt langzaam uit het dal, wat in 2019 nog meer vorm zal moeten krijgen. De nadruk komt meer en meer te liggen op geïntegreerd rail-civil werk. In deze opdrachten ligt de bewezen kennis en kunde van Strukton en kan Strukton zich onderscheiden in de markt. De resultaten van het metroproject in Riyad zijn op peil gebleven en de ontwikkeling van het project verloopt goed.

Het operationeel resultaat van het segment techniek en gebouwen ligt iets boven voorgaand boekjaar. De beheer- en onderhoudswerkzaamheden hebben een goede bijdrage geleverd aan het resultaat. Voor een aantal projecten, welke in 2018 zijn voltooid, is een additionele voorziening getroffen. Hiermee is het risicoprofiel van de organisatie sterk afgenomen. De voortgang van de nieuwbouw voor het RIVM en het CBG is goed: het pps-project verloopt nu conform planning.

Orderportefeuille

De orderportefeuille is goed gevuld en nagenoeg gelijk aan 2017.

Bij het segment railsystemen is de orderportefeuille in Nederland gestegen ten opzichte van voorgaand jaar.

Orderportefeuille (in EUR miljoen)	Nederland	Buitenland	Totaal
Railsystemen	546	1.335	1.881
Civiele infrastructuur	359	83	442
Techniek en gebouwen	619	-	619
Totaal	1.524	1.418	2.942

Ook Zweden heeft een heel sterke orderportefeuille. De portefeuille in Italië is iets afgenomen ten opzichte van 2017 doordat Strukton Rail in Italië in 2017 een aantal grote onderhoudscontracten scoorde waarvan een gedeelte van de productie inmiddels gerealiseerd is.

De orderportefeuille van het segment civiele infrastructuur is gedaald ten opzichte van 2017 als gevolg van de gerealiseerde productie van het metroproject in Riyad. De orderportefeuille van het segment techniek en gebouwen is goed gevuld. In juni 2018 zijn de aandelenbelangen in MEET RIVM CBG bv overgenomen van Hurks en Heijmans. Hierdoor is de orderportefeuille extra gestegen.

Kasstroom en financiering

De kasstroom van de vrije liquide middelen bedraagt in 2018 EUR 79,5 miljoen. De kasstroom in 2018 is sterk positief beïnvloed door de overname van de aandelen in MEET Strukton Holding bv waardoor een consolidatie van gebonden cash heeft plaatsgevonden. Geabstraheerd voor de mutatie van gebonden cash is de kasstroom

circa EUR 10 miljoen positief. Deze wordt met name gedreven door een positieve EBITDA van EUR 45,1 miljoen, een negatieve ontwikkeling van het werkkapitaal en door investeringen in activa.

Op 13 april 2018 heeft Strukton Groep een nieuwe financiering afgesloten met een einddatum van 13 april 2021 en een verlengingsoptie tot maximaal 13 april 2023. De hoofdlijnen van deze financiering zijn toegelicht in de jaarrekening.

Vermogenspositie

De implementatie van een nieuwe verslaggevingsstandaard (IFRS 15) heeft een forse negatieve impact gehad op de solvabiliteit van de onderneming. Als gevolg van implementatie van deze standaard is de ‘threshold’ voor het waarderen van claims, variabele vergoedingen en meerwerken verhoogd. De impact op het vermogen als gevolg van de implementatie van IFRS 15 bedraagt circa EUR 36 miljoen. De solvabiliteit, exclusief de consolidatie van de pps-projecten, bedraagt eind 2018 21,2% (2017: 24,3%). Deze daling, ten opzichte van 2017, wordt met name veroorzaakt door de implementatie van IFRS 15.

Acquisities

In boekjaar 2018 hebben geen materiële acquisities plaatsgevonden.

=
De orderportefeuille is goed gevuld en nagenoeg gelijk aan 2017

Operationeel resultaat 2018
€45,1
MILJOEN

08 Veiligheid

Strukton geeft het welzijn, de veiligheid en de gezondheid van zijn medewerkers, leveranciers en de omgeving hoge prioriteit. Zij mogen verwachten dat ze elke dag veilig weer thuis komen. Strukton zet zich er maximaal voor in om dit te garanderen.

Strukton vindt het welzijn van zijn medewerkers van het grootste belang. Veiligheid speelt daar een grote rol in, zeker gezien de werkzaamheden die Strukton doet. Vanzelfsprekend neemt Strukton organisatorische en technische maatregelen om het werk zo veilig en gezond mogelijk te maken. Zo treft Strukton de juiste voorzieningen voor medewerkers om het werk veilig en gezond te kunnen doen, en wordt ingezet op optimalisering van de veiligheidsinstructies voor medewerkers en leveranciers. Expliciete aandacht gaat uit naar het veiligheidsbewustzijn van de medewerkers. Het is belangrijk dat medewerkers zich telkens weer bewust zijn van hun eigen veiligheid en die van anderen, en hun invloed daarop tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden. De ambitie is hun intrinsieke motivatie om veilig te werken meer richting te geven en te vergroten.

Dat proces van gedragsbeïnvloeding is nooit af. Strukton zoekt daarom telkens naar nieuwe manieren om medewerkers scherp en continu alert te houden.

24Safe

Sinds een aantal jaar heeft Strukton het bedrijfsbrede veiligheidsgedragprogramma 24Safe. 24Safe houdt zich met initiatieven bezig die mensen aan het denken zetten, die helpen te delen en die waarschuwingen afgeven. Daarmee actief bezig zijn

komt de veiligheid ten goede. Buiten 24Safe om hebben de werkmaatschappijen en thuislanden aanvullende campagnes voor bewustwording.

Omgeving

Een belangrijk aandachtspunt als het gaat om veiligheid is de omgeving. Veel van de werkzaamheden in de branche vinden plaats op locaties waar Strukton te gast is, denk aan werkzaamheden rondom de openbare weg waar zich verschillende soorten weggebruikers bevinden of in kantoorpanden waar Strukton te maken heeft met de mensen die er werken. Dit geeft een andere dynamiek. Strukton dient enerzijds een veilige werkplek voor zichzelf te creëren, en heeft daarnaast een belangrijke rol om de omgeving veilig te houden. Dat betekent meer dan het traditionele omgevingsmanagement en verkeersmaatregelen.

Voorschriften en branche-initiatieven

Strukton neemt actief deel aan veiligheidsinitiatieven binnen de branche. Zo is Strukton in Nederland een van de initiatiefnemers van de Governance Code Veiligheid in de Bouw. Samen met andere bouwondernemingen en opdrachtgevers heeft Strukton gezamenlijke uitgangspunten en kernwaarden op het gebied van veiligheid vastgelegd, door werkwijzen te harmoniseren en instrumenten te uniformeren. Daarbij wordt de hele bouwketen betrokken. Een ander initiatief is de Generieke Poortinstructie (GPI): een centraal veiligheidscertificaat voor iedereen die een bouwplaats betreedt. De regels zijn generiek en iedereen die op een bouwplaats werkt, moet het certificaat elk jaar opnieuw halen. In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen, vanaf april 2019 geldt

IF cijfers 2018

Strukton Civiel: 6,7

Strukton Worksphere: 2,8

Strukton Rail Nederland: 6,5

Fotograaf: Linh Kruger

► “ Het is mijn taak om te kijken of iedereen wel veilig aan het werk is. Maar die mannen weten het zelf dondersgoed.”

Saskia - coördinator KAM

de GPI. Een ander voorbeeld is de deelname aan de Bewust Veilig Dag.

Veiligheid meten

Strukton zoekt naar manieren om te meten of de veiligheid van medewerkers toeneemt. Dat is lastig, want ‘veiligheid’ is een abstract en moeilijk meetbaar begrip. Veiligheid is niet enkel af te leiden uit het uitblijven van ongevallen. Tijdens inspecties en safety walks worden namelijk nog altijd gevaarlijke situaties geconstateerd die tot op

dat moment niet hebben geleid tot een ongeval maar wel een veiligheidsrisico zijn. Daarom richt Strukton zich op het meten of de eigen veiligheidsafspraken worden opgevolgd. Zo zegt het bijvoorbeeld iets over de slagkracht van de organisatie in welke mate medewerkers zich aan het aantal vooraf afgesproken toolboxmeetings en safety walks hebben gehouden. Blijkt dat niet het geval, dan ligt daar potentie voor verbetering en moeten verbetermaatregelen worden getroffen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Strukton onderneemt met oog voor de omgeving. Maatschappelijk verantwoord ondernemen heeft niet voor niets een prominente plaats in de bedrijfsvoering. Het mvo-beleid heeft als motto 'samen denken in levensduur'. People, planet en profit zijn de drie pijlers in het beleid.

Strukton werkt samen met medewerkers, opdrachtgevers, leveranciers, onderaannemers en andere ketenpartners aan duurzaamheid, welzijn en levensduurverlenging. Die aanpak weerspiegelt het belang van het woord 'samen' in het mvo-motto van Strukton. Daarnaast hecht Strukton grote waarde aan een pragmatische aanpak, zodat duurzaam ondernemen in alle lagen van het bedrijf goed verankerd raakt. Daarbij gaat het om de veiligheid, gezondheid en vitaliteit van medewerkers en ketenpartners, de levensduur van materiaal, de kwaliteit van producten en diensten, aandacht voor de natuur en duurzaamheid van relaties.

People

In de eerste pijler van het mvo-beleid gaat het om het welzijn van mensen. In eerste instantie die van de eigen medewerkers, maar daarnaast ook van medewerkers van ketenpartners en van omwonenden.

Welzijn van medewerkers valt uiteen in drie delen: veiligheid, vitaliteit en verzuim. Op het gebied van veiligheid doet Strukton geen enkele concessie. Veilig werken is een hygiënefactor, een voorwaarde om aan het werk te gaan. Strukton merkt dat de randvoorwaarden die de Nederlandse wetgever stelt aan een veilige werkplek duidelijk hoger zijn dan elders in Europa. Bij werk aan het spoor in Nederland gelden buitendienststellingen: er rijden geen treinen op het spoor waaraan wordt gewerkt én niet op het spoor ernaast. In andere landen is het vaak zo dat treinen op het nevenspoor gewoon blijven rijden, zelfs op hoge snelheid. Het spreekt voor zich dat zo'n passerende trein een veiligheidsrisico vormt, zeker voor Nederlandse medewerkers die tijdelijk in het buitenland werken

en gewend zijn aan de Nederlandse situatie. Strukton blijft in gesprek met opdrachtgevers in binnen- én buitenland om de veiligheid van zijn medewerkers nog beter te kunnen waarborgen. Meer over dit onderwerp en over het veiligheidsprogramma 24Safe is te vinden in het hoofdstuk Veiligheid.

Naast veiligheid spelen vitaliteit en verzuim een essentiële rol in de taak van Strukton om te zorgen dat medewerkers de soms hoge werkdruk aankunnen en fit aan hun pensioen beginnen. Naarmate medewerkers fitter zijn, daalt het verzuim. Zeker medewerkers die fysiek zwaar werk doen, vergen extra aandacht. Strukton investeert daarom veel in hulpmiddelen die dat werk verlichten. Zo zijn er experimenten met het exoskelet, een harnas voor romp en armen, om medewerkers letterlijk te ondersteunen als ze zware lasten hoog moeten tillen of veel werk boven hun hoofd doen. Daarnaast werkt Strukton aan innovatieve hulpmiddelen, zodat medewerkers vanaf 2023 geen vooroverbuigend of knielend werk meer hoeven doen.

Strukton stimuleert medewerkers op allerlei manieren om meer te bewegen. Zeker voor mensen met een kantoorfunctie is dat belangrijk. Daarom is Strukton in Nederland gestart met het gebruik van e-bikes, die medewerkers kunnen gebruiken voor hun rit tussen hun werk en het station. De e-bikes passen bovendien binnen de aanpak van Strukton om mensen te stimuleren hun mobiliteit weloverwogen te organiseren. Heel vaak kan de auto – en dus ook de file – worden vermeden. Bewustzijn is dan belangrijk: is het noodzakelijk om in dezelfde ruimte te vergaderen of kan dat ook via Skype? In 2018 heeft Strukton het gebruik van Skype vergemakkelijkt en nadrukkelijk gestimuleerd,

The Green House opende in april 2018 de deuren en is inmiddels dé circulaire ontmoetingsplaats in Utrecht.
Afbeelding: Cepezed

nationaal én internationaal. Als reizen noodzakelijk is, moedigt Strukton zijn medewerkers aan te kiezen voor bijvoorbeeld de trein of de elektrische fiets. Dat het milieu daardoor minder wordt belast, is een mooie bijkomstigheid. In Zweden heeft Strukton eind 2018 een e-learning programma voor medewerkers gelanceerd over milieu.

Ook opleidingen vallen onder de people-pijler. Strukton heeft een bedrijfsbreed opleidingsprogramma, dat in 2018 verder is verfijnd. Zo is het opleidingsprogramma voor jonge high potentials in Nederland uitgebreid. Nu komt naast mensen met managementpotentieel ook technisch toptalent in aanmerking voor het programma. Steeds meer trainingen, bijvoorbeeld voor projectmatig werken, worden voor Strukton als geheel georganiseerd, voor alle werkmaatschappijen en alle disciplines. Die gezamenlijke aanpak is nodig om de verbindingen tussen de verschillende werkmaatschappijen te verstevigen. Van oudsher zijn er verschillende bedrijfsculturen, waardoor het vertrekpunt om samen te werken niet altijd aanwezig was. Daarom gaat Strukton uit van de filosofie dat het project waaraan de deelbedrijven samen werken, leidend is. Gezamenlijke, groepsbrede opleidingen passen binnen die filosofie.

Strukton respecteert de internationaal geaccepteerde mensenrechten en heeft de uitgangspunten rond de mensenrechten in lijn met de Guiding Principles on Business and Human Rights van de Verenigde Naties (VN) vastgelegd in het Struktonbeleid Mensenrechten. Dit beleid maakt deel uit van de Gedragscode Integer Zakendoen, die in 2017 onder de noemer Strukton All Right is gelanceerd. Soms werkt Strukton in landen waar mensenrechten in meerdere of mindere mate onder druk staan. Het uitgangspunt is dat Strukton niet werkt in oorlogsgebieden en in landen waar de VN of de Europese Unie een handelsembargo tegen heeft afgekondigd. In alle andere landen werkt Strukton vanuit zijn eigen principes. Deze zijn vastgelegd in de mvo-beleidsverklaring van Strukton.

Planet

Besparing van CO₂ is de belangrijkste graadmeter binnen de planet-pijler. Dat doet Strukton op verschillende manieren. De eerste is het beperken van de eigen CO₂-uitstoot. Zo heeft het bedrijf in

Nederland inmiddels tien elektrische leaseauto's in het wagenpark. Dat aantal wordt uitgebreid naar vijftig. Medewerkers staan meestal open voor de keuze voor de elektrische leaseauto, maar haken in veel gevallen toch af vanwege de actieradius, die zeker bij grotere afstanden beperkend werkt. Ook voor onderhoudsvoertuigen is dat dé reden dat die nog niet elektrisch zijn. Maar waar het kan, kiest Strukton voor elektrisch. Zo gebruikt Strukton Rail voor het onderhoud aan het spoor en de metro in Stockholm en omgeving elektrische auto's. Op grote projectlocaties zijn elektrische scooters beschikbaar. Ook steeds meer handgereedschap werkt op een accu in plaats van een aggregaat. Voor kranen en wegenbouwmachines is Strukton vooralsnog genoodzaakt om te kiezen voor de dieselvariant, omdat een elektrische versie niet acht uur lang de vereiste vermogens kan leveren. Maar de kranen en machines draaien op Good Fuel, een synthetische diesel die niet wordt gewonnen uit ruwe olie maar uit kunststoffen. Daardoor is de CO₂-uitstoot beperkt.

In 2018 heeft Strukton een app laten ontwikkelen om reizigers een CO₂-bewuste keus te laten maken voor alle reizen tot een afstand van 500 kilometer. Deze Europese reisplanner bevat alle dienstregelingen van spoorvervoeraanbieders in Europa, om mensen te stimuleren ook naar buitenlandse bestemmingen vaker te kiezen voor de trein.

Om de bewustwording op het gebied van duurzame mobiliteit te verbeteren, werkt Strukton aan een mobiliteitsdashboard. Daarop kunnen medewerkers per dag zien hoeveel CO₂ ze hebben uitgestoten, of juist hebben bespaard door gebruik van Skype of een elektrisch vervoermiddel.

De tweede manier waarop Strukton de uitstoot van CO₂ wil beperken, is zorgen dat er minder verpakkingsmateriaal, en dus afval, op de bouwplaats komt. Uiteraard moeten materialen onbeschadigd op de bouwplaatsen arriveren, maar vaak kan met minder verpakking toe. Daar waar het echt noodzakelijk is, vraagt Strukton zijn leveranciers te kiezen voor zo weinig mogelijk én biologisch afbreekbaar materiaal.

Dan is er, als derde planet-onderdeel waar Strukton zich op richt, het hergebruik van materiaal. GBN-

dochter Strukton timmert op allerlei fronten aan de weg als het gaat om circulariteit. Een absolute doorbraak op dat gebied is 's werelds eerste mobiele fabriek die GBN samen met TU Delft heeft ontwikkeld. Deze fabriek kan betonpuin scheiden en bewerken naar kwalitatief hoogwaardige, direct inzetbare grondstoffen voor Circuton. Zo kan van oud beton nieuw beton worden gemaakt, een

enorme stap voorwaarts in het terugdringen van de CO₂-uitstoot in de bouw. Dankzij deze innovatie is Strukton in de GWW-sector leidend op het gebied van hergebruik van beton.

Ook binnen de spoorsector ligt steeds meer nadruk op het hergebruik van materialen. Ballast en koper worden opnieuw gebruikt, evenals steenslag, als onderlaag voor de

ballast. Strukton en GBN spelen een actieve rol in deze ontwikkeling.

Langtermijndoelstelling

Strukton wil dat de CO₂-uitstoot in 2020 15 procent lager is dan in 2009, gerelateerd aan de omzet. In 2018 heeft Strukton ruimschoots aan de jaarlijkse ambitie voldaan om het doel in 2020 te halen.

Profit

Strukton wendt budget aan voor de ontwikkeling van duurzame, slimme en veilige innovaties voor het werk. In plaats van reactief werkt Strukton proactief aan het permanent verbeteren van de organisatie. De vraag die centraal staat, is: hoe kan Strukton zijn bedrijfsprocessen verbeteren, bijvoorbeeld door mechaniseren of robotiseren, zodat medewerkers met minder inspanningen meer kunnen doen? Het mes snijdt aan twee kanten: ten eerste minder letsel en daarnaast lagere kosten voor ziekte en vervanging en dus meer winst. Strukton heeft bijvoorbeeld een werkmethode om Chrom6 op een mensvriendelijke, veilige manier te demonteren. Om dat te kunnen doen heeft Strukton speciaal gereedschap ontwikkeld. Ook het eerdergenoemde exoskelet past binnen deze aanpak, net als het doel om medewerkers vanaf 2023 geen vooroverbuigend of knielend werk meer te laten doen.

De mobiele fabriek die GBN samen met TU Delft heeft ontwikkeld.
Afbeelding: Frank Rens

CO₂-uitstoot Strukton

Nederland

- Daling absolute uitstoot t.o.v. 2017: 2%%
- Daling relatieve uitstoot t.o.v. 2017: 3,1%%
- Aandeel groene stroom: 99%
- Uitstoot per fte: 7,05 ton (2017: 7,18 ton)

Zweden

- Daling uitstoot per fte t.o.v. 2017: 14%

Ook voor opdrachtgevers zoekt Strukton naar duurzame innovaties in combinatie met een goed verdienmodel. Dat uitgangspunt vergroot immers de kans dat de innovatie standhoudt. Een goed voorbeeld is de verbetering van de Silent Green Wall die Strukton Civiel een aantal jaar geleden heeft ontwikkeld. Het materiaal in deze geluidswal neemt CO₂ op. In 2018 heeft Strukton Civiel in samenwerking met Strukton Rail zonnepanelen toegevoegd aan die wal. De opgewekte energie wordt terug geleverd aan het net van bovenleidingen van ProRail.

Die aanpak vormt voor ProRail een extra motivatie om voor de duurzame geluidswal te kiezen. Strukton Rail gaat ProRail bovendien adviseren om de energie van de bovenleiding te gebruiken voor het verwarmen van wissels. Die verwarming, noodzakelijk om vastvriezen in de winter tegen te gaan, gaat nu nog voor een behoorlijk deel op gas en vormt de belangrijkste CO₂-uitstoot voor ProRail.

Enkele wapenfeiten uit 2018

- **Strukton Rail** heeft een elektrische locomotief aangeschaft om de werktreinen elektrisch te kunnen verplaatsen.
- **Strukton Civiel en Strukton Worksphere** hebben in Utrecht het Green House gerealiseerd. Dit restaurant annex vergadercentrum op loopafstand van Utrecht Centraal bestaat voor 100 procent uit hergebruikte materialen. Het gebouw staat er tijdelijk, maar voor alle materialen is al een volgende bestemming gevonden. In de Green House werken onder andere mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- **Strukton Rail** heeft in 2018 190 zonnepanelen langs het spoor geplaatst om de op afstand bedienbare kortsluitlansen van stroom te voorzien. Met deze lansen kan Strukton Rail het spoor op afstand buiten dienst stellen. De panelen functioneren probleemloos. In 2019 plaatst Strukton Rail nog eens 60 extra zonnepanelen voor de lansen. Het streven is om uiteindelijk alle 300 lansen te laten werken op zonne-energie.
- **Strukton Worksphere** heeft voor de verbouwing van het kantoor van Alliander Bellevue in Arnhem een circulair ontwerp gemaakt, om na de renovatie het prestatiegerichte bouwkundig beheer op zich te kunnen nemen. Maar liefst 81% van de gesloopte materialen uit het oude pand kreeg een herbestemming in het kantoor. Het gebouw is een van de eerste gebouwen met een grondstoffen-paspoort dat nauwkeurig wordt bijgehouden.
- **GBN, onderdeel van Strukton Civiel**, heeft in 2018 de voorbereidingen getroffen voor een fabriek om kunstgrasvelden circulair te maken. Zowel de vulmaterialen – zand en rubber – als het kunstgras zelf krijgen een nieuwe bestemming. Het streven is dat de fabriek begin 2020 zijn deuren opent.
- **Strukton Civiel** heeft voor een wegenproject in Breda het zelfontwikkelde, duurzame Greenfalt gebruikt. Dit asfalt bestaat volledig uit hergebruikt grondstoffen en de kwaliteit is gelijk aan nieuw asfalt. Het is het eerste project waarbij Greenfalt is gebruikt voor de onderlaag, de tussenlaag en de geluidsreducerende deklaag.

Fotograaf: Ryno Quantz

Corporate governance

Goed ondernemerschap, integer handelen, respect, toezicht, transparante verslaggeving en het afleggen van verantwoording: deze aspecten vormen de belangrijkste leidraad voor het corporate governance-beleid van Strukton.

Voor het corporate governance-beleid van Strukton zijn de wetgeving, rechtspraak en codes of best practice (gedragscodes) van de landen waarin Strukton actief is bepalend. Strukton volgt de voor Strukton relevante onderwerpen op het gebied van best practices en zoekt daarbij vooral aansluiting bij de Nederlandse Corporate Governance Code. Gezien het groeiende internationale karakter van de activiteiten van Strukton neemt internationale compliance een belangrijke plaats in de organisatie in. Strukton Groep nv is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht. De vennootschap wordt bestuurd door de Groepsdirectie onder leiding van de directievoorzitter. Oranjewoud nv houdt honderd procent van de aandelen in Strukton Groep nv.

Directie

De Groepsdirectie bestuurt de vennootschap en stelt de visie vast, evenals de daaruit voortvloeiende missie, strategie en doelstellingen van de vennootschap. De Groepsdirectie bestaat uit twee leden en de voorzitter. De directievoorzitter is eindverantwoordelijk voor de gehele onderneming. De Groepsdirectie is verantwoordelijk voor een transparant bestuur van de onderneming. Hiertoe is een directiereglement opgesteld dat is goedgekeurd door de aandeelhouder. Bij de vervulling van haar taken richt de Groepsdirectie zich op de belangen van de vennootschap. De directievoorzitter verschaft regelmatig informatie en middelen aan de aandeelhouder en de Raad van Commissarissen ten behoeve van een goede taakuitoefening. Eén keer per jaar doet de directievoorzitter verslag in de aandeelhoudersvergadering over de resultaten van het afgelopen verslagjaar.

Fotograaf: René van der Waal

De directies van de werkmaatschappijen zijn verantwoordelijk voor de formulering en uitvoering van de strategie van hun werkmaatschappij. De verantwoordelijkheid voor het bestuur en de dagelijkse beslissingen van de werkmaatschappijen ligt eveneens bij de statutaire directie van de werkmaatschappijen.

Benoeming en beloning van de directievoorzitter

Bij Strukton benoemt de aandeelhouder de bestuurders. De huidige voorzitter van het bestuur van de onderneming is de heer G.P. Sanderink. Hij is per 29 oktober 2010 als voorzitter aangesteld. Hij is tevens chief executive officer van Oranjewoud nv. De aandeelhouder stelt de beloning van de bestuurders vast op basis van een advies van de Raad van Commissarissen.

Raad van Commissarissen

In overleg met de financiers van Strukton is in 2017 een Raad van Commissarissen aangesteld op het niveau van Strukton Groep nv. In boekjaar 2018 bestaat de Raad van Commissarissen uit de heer H.G.B. Spenkelink (voorzitter), mevrouw H.P.J.M. Jans, de heer W.G.B. te Kamp en de heer J.P.F. van Zeeland. De heer W.G.B. te Kamp is in boekjaar 2018 teruggetreden uit de Raad van Commissarissen, maar blijft voorlopig wel beschikbaar als adviseur. In verband met het aanvaarden van de functie van CFO bij Centric Holding bv per 1 juli 2019, zou mevrouw Jans op grond van deze best practice bepalingen vanaf die datum niet meer onafhankelijk zijn. Mede om die reden is mevrouw Jans per 30 juni 2019 teruggetreden als lid van de Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv en Oranjewoud nv. Over haar opvolging binnen de Raad van Commissarissen lopen gesprekken.

Diversiteit

Strukton streeft naar een evenwichtige verdeling van zijn medewerkers in verschillende posities qua leeftijd, geslacht en achtergrond inzake opleiding en beroepservaring. In de regeling in boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) voor een evenredige verdeling van zetels in de raad van bestuur en de raad van commissarissen (RvC) over mannen en vrouwen is voor grote vennootschappen de inspanningsverplichting opgenomen dat de zetels van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen voor ten minste dertig procent bezet worden door vrouwen en voor ten minste dertig procent door mannen, voor zover deze zetels worden verdeeld over natuurlijke personen. Strukton Groep streeft naar een evenwichtige verdeling van mannen en vrouwen binnen de organisatie. Bij de aanstelling van de Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv in 2017 zijn vier commissarissen benoemd, van wie één vrouw. Hiermee wordt het wettelijke streefpercentage van 30% benaderd. Op dit moment is het streefpercentage op het niveau van de Raad van Bestuur nog niet bereikt. In boekjaar 2018 hebben geen nieuwe benoemingen van leden in de Groepsdirectie plaatsgevonden. Bij een nieuwe benoeming van een lid van de Groepsdirectie zal, naast geschiktheid voor de functie, rekening worden gehouden met de wettelijke eisen.

Belangenverstrengeling en transacties tussen verbonden partijen

De Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv is verantwoordelijk voor het oplossen van eventuele tegenstrijdige belangen tussen de vennootschap enerzijds en de Raad van Bestuur van Oranjewoud nv, de Raad van Commissarissen, de directie van Strukton Groep en de externe accountant anderzijds. Alle besluiten tot het aangaan van transacties, waarbij sprake is van mogelijke belangenverstrengeling met de directievoorzitter of een lid van de Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv, die voor de onderneming en/of de directievoorzitter van materiële betekenis is, vergen de goedkeuring van de Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv. De directievoorzitter dient direct aan de aandeelhouder en de voorzitter van de Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv (en aan de andere leden van de directie, als het een lid van de directie betreft) melding te maken van elke belangenverstrengeling of potentiële belangenverstrengeling van betekenis voor de onderneming en/of hemzelf en dient daarbij alle relevante informatie te verschaffen. Transacties met de aandeelhouder zijn vooralsnog beperkt en vinden plaats op marktconforme condities.

Accountant

De aandeelhouders van Oranjewoud nv, het moederbedrijf van Strukton, selecteren de externe accountant voor de totale groep.

Interne belanghebbenden

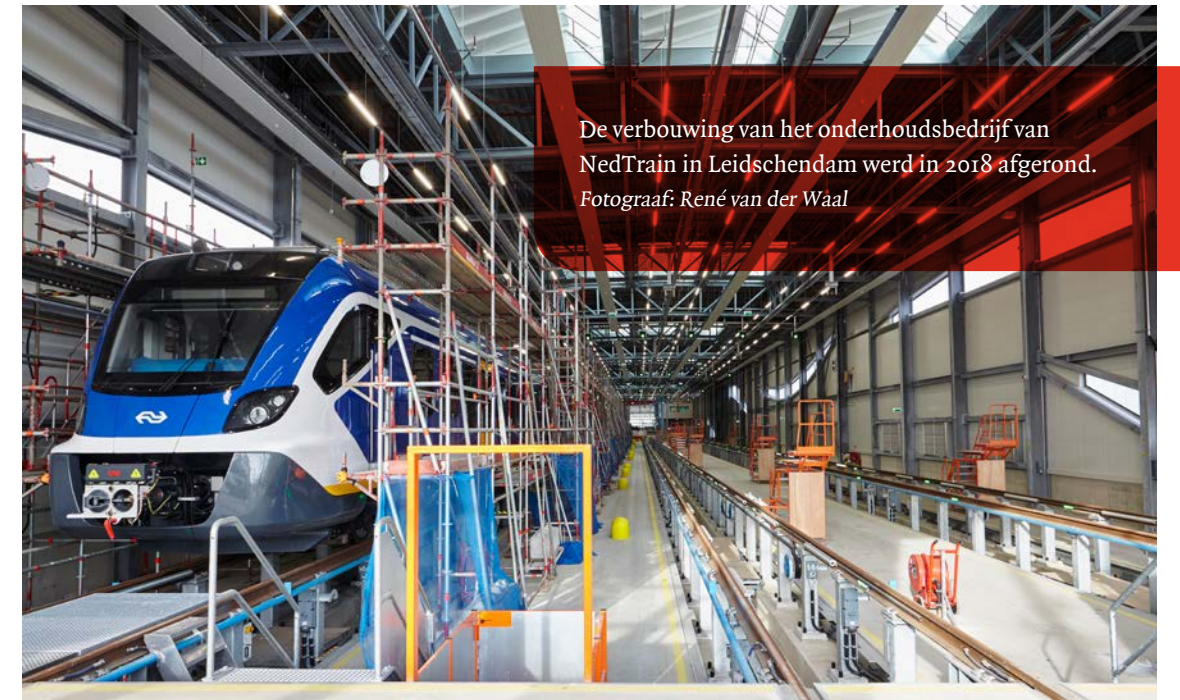
De medewerkers zijn voor Strukton een belangrijke groep stakeholders. Zij worden vertegenwoordigd door het medezeggenschapsorgaan binnen Strukton. Elke werkmaatschappij heeft een ondernemingsraad. Voor werkmaatschappij-overstijgende zaken is een centrale ondernemingsraad ingesteld.

Externe belanghebbenden

Gezien het belang en de positie van de onderneming publiceert Strukton regelmatig zijn resultaten en belangrijke gebeurtenissen via persberichten en publicaties op zijn website.

Compliance

Strukton dankt zijn succes niet alleen aan zijn kerncompetenties bij de uitvoering van projecten op wereldniveau, maar ook aan zijn integriteit en ethisch handelen. In alle bedrijfsonderdelen,

De verbouwing van het onderhoudsbedrijf van NedTrain in Leidschendam werd in 2018 afgerond.
Fotograaf: René van der Waal

wereldwijd, staat Strukton dan ook voor integer zaken doen. In 2017 is Strukton All Right gelanceerd, de noemer waaronder Strukton zijn integer handelen samenvat. Onder deze noemer wordt door middel van trainingen, presentaties en interne communicatie intensief aandacht geschonken aan de bedrijfscultuur om medewerkers bewuster te maken van ethische regels, tekenbevoegdheid, het voldoen aan wet- en regelgeving in eigen land en daarbuiten en risicomanagement bij samenwerking met (buitenlandse) partijen. Strukton kent verschillende gedragsregels en statuten die de kaders aangeven voor het functioneren van de onderneming. De Gedragscode Integer Zakendoen bevat de belangrijkste regels die Strukton volgt om eerlijk en rechtvaardig te ondernemen. In 2017 en 2018 is de gedragscode getoetst aan de actualiteit en volledig herzien en in de nieuwe vorm beschikbaar gekomen.

De Gedragscode Integer Zakendoen is van toepassing op iedereen die voor en met Strukton werkt. De gedragscode helpt te bepalen wat eerlijk en rechtvaardig is in het werk, naast de bestaande lokale wetgevingen. De code is integraal opgezet en maakt op heldere wijze de verbinding met diverse bestaande beleidsstukken en regelingen, zoals het beleid voor omgaan met geschenken en uitnodigingen,

het beleid voor bestrijding van omkoping en corruptie, het beleid voor mensenrechten en de regeling ongewenst gedrag. De regeling ongewenst gedrag stelt medewerkers in staat (vermeende) onregelmatigheden binnen de onderneming te melden, onder andere bij een vertrouwenspersoon. Daarnaast biedt Strukton medewerkers de mogelijkheid vermoedens van misstanden anoniem via een externe partij te melden. Deze meldprocedure is nieuw ten opzichte van de oude gedragscode. Met het vernieuwen van de Gedragscode Integer Zakendoen heeft Strukton compliance beter verankerd in de onderneming, onder andere door het instellen van een compliance-organisatie binnen Strukton Groep. Deze organisatie brengt compliance dichterbij de medewerkers, zowel in Nederland als daarbuiten. In 2018 is het belang van integer zakendoen op diverse manieren onder de aandacht gebracht bij medewerkers, onder andere via de digitale nieuwsbrief, presentaties en trainingen. De integriteitscommissies zijn op regelmatige basis bij elkaar gekomen. Ook is er met ingang van 2019 een uitgebreide e-learning beschikbaar voor medewerkers. De compliancefunctionarissen zien toe op eenduidig beleid en consistentie bij interpretatie en naleving van de gedragscode. De Gedragscode Integer Zakendoen is te raadplegen via de website van Strukton en op alle Strukton-intranetten.

Breda had in 2018 de primeur met de toepassing van Greenfalt, dat voor 97% uit hergebruikte grondstoffen is gemaakt.

Fotograaf: René van der Waal

► “Greenfalt is een combinatie van hergebruikt asfalt en gerecycled ballastmateriaal van onderlaag tot deklaag.”

11 Risicobeheersing

Strukton heeft net als andere ondernemingen te maken met diverse commerciële, operationele en financiële risico's. Deze risico's zijn inherent aan de bedrijfsactiviteiten. De onderneming probeert de risico's te beperken door een systematische benadering, op zowel strategisch als operationeel niveau.

Risicobereidheid

Strukton identificeert en volgt risico's binnen de onderneming op een gestructureerde wijze. Voor adequaat risicobeheer is het van belang dat het risicobewustzijn breed in de organisatie is verankerd. Strukton stuurt hierop door het stimuleren van een open en transparante bedrijfscultuur. Voor het beperken van het risicoprofiel voor de organisatie hanteren de directies van de werkmaatschappijen strenge selectiecriteria voor nieuwe projecten. Tenderen doet Strukton alleen op beheer- en onderhoudscontracten en op projecten waarin Strukton zijn kerncompetenties kan inzetten, waar de risico's beperkt zijn en waar voldoende zicht

is op een goede verdien capaciteit. Met name projecten met een langjarige onderhouds- en beheercomponent hebben de interesse van Strukton. In lijn met de strategie van de onderneming maakt de Groepsdirectie binnen de risicobereidheid van de onderneming dan ook continu de afweging tussen rendement en risico. Om continuïteit te kunnen waarborgen, is voldoende zicht op een goede verdien capaciteit essentieel. In 2018 zijn de verschillende risico's opnieuw in kaart gebracht en gewogen. De belangrijkste thema's met betrekking tot ondernemingsrisico's en strategische doelstellingen zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

► Strategische risico's en marktrisico's

Inkoopbeleid opdrachtgevers

Strukton heeft diverse grote opdrachtgevers. Ongeveer vijftien procent van de bedrijfsopbrengsten is afkomstig uit de Nederlandse railmarkt. Deze markt kenmerkt zich als een monopsonie. Het marktvolume, dat wordt gegenereerd door ProRail als de belangrijkste opdrachtgever op deze markt, is de laatste jaren afgenomen. ProRail steunt actief nieuwe partijen in hun pogingen toe te treden tot deze technisch en logistiek complexe markt. Strukton heeft als marktleider te kampen met de consequenties van dit beleid. Om toch concurrerend te blijven, is Strukton continu alert op het marktconform houden van zijn organisatieomvang en kwaliteitspropositie. Daarnaast investeert het bedrijf in research & development om zo oplossingen te creëren die onderscheidend zijn in de markt. Strukton versterkt bovendien zijn activiteiten buiten Nederland en breidt activiteiten op de Nederlandse spoormarkt uit naar niet-ProRail-gebonden werk (private partijen en spooraansluitingen) en gemeentelijke vervoerbedrijven.

Aanbestedingskosten

Strukton genereert een aanzienlijk deel van zijn bedrijfsopbrengsten uit openbare aanbestedingen. Vanwege de toenemende complexiteit van een aantal van deze aanbestedingen (in het bijzonder projecten die op een d&c- of dbfmo-basis worden aanbesteed) stijgen de aanbestedingskosten. De vergoeding van de opdrachtgever voor deze kosten is veelal beperkt. Als Strukton niet succesvol is bij deze aanbestedingen is het bedrijf niet in staat de gemaakte kosten terug te verdienen. Strukton schrijft daarom zeer selectief in op aanbestedingen.

Arbeidsmarkt

Om veilig en succesvol te kunnen opereren, heeft Strukton de juiste medewerkers met de juiste competenties en passie nodig. Krapte op specifieke delen van de arbeidsmarkt maakt het lastig om voldoende geschikte mensen te werven. Daarom investeert Strukton in zijn positie als preferente werkgever, met name door het scheppen van een aantrekkelijke werkomgeving waarin mensen de mogelijkheid krijgen hun talenten optimaal te ontplooiën, in Nederland, Europa en ver daarbuiten.

Publieke opdrachtgevers

Strukton is voor een groot deel van zijn bedrijfsopbrengsten afhankelijk van opdrachten die door (semi-)publieke overheden worden aanbesteed. Vertragingen in politieke besluitvorming en aanpassingen in investeringsbudgetten van overheden zijn van invloed op de opdrachtverlening. Strukton houdt de ontwikkeling van de orderportefeuille en het niveau van de bedrijvigheid in relatie tot de omvang van de organisatie scherp in de gaten, zodat tijdig passende maatregelen kunnen worden genomen. Bij betalingsrisico's waar geregeld aanvullende zekerheden worden gevraagd en bij de transfer van risico's in de keten naar onderaannemers en leveranciers, is extra waakzaamheid geboden ten aanzien van solvabiliteit. Om de kwetsbaarheid voor conjunctuurschommelingen te beperken, streeft Strukton naar een situatie waarin langlopende en repeterende opdrachten een substantieel deel van de bedrijfsopbrengsten uitmaken.

► Operationele risico's

Uitvoering en ontwerp

Strukton voert doorgaans op projectmatige basis werk uit voor derden, waarbij naast uitvoeringsrisico's ook ontwerprisico's een rol spelen. De complexiteit en omvang van de werken – en daarmee ook de orderomvang – kunnen aanzienlijk variëren. Al naar gelang de contractvorm kunnen verkeerde inschattingen tot verliezen en negatieve kasstromen leiden. In sommige gevallen ontstaan hierdoor ook discussies over de financiële afrekening van het project met de opdrachtgever. Die gaan dan over afrekening van afwijkingen op het contract, de kosten van tijdsvertraging of de kwaliteit van het werk. In een aantal gevallen leidt dit tot claims en een verdere juridische procedure, maar in de meeste gevallen worden deze discussies naar tevredenheid van alle partijen opgelost.

Strukton hecht grote waarde aan het structureel toepassen van procedures, zowel tijdens de verwervingsfase als tijdens de uitvoeringsfase, om dit soort problemen te voorkomen. Bij ontwerp-risico's wordt grote waarde toegekend aan reviews van derden. Daarnaast heeft Strukton een verzekering afgesloten voor ontwerpfouten.

Veiligheid

Dit betreft het risico dat operationele activiteiten leiden tot ongelukken, letselschade en reputatieverlies of dat ze worden uitgevoerd in strijd met arbo- en milieuvoorschriften. Zorgvuldige voorbereiding van werkzaamheden, toolboxmeetings en analyse van (bijna-)ongevallen moeten dit risico minimaliseren. Strukton werkt volgens het veiligheidsprogramma 24Safe, met als missie samen scherp op veiligheid. Het programma is gericht op preventie en het vergroten van het veiligheidsbewustzijn. Zo is er veel aandacht voor menselijk gedrag als risicofactor. Vanzelfsprekend hebben alle medewerkers toegang tot de systemen voor kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu (kam). De kam-systemen worden regelmatig getoetst, zowel intern als door externe geaccrediteerde en certificerende instanties. Een aantal voorbeelden van beheersmaatregelen ten aanzien van veiligheid:

- Leveranciers en onderaannemers worden actief betrokken bij veiligheidsbewustzijnscampagnes
- Er wordt actief ingezet op het doen van meldingen, op basis waarvan continue verbetering mogelijk is
- Er worden preventieve maatregelen genomen om calamiteiten te voorkomen
- Werken met een Laatste Minuut Risico Analyse (lmra) wordt actief gestimuleerd

Vaste prijzen

Strukton acteert veelal in een omgeving waarbij opdrachtgevers risico’s wensen over te hevelen naar de opdrachtnemer, in ruil voor een vaste prijs. Deze risico’s kunnen verliezen en negatieve kasstromen genereren. Strukton accepteert alleen die risico’s die het zelf kan managen. Als onderdeel van zijn projectbewakingsmethodiek beschikt Strukton al jaren over een geavanceerd systeem om risico’s te identificeren en te kwantificeren. Dit geldt zowel voor de verwervings- als de uitvoeringsfase. In deze periode van potentieel fluctuerende grondstofprijzen is Strukton terughoudend met het nemen van inflatierisico’s. Bij langlopende projecten is een adequate indexatieregeling een belangrijk aandachtspunt.

Agentencontracten

De Groep maakt beperkt gebruik van agenten. Feitelijk is er slechts één agentencontract dat qua

omvang relevant is. Dit is de overeenkomst met de lokale agent voor het metroproject in Riyad, Saoedi-Arabië. Dit project is in de loop van 2013 gestart. Het contract met de lokale agent is overeengekomen in het eerste kwartaal van 2013. De Raad van Commissarissen van Oranjewoud nv heeft in het tweede kwartaal van 2017 onderzoek verricht, mede met behulp van externe deskundigen, naar de totstandkoming van deze overeenkomst, alsmede naar de werking van interne procedures op het gebied van anti-corruptie en integriteit. Op basis van het onderzoek concludeerde de Raad van Commissarissen van Oranjewoud nv dat er geen aanwijzingen van mogelijke onregelmatigheden zijn aangetroffen. Wel is naar aanleiding van dit onderzoek vastgesteld dat de interne procedures op het gebied van – niet uitputtend – compliance en het standaardiseren van agentenovereenkomsten verder moesten worden aangescherpt. Gezien de internationale ambitie van de Groep vergt dit proces op continue basis aandacht. Het verbeteren van compliance en risk management is een continu proces en wordt mede beïnvloed door de steeds veranderende maatschappelijke context waarbinnen de Groep opereert.

De Groep heeft sindsdien de volgende herstelmaatregelen gerealiseerd:

- De interne procedures op het gebied van anti-corruptie en integriteit zijn verder versterkt, onder meer in de Code of Conduct onder de noemer Strukton All Right. De onderneming maakt daarbij mede gebruik van deskundigheid van derde partijen.
- Compliance officers zijn aangesteld en opgeleid en medewerkers die betrokken zijn bij internationale tenders en opdrachten krijgen trainingen op het gebied van compliance.
- Best practices op het punt van compliance en ‘duty of care’ worden uitgewisseld met vergelijkbare ondernemingen in de branche.
- In de huidige standaardagentenovereenkomst zijn – niet uitputtend – informatieverplichtingen, anticorruptiebepalingen en compliance met de Gedragscode Integer Zaken doen opgenomen. Agenten met bestaande overeenkomsten verklaren dit laatste jaarlijks in een ‘Letter of representation’.
- Buitenlandse agenten worden gescreend op goed gedrag, onder andere via een Amerikaanse database.

- Er zijn interne controles gedaan en onderliggende documentatie is opgebouwd om de toekomstige of reeds uitgevoerde activiteiten van agenten te onderbouwen (notulen, e-mails, brieven).
- Reeds bestaande agentenovereenkomsten zijn waar mogelijk verbeterd en aangepast.

Naar aanleiding van de verdenking van corruptie en valsheid in geschrifte bij het verkrijgen van de opdracht voor het metroproject in Riyad zijn wij in februari 2019 een intern onderzoek gestart. De lijst met alle door de FIOD in beslag genomen gegevens is beoordeeld op indicaties van onregelmatigheden. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen voortgekomen die duiden op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving.

Bezettingsgraad

Strukton is een kapitaalintensieve onderneming die, vooral op het gebied van railsystemen, een groot en gespecialiseerd materieelpark beheert. Dit materieel is veelal eigendom van Strukton. De kosten hiervan worden afgeschreven over de economische levensduur van het materieel. Wanneer Strukton onvoldoende in staat is het materieel in te zetten tegen dekkende tarieven, heeft dit weliswaar niet direct een kasuitstroom tot gevolg, maar wordt het resultaat van Strukton wel nadelig beïnvloed. Daarnaast heeft een groot deel van de Strukton-medewerkers een vast dienstverband. Als deze mensen niet tegen dekkende tarieven worden ingezet op lopende projecten of contracten, bijvoorbeeld omdat er onvoldoende werk is, heeft dit een negatief effect op de winstgevendheid en de kasstroom van de onderneming. Strukton Rail vangt dit op door internationale expansie in de Europese markt en door materieel en medewerkers internationaal in te zetten. Grote investeringen worden in enkele gevallen gedeeld met partners. Bovendien wordt binnen heel Strukton het risico van onderbezetting beperkt door het continu streven naar een vergroting van het aandeel van niet-projectgebonden activiteiten. De lifecyclegerichte benadering die binnen alle Struktonbedrijven terugkomt, past daarin.

Informatiebeveiliging

Strukton is met zijn technologische oplossingen afhankelijk van beschikbaarheid en continuïteit van

informatievoorziening. Zonder informatie liggen de processen van Strukton stil en is geen bedrijfsvoering mogelijk. Als de informatie waarmee wordt gewerkt, niet beschikbaar is of op straat komt te liggen, kan dit een grote impact hebben op Strukton. De risico’s ten aanzien van de informatievoorziening nemen toe als gevolg van de ontwikkelingen van deze tijd. Om in controle te blijven, geeft Strukton continu en op een gestructureerde wijze integraal aandacht aan de bescherming van informatie en verbindingen.

► **Financiële risico's**

Beschikbare kredietfaciliteiten

Op 13 april 2018 is een nieuwe financiering afgesloten voor de financiering van de Nederlandse vennootschappen met een looptijd van drie jaar met twee keer een mogelijkheid tot verlenging met één jaar. Op basis van de overeengekomen financiering beschikt Strukton over voldoende krediet- en bankgarantiefaciliteiten. De financieringsbehoefte van de onderneming wordt met grote regelmaat geprognosticeerd en de aanwending van deze faciliteit wordt voortdurend gevolgd. In de financieringsdocumentatie zijn diverse convenanten opgenomen die vooral te maken hebben met het kasgenererend vermogen van de onderneming. Ook deze convenanten worden met een grote regelmaat getoetst. De investerings- en stortingsverplichtingen die Strukton heeft uit hoofde van lopende investeringsprogramma’s, projecten en pps-belangen, worden in deze financieringsbehoefte meegenomen. Realisatie van de liquiditeitsprognose hangt in belangrijke mate af van de ontwikkeling van externe marktcondities, orderintake, de ontwikkeling van projectresultaten en de ontwikkeling van het nettowerkkapitaal.

Vanwege het projectmatige karakter van de onderneming kunnen eenmalige negatieve projectresultaten zowel de financieringsbehoefte als de convenanten beïnvloeden. Dit risico wordt beperkt door een sterke sturing op procesbeheersing en door een vergroting van het aandeel van niet-projectgebonden activiteiten. Daarnaast streeft Strukton ernaar de nettoschuld van de onderneming op korte termijn verder te reduceren en daarmee de leningen af te lossen. Het financiële beleid van Strukton is erop gericht om het kredietprofiel

van Strukton te handhaven en waar mogelijk te verbeteren, zodat Strukton toegang houdt tot de bancaire en financiële markten tegen de voor Strukton Groep acceptabele voorwaarden. Strukton heeft geen specifieke aanwijzingen die erop duiden dat bepaalde marktcondities, zoals prijsontwikkeling bij zowel opdrachtgevers als financiers en onder-aannemers, of afspraken met leveranciers en krediet-verzekeraars zich ongunstig ontwikkelen. Dat geldt ook voor de orderintake en tijdige conversie tot bedrijfsopbrengsten en ontwikkeling van projectresultaten binnen de daarvoor verwachte bandbreedtes. De directie van Strukton heeft diverse maatregelen geïdentificeerd die (mogelijk) voor additionele financiële ruimte kunnen zorgen.

- Deze maatregelen betreffen onder meer:
- Snellere facturatie, betere betalingscondities en inning van facturen waardoor het werkkapitaal verbetert.
 - Zeker stellen van dividenden uit non-credit base dochterondernemingen, deelnemingen en gerelateerde samenwerkingsverbanden.
 - Verkoop van specifieke assets.

Financiële instrumenten

Strukton Groep maakt gebruik van interest rate swaps en valutatermijncontracten om een gedeelte van de renterisico’s uit hoofde van concern- en projectfinancieringen af te dekken en om valutarisico’s op toekomstige kasstromen in USD af te dekken. Het merendeel van de activiteiten van Strukton Groep vindt plaats in het eurogebied. Voor de dochterbedrijven buiten het eurogebied geldt dat zij veelal handelen in de valuta van het desbetreffende land. Voor transacties in vreemde valuta is het beleid dat de netto positie volledig wordt gehedged door middel van vreemde-valutacontracten. In 2014 en 2016 zijn valutatermijncontracten afgesloten voor het metroproject in Riyad, waarbij het valutarisico op toekomstige kasstromen in USD is afgedekt. Het translatierisico op het eigen vermogen en verstrekte leningen aan dochters buiten het eurogebied wordt niet afgedekt.

Verzekeringen

Als aanvulling op de beheersing van met name operationele en financiële risico’s worden de

nodige risico’s verzekerd. Het beleid ziet toe op het verzekeren van die risico’s die Strukton zelf niet kan of wil dragen. Jaarlijks wordt het verzekeringsprogramma getoetst aan gewijzigde wet- en regelgeving, verzekerde bedragen en nieuwe risico’s. Waar nodig wordt het verzekeringsprogramma aangepast.

► **Interne risicobeheersing- en controlesystemen**

Risicobeheersingkader

Relevante onderdelen van het risicobeheersingkader zijn onder andere de geldende gedragsregels, het directiereglement, de volmachtregeling, de procedure voor machtigingsaanvragen van complexe en omvangrijke projecten, de planning- en controlecyclus en de rapportages hierover.

Interne beheerssystemen

De directie is verantwoordelijk voor het interne risicobeheersing- en controlesysteem van de onderneming en voor de beoordeling van de effectiviteit ervan. Het systeem is gericht op beheersing van risico’s die met de bedrijfsactiviteiten en de realisatie van bedrijfsdoelstellingen samenhangen.

Ook bewaakt het de effectiviteit en efficiency van bedrijfsprocessen en de consistentie van de administratieve processen. Het kader voor risicobeheersing is in de hele Groep geïmplementeerd. De verantwoordelijkheid voor het beheerssysteem ligt primair bij de werkmaatschappijen zelf. Risicobeoordelingen zijn een integraal onderdeel van de jaarlijkse planning- en controlecyclus van de onderneming, die elk jaar met de aandeelhouder wordt besproken. Het risicobeheersing- en controlesysteem van de financiële verslaglegging is gebaseerd op de centrale richtlijn en procedures. Duidelijke boekhoudkundige regels zijn vastgelegd in het Strukton Reporting Manual en in een standaard rapportagestructuur.

Externe accountant

Jaarlijks verricht de externe accountant controlewerkzaamheden gericht op het verstrekken van een verklaring bij de jaarrekening. De externe accountant wordt benoemd door de aandeelhouders.

Zowel de aandeelhouder als de Raad van Commissarissen stelt jaarlijks in overleg met de accountant de activiteiten vast waarmee de voor de accountantsverklaring vereiste werkzaamheden worden uitgebreid. Dit kunnen specifieke risico’s, bedrijfsprocessen of locaties zijn waar de Raad van Commissarissen of de aandeelhouder een grotere diepgang gewenst acht. Aanbevelingen uit externe controlewerkzaamheden op elk niveau worden gerapporteerd aan de Raad van Commissarissen en de directie en opgevolgd door de directie.

Directiereglement en vertegenwoordigingsbevoegdheid

Voor zowel de directievoorzitter als de directies van de werkmaatschappijen geldt een directiereglement. Naast de nodige aandacht voor taken, verantwoordelijkheden en te verkrijgen goedkeuringen is hierin ook de vertegenwoordigingsbevoegdheid vastgelegd. Vertegenwoordigingsbevoegdheid, onder meer voor de ondertekening van documenten, berust bij ieder van de leden van de directie afzonderlijk, alsmede bij andere daartoe door de directie benoemde functionarissen, met inachtneming van beperkingen zoals gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel.

Rapportagestructuur

De rapportagestructuur binnen Strukton is in lijn met de aansturing van de afzonderlijke werkmaatschappijen. De verantwoordelijkheid voor de invoering en het waarborgen van de effectiviteit van controles ligt bij de directievoorzitter. Het succes van deze controles wordt gemeten door zelfbeoordeling door de directies van de bedrijfsonderdelen en door het regelmatig vaststellen van de toereikendheid van het interne beheerssysteem. De voortgang en ontwikkeling van de operationele resultaten, de liquiditeit en de financiële positie van de onderneming, evenals de veiligheidsrisico’s, operationele en financiële risico’s, alsook de resultaten rond mvo worden vastgelegd in de periodieke managementrapportages. Deze worden op het niveau van de Groepsdirectie besproken tijdens de kwartaalbesprekingen met de directies van de werkmaatschappijen. De uitvoering van de strategie wordt bewerkstelligd via een aantal verbeterprogramma’s die zich richten

op de operationele processen op het gebied van tendermanagement, projectmanagement, het werkkapitaal- en cashmanagement.

Conclusie

Op basis van voornoemde systemen, de aangebrachte kaders en de daarbij behorende rapportagestructuur is het risicobeheersings- en controlesysteem naar onze mening adequaat opgezet en heeft dit in het boekjaar naar behoren gefunctioneerd. De verbeterpunten die de Groepsdirectie en de externe accountant in 2017 hebben gesignaleerd op het gebied van tendermanagement, projectmanagement, werkkapitaal- en cashmanagement zijn opgevolgd: in 2018 zijn wijzigingen in processen geïmplementeerd. Daarnaast zijn wij voornemens de risicobeheersing- en controlesystemen in 2019 verder te gaan aanscherpen door te investeren in hoog opgeleide financiële professionals.

De directie is van mening dat de risicobeheersings- en controlesystemen van de financiële rapportage een redelijke mate van zekerheid verschaffen dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en dat de risicobeheersings- en controlesystemen in het verslagjaar naar behoren hebben gewerkt. De aanwezige risicobeheersings- en controlesystemen verlagen in belangrijke mate het risico op verkeerde beslissingen, het doelbewust omzeilen van beheersingsprocessen en het niet naleven van wetten en regels. Het is echter vrijwel onmogelijk om alle risico’s op enig moment te kennen, respectievelijk deze volledig te beschrijven en te beheersen. De bestaande systemen kunnen derhalve geen absolute zekerheid bieden tegen het niet realiseren van doelstellingen, noch kunnen deze alle onjuistheden van materieel belang, waaronder begrepen verlies, fraude of overtredingen van wetten en regels, geheel voorkomen.

Gerard Sanderink (voorzitter)
Aike Schoots
Erik Hermsen

12 september 2019

12 Jaarrekening

Station 6F1 op lijn 6, onderdeel van het metroproject in Riyad, Saoedi-Arabië. Fotograaf: Gitte Spinder

Inhoudsopgave

Geconsolideerde balans (x EUR 1.000)	40
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening (x EUR 1.000).....	41
Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat (x EUR 1.000).....	42
Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen (x EUR 1.000)	43
Geconsolideerd kasstroomoverzicht (x EUR 1.000)	44
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	45
Grondslagen voor financiële verslaggeving	45
Belangrijkste schattingen en beoordelingen in de geconsolideerde jaarrekening	61
Financieel risicobeheer.....	64
1. Materiële vaste activa.....	66
2. Immateriële activa	68
3. Vastgoedbeleggingen	72
4. Geassocieerde deelnemingen en joint ventures.....	73
5. Overige financiële vaste activa	75
6. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen	76
7. Voorraden.....	77
8. Handels- en overige vorderingen.....	77
9. Onderhanden projecten.....	78
10. Liquide middelen.....	78
11. Groepsvermogen.....	79
12. Aandeel derden	80
13. Langlopende schulden	81
14. Voorzieningen.....	82
15. Handels- en overige schulden	88
16. Opbrengsten van contracten met klanten.....	88
17. Kosten van grond- en hulpstoffen, materiaal en uitbesteed werk	89
18. Lonen, salarissen en sociale lasten	90
19. Overige bedrijfskosten	90
20. Financiële baten en lasten.....	90

21. Belastingen	90
22. Personeelsbestand.....	91
23. Financiële instrumenten	92
24. Kasstroomoverzicht.....	97
25. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en gestelde zekerheden.....	98
26. Transacties met verbonden partijen.....	100
27. Gebeurtenissen na balansdatum	101
28. Dienstverlening uit hoofde van concessies en publiek-private-samenwerking (pps).....	101
29. Activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop	102
30. Acquisities.....	102
31. Joint operations	103
32. Gesegmenteerde informatie	105
33. Overzicht groepsmaatschappijen en deelnemingen.....	107
Enkelvoudige balans vóór voorgestelde winstverdeling (x EUR 1.000)	114
Enkelvoudige winst-en-verliesrekening (x EUR 1.000)	114
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening (x EUR 1.000).....	115
1. Materiële vaste activa.....	115
2. Financiële vaste activa	116
3. Vorderingen.....	116
4. Liquide middelen.....	116
5. Eigen vermogen	117
6. Voorzieningen.....	118
7. Langlopende schulden	118
8. Kortlopende schulden	118
9. Overige resultaten na belastingen	118
10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en gestelde zekerheden.....	119
11. Dividend voorstel	119
12. Gebeurtenissen na balansdatum	119
Overige gegevens	119

Geconsolideerde balans (x EUR 1.000)

Activa

	31-12-2018*	31-12-2017
Vaste activa		
01. Materiële vaste activa	142.161	140.719
02. Immateriële activa	58.889	55.374
03. Vastgoedbeleggingen	4.950	5.053
04. Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	39.269	36.867
05. Overige financiële vaste activa	48.722	18.855
06. Uitgestelde belastingvorderingen	45.355	42.260
	339.345	299.127
Vlottende activa		
07. Voorraden	20.405	20.950
08. Handels- en overige vorderingen	483.189	452.851
09. Onderhanden projecten	222.819	199.454
Winstbelasting vorderingen	15.866	13.521
10. Liquide middelen	232.277	162.538
	974.556	849.314
Totaal activa	1.313.901	1.148.440
Passiva		
Eigen vermogen		
Geplaatst kapitaal	2.269	2.269
Agioreserve	39.000	39.000
Overige reserves	152.809	166.518
Onverdeeld resultaat	(4.496)	23.186
11. Totaal eigen vermogen	189.582	230.973
12. Aandeel derden	41.036	36.760
11. Totaal groepsvermogen	230.618	267.733
Langlopende verplichtingen		
11. Achtergestelde leningen	11.000	11.000
13. Langlopende schulden	182.562	17.690
06. Uitgestelde belastingverplichtingen	5.642	8.961
14. Voorzieningen	92.941	56.561
	292.145	94.212
Kortlopende verplichtingen		
15. Handels- en overige schulden	511.144	551.249
24. Schulden aan kredietinstellingen	60.191	33.306
09. Onderhanden projecten	195.318	197.082
Verschuldigde winstbelasting	8.928	3.874
14. Voorzieningen	15.557	984
	791.138	786.495
Totaal passiva	1.313.901	1.148.440

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15). Zie ook paragraaf “Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties” in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening (x EUR 1.000)

	2018*	2017
16. Opbrengsten van contracten met klanten	1.779.117	1.916.386
17. Kosten van grond- en hulpstoffen, materiaal en uitbesteed werk	950.713	1.075.349
18. Lonen, salarissen en sociale lasten	498.029	485.334
19. Overige bedrijfskosten	292.344	291.948
Totaal bedrijfskosten voor afschrijvingen	1.741.087	1.852.631
04. Resultaat deelnemingen na belasting	7.117	12.274
Operationeel resultaat (EBITDA)	45.148	76.029
01.; 02. Afschrijving immateriële en materiële vaste activa	28.312	31.934
01.; 02. Bijzondere waardeverminderingen van immateriële en materiële vaste activa	30	145
	28.342	32.079
Bedrijfsresultaat (EBIT)	16.806	43.950
20. Financiële baten	4.653	4.645
20. Financiële lasten	12.023	15.244
	(7.370)	(10.599)
Resultaat voor belastingen (EBT)	9.436	33.351
21. Belastingen	9.594	8.297
Resultaat na belastingen	(158)	25.054
Toe te rekenen aan:		
Aandeelhouders van de moedermaatschappij	(4.496)	23.186
12. Minderheidsbelang	4.338	1.868
Resultaat na belastingen	(158)	25.054

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15). Zie ook paragraaf “Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties” in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat (x EUR 1.000)

	2018*	2017
Resultaat na belastingen	(158)	25.054
<i>Niet-gerealiseerde resultaten die na eerste opname mogelijk worden geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening:</i>		
11. Mutaties in reële waarde van derivaten voor hedge accounting	(1.994)	7.918
Winstbelasting effect	498	(1.978)
	(1.496)	5.940
11. Mutaties in reële waarde van derivaten voor hedge accounting van joint ventures en geassocieerde deelnemingen	(119)	568
Winstbelasting effect	30	(142)
	(89)	426
11. Koersverschillen vreemde valuta	204	(1.881)
Winstbelasting effect	-	-
	204	(1.881)
Totaalresultaat te reclassificeren naar winst-en-verlies in volgende perioden	(1.381)	4.485
<i>Niet-gerealiseerde resultaten die nooit worden geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening:</i>		
11. Mutatie actuariële reserve	(2.939)	(6.591)
Winstbelasting effect	349	1.526
	(2.590)	(5.065)
11. Mutaties in eigenvermogensinstrumenten	-	-
Winstbelasting effect	-	-
11. Overige mutaties	-	-
Winstbelasting effect	(1.186)	-
	(1.186)	-
Totaalresultaat niet te reclassificeren naar winst-en-verlies in volgende perioden	(3.776)	(5.065)
Totaalresultaat over de verslagperiode	(5.315)	24.474
Toe te rekenen aan:		
Aandeelhouders van de moedermaatschappij	(9.832)	23.054
12. Minderheidsbelang	4.517	1.420
Totaalresultaat over de verslagperiode	(5.315)	24.474

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15). Zie ook paragraaf “Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties” in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen (x EUR 1.000)

	Geplaatst en gestort kapitaal	Agioreserve	Reserve omrekeningsverschillen	Afdekkingsreserve	Actuariële reserves	Ingehouden winsten	Onverdeeld resultaat	Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders moedermaatschappij	Aandeel derden	Totaal groepsvermogen
11. Eigen vermogen per 1 januari 2017	2.269	39.000	1.018	(6.565)	(7.986)	169.372	10.812	207.920	34.730	242.650
Winstbestemming 2016	-	-	-	-	-	10.812	(10.812)	-	-	-
12. Acquisities van dochtermaatschappijen	-	-	-	-	-	-	-	-	610	610
Resultaat na belastingen	-	-	-	-	-	-	23.186	23.186	1.868	25.054
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	(1.446)	6.366	(5.053)	-	-	(133)	(448)	(581)
Totaal resultaat over de verslagperiode	-	-	(1.446)	6.366	(5.053)	-	23.186	23.053	1.420	24.473
Agioستorting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eigen vermogen per 31 december 2017	2.269	39.000	(428)	(199)	(13.039)	180.184	23.186	230.973	36.760	267.733
	Geplaatst en gestort kapitaal	Agioreserve	Reserve omrekeningsverschillen	Afdekkingsreserve	Actuariële reserves	Ingehouden winsten	Onverdeeld resultaat	Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders moedermaatschappij	Aandeel derden	Totaal groepsvermogen
11. Eigen vermogen per 31 december 2017	2.269	39.000	(428)	(199)	(13.039)	180.184	23.186	230.973	36.760	267.733
Effect stelselwijzigingen	-	-	-	-	-	(1.140)	(30.419)	(31.559)	-	(31.559)
12 Eigen vermogen per 1 januari 2018 (herzien)	2.269	39.000	(428)	(199)	(13.039)	179.044	(7.233)	199.414	36.760	236.174
Winstbestemming 2017	-	-	-	-	-	(7.233)	7.233	-	-	-
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-	-	-	-	-	-	-	(241)	(241)
Resultaat na belastingen	-	-	-	-	-	-	(4.496)	(4.496)	4.338	(158)
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	50	(1.585)	(2.615)	(1.186)	-	(5.336)	179	(5.157)
Totaal resultaat over de verslagperiode	-	-	50	(1.585)	(2.615)	(1.186)	(4.496)	(9.832)	4.517	(5.315)
Agioستorting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eigen vermogen per 31 december 2018	2.269	39.000	(378)	(1.784)	(15.654)	170.625	(4.496)	189.582	41.036	230.618

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (x EUR 1.000)

	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat na belastingen	(158)	25.054
Mutaties zonder kasstroom:		
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	25.296	32.078
Mutaties in voorzieningen	9.412	3.267
Resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures	(7.117)	(12.274)
	27.591	23.071
Uitgekeerd dividend geassocieerde deelnemingen	4.839	5.825
Interestbaten en -lasten	7.732	10.965
Vennootschapsbelasting	9.595	8.297
Ontvangen rente	3.778	4.328
Betaalde rente	(12.207)	(12.373)
Betaalde vennootschapsbelasting	(6.358)	(5.354)
Badwill verwerving groepsmaatschappij	(2.417)	-
Mutaties in werkkapitaal:		
Vorraden	1.609	4.304
Onderhanden projecten	(44.536)	(91.108)
Vorderingen	7.490	75.517
Kortlopende schulden, exclusief kredietinstellingen	(17.111)	(21.403)
Kasstroom uit operationele activiteiten	(20.153)	27.124
Kasstroom aangewend voor investeringsactiviteiten		
Investerings in immateriële activa	(2.512)	(1.718)
Investerings in materiële vaste activa	(22.782)	(22.580)
Verwervingen / verkoop van groepsmaatschappijen en bedrijfscombinaties	(3.488)	(3.420)
Verwervingen / verkoop van deelnemingen	(818)	(2.233)
Desinvesteringen van materiële vaste activa, inclusief overige mutaties	1.424	1.499
Overige mutaties van belangen in deelnemingen	(723)	(390)
Uitbreiding aandelenbelang special purpose company	119.704	-
Afname / toename overige financiële vaste activa	585	1.597
Kasstroom aangewend voor investeringsactiviteiten	91.390	(27.246)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Opgenomen achtergestelde leningen	-	-
Aflossingen achtergestelde leningen	-	-
Opgenomen leningen op lange termijn	14.278	589
Aflossingen leningen op lange termijn	(4.438)	(14.294)
Uitgekeerd dividend	-	-
Agioستorting	-	-
Overige mutaties	(1.571)	(75)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	8.269	(13.780)
Recapitulatie kasstroom		
Uit operationele activiteiten	(20.153)	27.124
Uit investeringsactiviteiten	91.390	(27.246)
Uit financieringsactiviteiten	8.269	(13.780)
Totale netto kasstroom	79.506	(13.902)
24. Liquiditeiten primo	129.231	158.203
24. Liquiditeiten ultimo	212.086	129.231
Koersverschillen	(3.349)	15.069
Mutatie liquiditeiten	79.506	(13.902)

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

► Grondslagen voor financiële verslaggeving

Verslaggevende entiteit

Strukton Groep nv is een houdstermaatschappij, die direct of indirect deelnemingen bezit in een aantal ondernemingen die gezamenlijk bekend staan als Strukton. Strukton Groep is statutair en feitelijk gevestigd te Utrecht. De geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap over 2018 omvat de vennootschap en haar dochterondernemingen en de belangen van Strukton Groep in geassocieerde deelnemingen en entiteiten waarover gezamenlijke zeggenschap wordt uitgeoefend. Strukton is actief in de markten railsystemen, civiele infrastructuur en techniek en gebouwen. Een overzicht van de groepsmaatschappijen en deelnemingen is opgenomen in paragraaf 33; hierin is aangegeven welke maatschappijen in de consolidatie zijn betrokken. Voor een aantal groepsmaatschappijen zijn aansprakelijkheidsverklaringen gedeponeerd (zie pagina 113 e.v.). Per 31 december 2018 bezit Oranjewoud nv alle aandelen in Strukton Groep. Op 20 december 2017 is een Raad van Commissarissen op het niveau van Strukton Groep ingesteld.

Uitgangspunten

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aanvaard binnen de Europese Unie (IFRSEU). De (geconsolideerde) jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat de functionele valuta is van de onderneming. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders vermeld. De geconsolideerde jaarrekening is op 12 september 2019 opgemaakt door de directie met instemming van de Raad van Commissarissen en zal ter vaststelling worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening 2018 van Strukton Groep is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling. Voor een nadere toelichting op de redenen hiervoor verwijzen we naar de paragraaf 'Financieel risicobeheer' onder 'Liquiditeitsrisico'.

Gehanteerde grondslagen bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

De hierna uiteengezette grondslagen voor financiële verslaggeving zijn consistent toegepast voor de gepresenteerde perioden in deze geconsolideerde jaarrekening, met uitzondering van de nog niet toegepaste standaarden en interpretaties. De financiële gegevens van Strukton Groep nv zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening zodat, gebruikmakend van artikel 2:402 BW, is volstaan met een verkorte winst-en-verliesrekening in de vennootschappelijke jaarrekening.

Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties (IAS/IFRS)

Strukton Groep past sinds boekjaar 2018 IFRS 15 en IFRS 9 toe. De aard en het effect van de wijzigingen als gevolg van de toepassing van deze nieuwe standaarden voor de jaarrekening van 2018 wordt hieronder beschreven. Verschillende andere wijzigingen en interpretaties zijn voor het eerst van toepassing in 2018, maar hebben geen impact op de geconsolideerde jaarrekening van Strukton Groep.

IFRS 15 Omzet uit contracten met klanten

IFRS 15 bevat nieuwe regels voor het verwerken en toelichten van opbrengsten in de jaarrekening. De standaard is gericht op de rapportage van nuttige informatie aan gebruikers van de jaarrekening, over de aard, hoeveelheid, timing en onzekerheid van opbrengsten en kasstromen die voortvloeien uit de contracten met klanten.

Op basis van IFRS 15 wordt omzet verantwoord wanneer de 'control' over wordt gedragen aan de klant. De nieuwe standaard vervangt IAS 18 'Opbrengsten', IAS 11 'Onderhanden projecten in opdracht van derden' en gerelateerde interpretaties. Strukton Groep past de standaard toe sinds 1 januari 2018. Hierbij is de beperkte retrospectieve methode toegepast, waarbij de standaard alleen is toegepast op contracten die op 1 januari 2018 niet afgerond waren. Op basis van deze methode zijn de vergelijkende cijfers in de jaarrekening van 2018 nog gebaseerd op de oude regelgeving (IAS 11 en IAS 18). De omzetverantwoording in boekjaar 2018 vindt plaats op basis van de nieuwe regelgeving (IFRS 15). In de balans van 2018 is het cumulatieve effect van de eerste toepassing als aanpassing op het beginvermogen verwerkt.

Geconsolideerde balans (x EUR 1.000)

Het cumulatieve effect van de implementatie van IFRS 15 per 1 januari 2018 is als volgt:

	31-12-2017	IFRS 15 effect	01-01-2018 Herzien	31-12-2018 Voor stelsel-wijziging	IFRS 15 effect	31-12-2018 Na stelsel-wijziging
Vaste activa						
01. Materiële vaste activa	140.719	-	140.719	142.161	-	142.161
02. Immateriële activa	55.374	-	55.374	58.889	-	58.889
03. Vastgoedbeleggingen	5.053	-	5.053	4.950	-	4.950
04. Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	36.867	-	36.867	39.269	-	39.269
05. Overige financiële vaste activa	18.855	-	18.855	48.722	-	48.722
06. Uitgestelde belastingvorderingen	42.260	6.172	48.432	38.742	6.613	45.355
	299.127	6.172	305.299	332.732	6.613	339.345
Viottende activa						
07. Voorraden	20.950	-	20.950	20.405	-	20.405
08. Handels- en overige vorderingen	452.851	-	452.851	483.189	-	483.189
09. Onderhanden projecten	199.454	(3.874)	195.580	224.479	(1.660)	222.819
Winstbelasting vorderingen	13.521	2.737	16.258	12.009	3.857	15.866
10. Liquide middelen	162.538	-	162.538	232.277	-	232.277
	849.314	(1.137)	848.177	972.359	2.197	974.556
Totaal activa	1.148.440	5.035	1.153.475	1.305.091	8.810	1.313.901
Eigen vermogen						
Geplaatst kapitaal	2.269	-	2.269	2.269	-	2.269
Agioreserve	39.000	-	39.000	39.000	-	39.000
Overige reserves	166.518	-	166.518	183.228	(30.419)	152.809
Onverdeeld resultaat	23.186	(30.419)	(7.233)	1.184	(5.680)	(4.496)
11. Totaal eigen vermogen	230.973	(30.419)	200.554	225.681	(36.099)	189.582
12. Aandeel derden	36.760	-	36.760	41.036	-	41.036
11. Totaal groepsvermogen	267.733	(30.419)	237.314	266.717	(36.099)	230.618
Langlopende verplichtingen						
11. Achtergestelde leningen	11.000	-	11.000	11.000	-	11.000
13. Langlopende schulden	17.690	-	17.690	182.562	-	182.562
06. Uitgestelde belastingverplichtingen	8.961	-	8.961	5.642	-	5.642
14. Voorzieningen	56.561	11.126	67.687	69.684	23.257	92.941
	94.212	11.126	105.338	268.888	23.257	292.145
Kortlopende verplichtingen						
15. Handels- en overige schulden	551.249	-	551.249	511.144	-	511.144
24. Schulden aan kredietinstellingen	33.306	-	33.306	60.191	-	60.191
09. Onderhanden projecten	197.082	17.347	214.429	187.234	8.084	195.318
Verschuldigde winstbelasting	3.874	-	3.874	8.928	-	8.928
14. Voorzieningen	984	6.981	7.965	1.989	13.568	15.557
	786.495	24.328	810.822	769.486	21.652	791.138
Totaal passiva	1.148.440	5.035	1.153.475	1.305.091	8.810	1.313.901

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening (x EUR 1.000)

		2018 Voor stelsel-wijziging	IFRS 15 effect	2018 Na stelsel-wijziging
16. Opbrengsten van contracten met klanten		1.786.358	(7.241)	1.779.117
17. Kosten van grond- en hulpstoffen, materiaal en uitbesteed werk	950.713	-	950.713	
18. Lonen, salarissen en sociale lasten	498.029	-	498.029	
19. Overige bedrijfskosten	292.344	-	292.344	
Totaal bedrijfskosten voor afschrijvingen		1.741.087	-	1.741.087
04. Resultaat deelnemingen na belasting		7.117	-	7.117
Operationeel resultaat (EBITDA)		52.389	(7.241)	45.148
01.; 02. Afschrijving immateriële en materiële vaste activa	28.312	-	28.312	
01.; 02. Bijzondere waardeverminderingen van immateriële en materiële vaste activa	30	-	30	
		28.342	-	28.342
Bedrijfsresultaat (EBIT)		24.047	(7.241)	16.806
20. Financiële baten	4.653	-	4.653	
20. Financiële lasten	12.023	-	12.023	
		(7.370)	-	(7.370)
Resultaat voor belastingen (EBT)		16.677	(7.241)	9.436
21. Belastingen		11.155	(1.561)	9.594
Resultaat na belastingen		5.522	(5.680)	(158)
Toe te rekenen aan:				
Aandeelhouders van de moedermaatschappij		1.184	(5.680)	(4.496)
12. Minderheidsbelang		4.338	-	4.338
Resultaat na belastingen		5.522	(5.680)	(158)

De belangrijkste overwegingen en de aanpassingen die volgen uit de toepassing van IFRS 15 worden hieronder nader toegelicht:

- Waardering onderhanden projecten

Op basis van IFRS 15 is de drempel voor het waarden van variabele vergoedingen gestegen van waarschijnlijk ('probable') naar zeer waarschijnlijk dat geen significante terugnemering van de cumulatieve opbrengsten zal plaatsvinden ('highly probable that a significant reversal of cumulative revenue will not occur'). De impact op het eigen vermogen per 1 januari 2018 en de impact op de winst-en-verliesrekening van 2018, is met name gerelateerd aan de waardering van variabele vergoedingen op projecten binnen het segment Civiele infrastructuur.

- Verlieslatende contracten

Op basis van de oude standaard rubriceerde de Groep de netto positie onderhanden projecten als actief of als verplichting. Een onderhanden project werd als actiefpost gepresenteerd wanneer de gemaakte kosten plus de verantwoorde resultaten een hogere waarde vertegenwoordigden dan de termijnfacturen. Een onderhanden project werd als verplichting verantwoord wanneer de termijnfacturen een hogere waarde vertegenwoordigden dan de verantwoorde kosten plus verantwoorde resultaten. Voorzieningen voor onderhanden projecten werden op deze wijze verantwoord onder de balanspost 'onderhanden projecten'. Als gevolg van de implementatie van IFRS 15 dienen de voorzieningen voor onderhanden projecten te worden geherrubriceerd van de balanspost 'onderhanden projecten' naar de balanspost 'voorzieningen', conform de vereisten in IAS 37 'Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa'. Deze voorziening vertegenwoordigt het bedrag van het nog te realiseren verlieslatende contractresultaat op basis van de voortgang van het project.

Over de bepaling van het verlies bestond in boekjaar 2018 nog discussie binnen IFRIC (International Financial Reporting Interpretation Committee). Deze discussie zag toe op het gebruik van de incrementele kostenbenadering versus de direct gerelateerde kostenbenadering. De uitkomst van de discussie zou invloed hebben op de impact van de toepassing van IFRS 15 bij verlieslatende contracten. In december 2018 heeft de IASB een exposure draft uitgevaardigd

waarbij zij gekozen heeft voor het concept dat de kosten ter vervulling van een prestatieverplichting worden gedefinieerd als de kosten die direct gerelateerd zijn aan het contract.

De Groep volgt deze exposure draft en past daarom de direct gerelateerde kostenbenadering toe bij het bepalen van het verlies op een contract.

Op basis van IAS 37 dient het verlies op het gehele contract verantwoord te worden. Dit zou kunnen betekenen dat de winst op een prestatieverplichting in een verlieslatend contract, voorafgaand aan het realiseren van de prestatieverplichting, al volledig in mindering wordt gebracht op het verlies van de overige prestatieverplichting(en).

De voorziening voor verlieslatende contracten vertegenwoordigt de waarde van het nog te produceren verlies.

- Wijze van omzetverantwoording

Op basis van de nieuwe standaard vindt omzetverantwoording nog steeds plaats naar rato van voortgang van het project. Dit is met name het gevolg van het feit dat de Groep actief is in ontwikkeling, realisatie, onderhoud en beheer van projecten waar de opdrachtgever de beschikkingsmacht over heeft. De wijze van omzetverantwoording is daarom niet gewijzigd ten opzichte van de oude standaard.

- Inefficiënties

Op basis van IFRS 15 is het niet toegestaan om opbrengsten te verantwoorden voor gemaakte kosten die zijn toe te schrijven aan significante inefficiënties en die niet zijn opgenomen in de contractprijs aangezien deze kosten niet bijdragen aan de voortgang inzake het vervullen van de prestatieverplichting. Hiervan is geen resultaatsimpact geïdentificeerd tijdens de conversie naar IFRS 15.

IFRS 9 Financiële instrumenten

IFRS 9 is de nieuwe standaard voor de verslaggeving van financiële instrumenten. Voor de overgang naar IFRS 9 is de beperkte retrospectieve methode toegepast. IFRS 9 is opgedeeld in drie hoofdonderdelen: classificatie & waardering, impairment en hedgeaccounting. De belangrijkste verandering binnen classificatie en waardering is dat het businessmodel en de karakteristieken van het financiële instrument leidend zijn geworden. Afhankelijk hiervan worden de financiële activa

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs of de reële waarde. Reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI) wordt als nieuwe categorie geïntroduceerd voor financiële activa. Het belang dat wordt gehouden in voest Alpine Railpro bv (10%) wordt aangemerkt als eigenvermogensinstrument met verwerking van mutaties tegen reële waarde via de cumulatieve niet-gerealiseerde resultaten, waardoor de overige financiële vaste activa en respectievelijk de niet-gerealiseerde resultaten per 1 januari 2018 afnemen met EUR 1.1M. De classificatie en waardering van verdere financiële activa voor Strukton Groep is niet gewijzigd op basis van IFRS 9. IFRS 9 geeft aangepaste voorwaarden waaronder hedgeaccounting mag worden toegepast. Hoewel de hedgemodellen niet wijzigen, zijn de hedgeaccountingregels verlicht. IFRS 9 biedt de mogelijkheid om de oude regelgeving omtrent hedgeaccounting te blijven toepassen. Strukton Groep past hedgeaccounting toe bij de valutatermijncontracten die zijn afgesloten voor het Riyadproject. Strukton Groep past hierbij nog steeds de oude standaard (IAS 39) toe. Wel is voldaan aan de uitgebreidere toelichtingsvereisten.

Met betrekking tot impairments is in IFRS 9 één waardeverminderingsmodel, op basis van verwachte kredietverliezen, geïntroduceerd ter vervanging van het model dat op reeds geleden verliezen is gebaseerd. De implementatie van IFRS 9 heeft niet geleid tot een materiële mutatie in de waardering van handelsvorderingen, contractactiva en overige vorderingen. Dit hangt onder andere samen met het feit dat een groot gedeelte van de opdrachtgevers van Strukton Groep overheidsorganisaties en semipublieke instellingen zijn.

Nog niet toegepaste standaarden en interpretaties

De volgende standaarden en interpretaties die per 1 januari 2018 nog niet verplicht waren, zijn in deze jaarrekening niet toegepast.

IFRS 16 Leases

Met ingang van 1 januari 2019 is IFRS 16 van toepassing. IFRS 16 vervangt de huidige standaard, IAS 17, en de daarmee gepaard gaande interpretaties. De nieuwe standaard vereist het systematisch opnemen van de rechten en verbintenissen verbonden aan leaseovereenkomsten. Dit betekent

dat bijna alle lease- en huurcontracten op de balans verschijnen bij de huurder, op een vergelijkbare wijze als financiële leases volgens IAS 17 met uitzondering van waardering van leases van 'lage waarde'-activa en kortlopende huurovereenkomsten. Deze uitzonderingen zullen worden toegepast. Lessees verantwoorden een verplichting om huur te betalen met een overeenkomstig actief in de geconsolideerde balans en verantwoorden rentekosten en afschrijvingen afzonderlijk in de geconsolideerde winst- en verliesrekening. Een (her)beoordeling van bepaalde belangrijke overwegingen (bijvoorbeeld leasetermijn, het al dan niet gebruiken van opties, indexeringen, disconteringsvoet) door de huurder is noodzakelijk. De verantwoording van lessors is in essentie hetzelfde als de lessor-verantwoording onder IAS 17. IFRS 16 vereist ook dat lessees en lessors uitgebreidere toelichtingen opnemen in de jaarrekening ten opzichte van IAS 17.

Belangrijke ratio's zullen door de implementatie van IFRS 16 worden beïnvloed. Onder IFRS 16 ligt het zwaartepunt van het kostenprofiel aan het begin van de verantwoordingsperiode. Dit omdat Strukton het recht op gebruik activeert welke op een lineaire basis wordt afgeschreven. Daartegenover wordt een verplichting voor toekomstige huurbetalingen verantwoord, waarbij in de eerdere jaren hogere rentelasten worden verantwoord. IFRS 16 zal geen invloed hebben op de winstgevendheid van Strukton over de volledige leaseperiode, hoewel de EBITDA zal stijgen als gevolg van wijzigingen in de classificatie. Onder IAS 17 verantwoordde Strukton leasekosten in EBITDA. Onder IFRS 16 verandert dit, met uitzondering van de kosten in verband met de 'lage waarde'-activa en kortlopende huurovereenkomsten waarvoor praktische uitzonderingen zullen worden gebruikt, aangezien kosten gerelateerd aan lease zullen worden geclassificeerd als afschrijvingen en rentelasten. Ook het kasstroomoverzicht wordt beïnvloed, omdat betalingen van de leaseverplichting voor het grootste deel worden gepresenteerd binnen de financieringsactiviteiten.

Op dit moment is Strukton Groep de impact van de implementatie van IFRS 16 aan het analyseren. Op basis van de huidige inzichten zal Strukton de aangepaste retrospectieve benadering toepassen met behulp van praktische uitzonderingen en vergelijkende informatie zal niet worden aangepast.

Strukton zal, voor leases die voorheen als operationele leases werden geclassificeerd, de leaseverplichting waarden op basis van de contante waarde van de resterende leasebetalingen. Het recht op gebruik zal gelijk zijn aan de leaseverplichting per ingangsdatum.

Het is in dit stadium nog niet mogelijk de impact te kwantificeren. Zoals toegelicht in paragraaf 25, heeft Strukton Groep een aantal huur- en operationele leaseovereenkomsten die onder de nieuwe standaard op de balans verantwoord zullen moeten worden.

Grondslagen voor consolidatie

Dochterondernemingen (integrale consolidatie)

Dochterondernemingen zijn die entiteiten waarover de vennootschap direct of indirect beslissende zeggenschap heeft. Beslissende zeggenschap wordt gerealiseerd wanneer Strukton Groep:

- Macht heeft de relevante activiteiten van een deelneming te sturen teneinde voordelen uit haar activiteiten te verwerven
- Wordt blootgesteld aan, of rechten heeft op, een variabel rendement uit haar betrokkenheid bij de deelneming, en
- De mogelijkheid heeft haar macht te gebruiken om het rendement te beïnvloeden

Dochterondernemingen worden volledig geconsolideerd vanaf de datum waarop Strukton Groep beslissende zeggenschap verkrijgt. Deconsolidatie vindt plaats op het moment dat Strukton Groep niet langer beslissende zeggenschap heeft.

De verwerving van dochterondernemingen wordt door Strukton Groep verantwoord volgens de overnamemethode. De overgedragen vergoeding van een overname wordt gesteld op de reële waarde van opgegeven activa, de uitgegeven eigenvermogensinstrumenten per overnamedatum en de overgenomen of aangegane verplichtingen. De overgedragen vergoeding omvat tevens de reële waarde van activa, vergoedingen en verplichtingen uit hoofde van contractueel overeengekomen voorwaardelijke bepalingen. Transactiekosten in het kader van een overname worden ten laste van het resultaat verantwoord op het moment dat zij worden gemaakt.

De overgenomen identificeerbare activa en de overgenomen (voorwaardelijke) verplichtingen worden bij eerste verwerking in de jaarrekening gewaardeerd tegen de reële waarde per overnamedatum. Per acquisitie waardeert Strukton

Groep een eventueel minderheidsbelang ofwel tegen reële waarde, ofwel tegen het aandeel van het minderheidsbelang in de geïdentificeerde netto-activa van de overgenomen partij. Indien de overgedragen vergoeding, het minderheidsbelang en de reële waarde per overnamedatum van een per overnamedatum reeds bestaand belang in de overgenomen partij, hoger is dan de reële waarde van het aandeel van Strukton Groep in de identificeerbare netto-activa, dan wordt het verschil opgenomen als goodwill. Indien de overgedragen vergoeding lager is dan de reële waarde van de identificeerbare netto-activa, dan wordt het verschil rechtstreeks verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Joint arrangements

Op grond van IFRS 11 ‘Joint arrangements’ worden gezamenlijke overeenkomsten geclassificeerd als ‘joint venture’ of als ‘joint operation’. De classificatie is afhankelijk van de rechten en verplichtingen van iedere aandeelhouder of vennoot en is onafhankelijk van de juridische vorm. Strukton Groep kent zowel joint ventures als joint operations in zijn consolidatie.

Joint operations

Joint operations zijn de belangen in entiteiten waarover Strukton Groep contractueel overeengekomen gezamenlijk met derden zeggenschap uitoefent. Strukton Groep verantwoordt zijn belang in de opbrengsten en kosten, activa en verplichtingen van de joint operation en combineert deze post voor post met overeenkomstige posten in de jaarrekening van Strukton Groep.

Joint ventures

Joint ventures zijn die entiteiten waarover Strukton Groep gezamenlijk met derden zeggenschap heeft, en waarbij deze zeggenschap in een overeenkomst is vastgelegd. Strukton Groep heeft recht op een aandeel in de nettowinsten die uit deze entiteiten voortkomen en heeft recht op een aandeel in het netto-actief. In de geconsolideerde jaarrekening worden joint ventures als deelneming verantwoord volgens de ‘equity’ methode.

De waardering van deelnemingen is inclusief de bij verwerving vastgestelde goodwill en onder vermindering van eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De betrokken partijen zijn contractueel overeengekomen dat zeggenschap

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

wordt gedeeld en beslissingen inzake relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die gezamenlijke zeggenschap in de joint venture hebben.

Geassocieerde deelnemingen

Geassocieerde deelnemingen zijn die entiteiten waarin Strukton Groep invloed van betekenis heeft op het financiële en operationele beleid, maar waarover zij geen beslissende zeggenschap heeft en geen joint venture is. De geconsolideerde jaarrekening omvat het aandeel van Strukton Groep in het totaalresultaat van niet geconsolideerde investeringen volgens de ‘equity’ methode, na correctie van de grondslagen in overeenstemming met de grondslagen van Strukton Groep, vanaf de datum waarop Strukton Groep voor het eerst invloed van betekenis heeft, tot aan de datum waarop voor het laatst sprake is van invloed van betekenis. De waardering van deelnemingen is inclusief de bij verwerving vastgestelde goodwill en onder vermindering van eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

Eliminatie van transacties bij consolidatie

Intragroepssaldi en eventuele niet-gerealiseerde winsten en verliezen op transacties binnen Strukton Groep of baten en lasten uit dergelijke transacties worden bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening geëlimineerd. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen uit hoofde van transacties met deelnemingen en entiteiten, waarover gezamenlijk de zeggenschap wordt uitgeoefend, worden geëlimineerd naar rato van het belang dat Strukton Groep in de entiteit heeft.

**Grondslagen voor waardering
Transacties in vreemde valuta en
investeringen in buitenlandse activiteiten**

Transacties in vreemde valuta worden initieel vastgelegd tegen de koers van de functionele valuta op de transactiedatum. Liquide middelen, vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta tegen de koers op de balansdatum. De uit de omrekening voortvloeiende koersverschillen worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Dit geldt niet voor de verschillen op leningen in vreemde valuta als hedge voor een investering in een buitenlandse activiteit. Deze verschillen worden opgenomen in de reserve omrekeningsverschillen

van de ‘niet-gerealiseerde resultaten’ tot het moment van verkoop van de buitenlandse activiteiten. Dan worden ze ten laste, dan wel ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

De activa en verplichtingen van buitenlandse activiteiten worden in euro’s omgerekend tegen de geldende koers per balansdatum. Valutaverschillen die uit deze omrekening voortvloeien, worden in de reserve omrekeningsverschillen van de ‘niet-gerealiseerde resultaten’ opgenomen. Omrekeningsverschillen worden bij gehele of gedeeltelijke afstoting van buitenlandse dochterondernemingen, joint operations, joint ventures en deelnemingen waarbij Strukton Groep geen beslissende zeggenschap meer heeft overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening. De opbrengsten en kosten van buitenlandse activiteiten worden in euro’s omgerekend tegen de koers die de wisselkoers op de transactiedatum benadert.

Afgeleide financiële instrumenten

Strukton Groep maakt gebruik van interest rate swaps, valutatermijncontracten en een ‘overdraft facility’ om de renterisico’s uit hoofde van concern- en projectfinancieringen af te dekken en om valutarisico’s op toekomstige kasstromen in USD af te dekken. De interest rate swaps, ‘overdraft facility’ en valutatermijncontracten worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze is gelijk aan de contante waarde van de verwachte kasstromen. Voor de afgesloten interest rate swaps, de valutatermijncontracten en de ‘overdraft facility’ wordt hedge accounting toegepast. De verandering van de reële waarde van de interest rate swaps, ‘overdraft facility’ en valutatermijncontracten die dienen ter afdekking van renterisico’s en valutarisico’s uit hoofde van toekomstige interestbetalingen en toekomstige kasstromen in USD, worden rechtstreeks opgenomen in het eigen vermogen, voor zover de hedge als effectief kan worden gekenmerkt. De in het eigen vermogen uitgestelde bedragen worden overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening op het moment dat valutatermijncontracten worden afgewikkeld en op het moment dat de afgedekte toekomstige rentecoupons in het resultaat worden verantwoord. Voor het deel waarvan de hedgeeffectiviteit niet kan worden aangetoond, wordt de waardeverandering onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Wanneer een interest rate swap wordt

verkocht of beëindigd, of wanneer de hedgerelatie niet meer effectief is, blijft de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies op dat moment in het eigen vermogen opgenomen, tenzij niet langer verwacht wordt dat de oorspronkelijk afgedekte toekomstige kasstromen zullen plaatsvinden. Op dat moment worden de in het eigen vermogen uitgestelde resultaten onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen

De bedrijfsgebouwen zijn gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met jaarlijkse lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met een restwaarde en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De gehanteerde gebruiksduur in jaren is voor bedrijfsgebouwen vijftientig jaar. Indien sprake is van groot onderhoud, dan wordt dit bedrag geactiveerd en afgeschreven. Op terreinen wordt niet afgeschreven (met uitzondering van terreinverharding (tien jaar)).

Machines en installaties en ander materieel

Het materieel en instrumentarium en overig (waaronder de inventarissen) zijn gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met jaarlijkse lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met een restwaarde en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs bevat tevens de kosten voor het vervangen van onderdelen van het materieel en instrumentarium voor zover die kosten voldoen aan de voorwaarden voor opname in de balans, alsmede financieringskosten voor langetermijnprojecten wanneer aan de activeringscriteria is voldaan. De gehanteerde gebruiksduur in jaren is voor materieel en instrumentarium twee tot zes jaar en voor overig drie tot tien jaar.

Activa in constructie

Activa in constructie worden gewaardeerd tegen gemaakte kosten en bestaan in hoofdzak uit termijnbetalingen voor de verwerving van materieel dat nog niet in gebruik is genomen.

Niet meer opnemen op de balans

Een materieel vast actief wordt niet meer op de balans opgenomen ingeval van afstoting of indien er geen

economische voordelen van het gebruik of de afstoting worden verwacht. Een eventuele opbrengst of verlies voortvloeiende uit de verwijdering van het actief wordt opgenomen in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin het actief wordt verwijderd van de balans. De restwaarden, de gebruiksduur en de waarderingsmethoden worden beoordeeld en, indien noodzakelijk, aangepast per einde van het boekjaar. Wanneer materiële vaste activa bestaan uit onderdelen met een ongelijke gebruiksduur, worden deze als afzonderlijke posten (belangrijke componenten) onder de materiële vaste activa opgenomen.

Geleasede activa ‘Groep als lessee’

Leaseovereenkomsten waarbij Strukton Groep vrijwel alle aan het eigendom verbonden risico's en voordelen op zich neemt, worden geclassificeerd als financiële leases. Bij eerste opname wordt het geleasede actief gewaardeerd tegen de reële waarde of, indien lager, tegen de contante waarde van de minimale leasetermijnen. Na de eerste opname geschiedt de verwerking in overeenstemming met de van toepassing zijnde grondslag. Overige leases betreffen operationele leaseovereenkomsten waarvan de geleasede activa niet in de balans van Strukton Groep worden opgenomen. De leasekosten worden lineair toegerekend aan de leaseperiode.

Immateriële activa

Octrooien en intellectueel eigendom

Octrooien en intellectueel eigendom worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus de cumulatieve afschrijving en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Octrooien worden afgeschreven op lineaire basis over de gebruiksduur van vijf jaar. Voor intellectueel eigendom is een gebruiksduur gehanteerd van zeven jaar.

Software

Software is gewaardeerd tegen de historische kostprijs inclusief geactiveerde financieringskosten verminderd met jaarlijkse lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De gehanteerde gebruiksduur is twee tot vijf jaar.

Business combinations en goodwill

Bedrijfscombinaties worden verantwoord volgens de overnamemethode. De kostprijs van een acquisitie

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

wordt bepaald op het totaal van de overgedragen vergoeding (bepaald op de reële waarde per de overnamedatum) en het bedrag van enig minderheidsbelang in de overgenomen partij. Voor iedere bedrijfscombinatie waardeert de overnemende partij het minderheidsbelang in de overgenomen partij tegen hetzij de reële waarde, hetzij een evenredig deel van de netto-activa van de overgenomen partij. Kosten verband houdende met de overname worden direct ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Wanneer Strukton Groep een onderneming overneemt, beoordeelt Strukton de overgenomen financiële activa en verplichtingen met het oog op een juiste classificatie en aanwijzing, in overeenstemming met de contractuele voorwaarden, economische omstandigheden en van toepassing zijnde overige omstandigheden. Dit omvat eveneens de scheiding door de overgenomen partij van in contracten besloten derivaten. Indien de bedrijfscombinatie in verschillende fasen tot stand komt, wordt per de overnamedatum de reële waarde van het eerder door Strukton Groep in de overgenomen partij gehouden belang opnieuw bepaald met verwerking van waarde-afwijkingen in de winst-en-verliesrekening.

Eventuele door Strukton Groep over te dragen voorwaardelijke vergoedingen worden per overnamedatum tegen reële waarde opgenomen. Latere wijziging in de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding die als een actief of een verplichting wordt aangemerkt, wordt overeenkomstig IAS 39 in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Indien de voorwaardelijke vergoeding als eigen vermogen wordt geclassificeerd, vindt herwaardering slechts plaats bij definitieve afwikkeling in het eigen vermogen.

Goodwill wordt eerst tegen zijn kostprijs gewaardeerd, zijnde het bedrag waarmee de overgedragen vergoeding het saldo van de verkregen activa en de overgenomen verplichtingen overschrijdt. Indien deze vergoeding minder bedraagt dan de reële waarde van de netto-activa van de overgenomen dochteronderneming, wordt het verschil in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Na de eerste opname wordt de goodwill gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met eventuele geaccumuleerde bijzondere waardevermindervingsverliezen. Voor de toetsing op bijzondere waarde-

vermindering wordt de goodwill die is voortgekomen uit een bedrijfscombinatie vanaf de overnamedatum toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheden die naar verwachting voordeel zullen halen uit de bedrijfscombinatie, ongeacht of activa of verplichtingen van de overgenomen entiteit aan deze eenheden zijn toegerekend. Indien goodwill onderdeel is van een kasstroomgenererende eenheid en een deel van de bedrijfsactiviteit binnen die eenheid wordt afgestoten, wordt de goodwill die op de afgestoten activiteit betrekking heeft, opgenomen in de boekwaarde van die activiteit voor de vaststelling van het uit de afstoting voortvloeiende resultaat. Goodwill die in een dergelijke omstandigheid wordt afgestoten, wordt bepaald op basis van de relatieve verhouding in waarden van de afgestoten activiteit en van het gedeelte van de kasstroomgenererende eenheid dat wordt behouden.

Overige immateriële vaste activa

Indien er bij de verwerving van een entiteit separaat identificeerbare immateriële activa kunnen worden onderkend, worden deze geactiveerd en afgeschreven binnen de afschrijvingstermijn die daarbij van toepassing is. Hierbij geldt voor de waarde van een klantenbestand een afschrijvingsperiode uiteenlopend van vier jaar tot twaalf jaar, afhankelijk van de aard en verwachte ‘churnrate’. Voor de waarde van een orderportefeuille wordt een afschrijvingsperiode van een half tot zes jaar gehanteerd. De afschrijvingstermijn wordt jaarlijks beoordeeld.

Vastgoedbeleggingen

Een vastgoedbelegging is een actief dat wordt aangehouden om huuropbrengsten of een waardestijging, of beide, te realiseren. Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Wanneer een vastgoedbelegging voor eigen gebruik wordt aangewend, wordt het gepresenteerd als materiële vaste activa. De reële waarde van de vastgoedbeleggingen wordt in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening vermeld. De reële waarde wordt gedefinieerd als de prijs die zou worden ontvangen om een actief te verkopen of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum.

De reële waardebepaling is gebaseerd op de veronderstelling dat de transactie om een actief te verkopen of een verplichting over te dragen, plaatsvindt op de belangrijkste markt voor het actief of de verplichting, of bij afwezigheid van een belangrijke markt, op de meest gunstige markt voor het actief of de verplichting. De belangrijkste dan wel de meest gunstige markt moet toegankelijk zijn voor Strukton Groep.

Afschrijvingen worden ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht volgens de lineaire methode, op basis van de geschatte gebruiksduur van ieder onderdeel. Afschrijvingspercentages komen overeen met die van de categorieën van materiële vaste activa. Afschrijvingsmethoden, gebruiksduur en restwaarde worden op de rapportagedatum opnieuw beoordeeld.

Vaste activa aangehouden voor verkoop

Vaste activa (of groepen activa en verplichtingen die worden afgestoten) waarvan de boekwaarde naar verwachting hoofdzakelijk via een verkooptransactie zal worden gerealiseerd en niet door het voortgezette gebruik ervan, worden aangemerkt als ‘voor verkoop aangehouden’. Direct voorafgaand aan deze classificatie worden de activa (of de componenten van een groep activa die wordt afgestoten) geherwaardeerd in overeenstemming met de grondslagen voor de financiële verslaggeving van Strukton Groep. De activa (of een groep af te stoten activa) worden gewaardeerd op basis van de boekwaarde, of, indien deze lager is, de reële waarde (minus verkoopkosten). Een bijzonder waardeverminderingsverlies op een groep af te stoten activa wordt in eerste instantie toegerekend aan goodwill en vervolgens naar rato aan de resterende activa en verplichtingen. Bijzondere waardeverminderingsverliezen die voortvloeien uit de initiële classificatie worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Overige financiële vaste activa

Overige langlopende vorderingen

De overige langlopende vorderingen betreffen activa die worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen. Deze kasstromen betreffen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag. Deze langlopende vorderingen worden initieel

opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestaties en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Pps-vorderingen

Publiek-private samenwerkingvorderingen (pps-vorderingen) betreffen de van publieke organen (overheden) nog te ontvangen concessievergoedingen in verband met pps-concessieprojecten. De pps-vorderingen worden verantwoord als financiële vaste activa. Dit betreffen activa die worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen. Deze kasstromen betreffen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag. Deze langlopende vorderingen worden initieel opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestaties en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Er wordt gebruik gemaakt van een rente die (nagenoeg) overeenkomt met de rente (na afdekking) van de bijbehorende non-recourse pps-lening (pps-lening waarbij de leningnemer niet hoofdelijk aansprakelijk is jegens de financier).

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten

Bij de eerste opname kan de Groep ervoor kiezen om haar aandeleninvesteringen onherroepelijk te classificeren als eigenvermogensinstrumenten die worden aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI) wanneer zij voldoen aan de definitie van het eigen vermogen volgens IAS 32 ‘Financiële instrumenten: presentatie’ en niet worden aangehouden voor handelsdoeleinden. De classificatie wordt op instrumentbasis bepaald. Winsten en verliezen op deze financiële activa worden nooit gerecycled naar winst of verlies. Dividenden worden opgenomen als overige inkomsten in de winst-en-verliesrekening wanneer het recht op betaling is vastgesteld. De Groep heeft ervoor gekozen de aandelenbeleggingen onder deze categorie onherroepelijk te classificeren.

Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens de in deze jaarrekening gehanteerde grondslagen voor

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

waardering en resultaatbepaling en volgens fiscale grondslagen, alsmede voor fiscaal compensabele verliezen voor het deel waarvoor het waarschijnlijk is dat voldoende positieve belastbare resultaten gerealiseerd zullen worden. De boekwaarde van uitgestelde belastingvorderingen wordt op elke balansdatum beoordeeld en verlaagd voor zover het niet waarschijnlijk is dat er voldoende toekomstige fiscale winsten zullen zijn. Uitgestelde belastingen worden berekend tegen het tarief dat waarschijnlijk op het moment van afwikkeling volgens wetgeving van toepassing zal zijn. Uitgestelde belastingen worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord, behalve indien gerelateerd aan posten die via het overig totaalresultaat worden verwerkt. In dat geval wordt ook de uitgestelde belasting als overig totaalresultaat verwerkt. Indien per saldo een uitgestelde belastingvordering ontstaat, vindt opname plaats onder de vaste activa. Uitgestelde belastingvorderingen en schulden worden gesaldeerd als er een wettelijk afdwingbaar recht toe bestaat, als ze zijn gerelateerd aan winstbelasting opgelegd door dezelfde fiscale autoriteit en als de onderneming het wettelijk afdwingbaar recht heeft om op nettobasis af te wikkelen.

Bijzondere waardeverminderingen

Overige financiële activa

De Groep neemt een voorziening voor verwachte kredietverliezen op voor het eventuele verschil tussen de kasstromen die volgens het contract verschuldigd zijn en de kasstromen die de Groep verwacht te ontvangen, verdisconteerd tegen een benadering van de oorspronkelijke effectieve rentevoet. Het bedrag van te verwachten kredietverliezen (of terugboeking daarvan) wordt als bijzonder waardeverminderingresultaat in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Niet-financiële activa

De boekwaarde van de niet-financiële activa van Strukton Groep, uitgezonderd voorraden en uitgestelde belastingvorderingen, wordt per iedere verslagdatum opnieuw bezien om te bepalen of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief. Van goodwill en immateriële activa die een niet bepaalbare gebruiksduur hebben of die nog niet

gebruiksklaar zijn, wordt op iedere verslagdatum een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde. Er wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies opgenomen, wanneer de boekwaarde van een actief of de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort, hoger is dan de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingsverliezen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen. Voor een actief of een kasstroomgenererende eenheid is de realiseerbare waarde gelijk aan de hoogste van de bedrijfswaarde of de reële waarde minus verkoopkosten. Bij het bepalen van de bedrijfswaarde wordt de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen berekend met behulp van een disconteringsvoet, die een afspiegeling is van zowel de actuele markttaxaties van de tijdswaarde van geld, als van de specifieke risico’s met betrekking tot het actief.

Met betrekking tot goodwill worden (met uitzondering van goodwill inbegrepen in de boekwaarde van geassocieerde deelnemingen) bijzondere waardeverminderingsverliezen niet teruggenomen. Voor andere activa worden in voorgaande perioden opgenomen bijzondere waardeverminderingsverliezen bij elke verslagdatum beoordeeld op indicaties van afname van het genomen verlies of niet langer bestaan van dat verlies. Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt teruggenomen als de schattingen zijn veranderd aan de hand waarvan de realiseerbare waarde was bepaald. Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt uitsluitend teruggenomen, voor zover de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde na aftrek van afschrijvingen of amortisatie, die zou zijn bepaald als geen bijzonder waardeverminderingsverlies was opgenomen.

Voorraden

De voorraden worden opgenomen tegen kostprijs of netto-opbrengstwaarde, indien deze lager is. De netto-opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs in het kader van de normale bedrijfsvoering, verminderd met de geschatte kosten van voltooiing en de verkoopkosten. De kostprijs van de voorraden is gebaseerd op de gemiddelde inkoopprijzen respectievelijk kostprijzen en omvat de uitgaven gedaan bij verwerving van de voorraden en daarop betrekking hebbende inkoopkosten. De kostprijs van voorraden gereed product omvat een redelijk deel van de indirecte kosten op basis van de normale productiecapaciteit.

Onderhanden projecten

Onderhanden projecten betreffen de bruto nog in rekening te brengen bedragen voor tot de verslagdatum uitgevoerde contractwerkzaamheden die nog van klanten moeten worden geïnd. Deze post wordt opgenomen tegen gerealiseerde omzet verminderd met gefactureerde termijnen. Projecten worden in de balans gepresenteerd als vordering op, dan wel schuld aan de opdrachtgever, uit hoofde van het contract. Er is sprake van een vordering indien de gerealiseerde omzet hoger is dan het bedrag van de gefactureerde termijnen. Indien de gerealiseerde omzet lager is dan de gefactureerde termijnen, is sprake van een schuld.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden aanvankelijk opgenomen tegen reële waarde en daarna gewaardeerd op basis van geamortiseerde kostprijs, gebaseerd op de effectieve rentemethode.

Bijzondere waardeverminderingen onderhanden projecten en handels- en overige vorderingen

Voor onderhanden projecten en handels- en overige vorderingen past de Groep de vereenvoudigde benadering toe voor het berekenen van verwachte kredietverliezen. De groep hanteert een voorzieningenmatrix voor het berekenen van verwachte kredietverliezen op onderhanden projecten en handels- en overige vorderingen. Op basis van deze matrix worden verwachte kredietverliezen voor groeperingen van verschillende klantsegmenten in kaart gebracht en worden onderhanden projecten en handels- en overige vorderingen, indien kredietverliezen worden verwacht, afgewaardeerd.

Liquide middelen

Het bedrag aan liquide middelen omvat bank-tegoeden, deposito's en kassaldi. Bankschulden die direct opeisbaar zijn en die een integraal onderdeel uitmaken van het cashmanagementsysteem van de onderneming worden onder de geldmiddelen en kasequivalenten opgenomen in de kasstroom-overzichten.

Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders van de moedermaatschappij

Reserves

De reserves bestaan uit een agioreserve, reserve omrekeningsverschillen, een wettelijke reserve

deelnemingen, een afdekkingsreserve en een actuariële reserve.

De agioreserve betreft een reserve die is ontstaan door additionele vermogensstortingen door de aandeelhouder. De reserve omrekeningsverschillen omvat alle valutakoersverschillen die ontstaan door de omrekening van de netto-investering van Strukton Groep in buitenlandse dochterondernemingen. De wettelijke reserve deelnemingen bestaat uit niet uitgekeerde resultaten van deelnemingen, waarvan uitkering niet zonder beperking kan worden bewerkstelligd. De afdekkingsreserve bestaat uit de cumulatieve mutatie in de reële waarde van dekkingsinstrumenten, wanneer de afgedekte transactie nog niet heeft plaatsgevonden of de afgedekte positie nog niet is beëindigd. Voor de cumulatieve mutatie van de reële waarde van pensioenverplichtingen ten gevolge van wijzigingen in de actuariële uitgangspunten wordt een actuariële reserve gevormd.

Ingehouden winsten

De ingehouden winsten betreffen de cumulatieve resultaten uit voorgaande boekjaren onder vermindering van uitgekeerde dividenden.

Aandeel derden

Aandeel derden betreft het eigen vermogen dat is ingebracht door derden en heeft betrekking op minderheidsbelangen in geconsolideerde deelnemingen.

Groepsvermogen

Het groepsvermogen bestaat uit het eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij en aandeel derden.

Achtergestelde leningen

Een lening wordt geclassificeerd als achtergestelde lening, indien sprake is van achterstelling ten opzichte van andere verantwoorde schulden. Achtergestelde leningen worden bij eerste verwerking in de jaarrekening gewaardeerd tegen reële waarde (onder aftrek van transactiekosten) en daarna tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Langlopende schulden

De langlopende schulden bestaan uit schulden financiering vastgoedprojecten, schulden

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

financiering publiek-private samenwerkingsprojecten, bankfinancieringen, financiële derivaten (langlopende deel) en overige langlopende schulden. De schulden financiering vastgoedprojecten, schulden financiering publiek-private samenwerkingsprojecten, bankfinancieringen en overige langlopende schulden worden bij eerste verwerking in de geconsolideerde jaarrekening gewaardeerd tegen reële waarde (onder aftrek van transactiekosten) en daarna tegen geamortiseerde kostprijs, met behulp van de effectieve rentemethode. Transactiekosten worden afgeschreven over de looptijd van de financiering. Het deel van de langlopende schulden dat binnen één jaar moet worden afgelost, wordt verantwoord als aflossingsverplichting van langlopende schulden onder de kortlopende schulden. Een verplichting wordt afgeboekt wanneer de verplichting stopt, afloopt of vervalt. Onvoorwaardelijke verplichtingen die zijn gebaseerd op een optieovereenkomst worden gewaardeerd tegen reële waarden. Deze reële waarde wordt berekend op basis van het verdisconteren met een reële rentevoet van de nominale verplichting.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer Strukton Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van een gebeurtenis in het verleden en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt en het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is. Voorzieningen worden bepaald door de verwachte toekomstige kasstromen contant te maken. De disconteringsvoet die wordt gehanteerd, is een disconteringsvoet vóór belasting die een afspiegeling is van de actuele markttaxaties van de tijdswaarde van geld en van de specifieke risico's met betrekking tot de verplichting.

Voorzieningen voor verlieslatende contracten

De Groep past de voorzichtige direct gerelateerde kostenbenadering toe bij het bepalen van het verlies op een contract. Het verlies wordt verantwoord op het gehele contract. Dit zou kunnen betekenen dat de winst op een prestatieverplichting in een verlieslatend contract, voorafgaand aan het realiseren van de prestatieverplichting, al volledig in mindering wordt gebracht op het verlies van de overige prestatieverplichting(en).

De voorziening voor verlieslatende contracten vertegenwoordigt de waarde van het nog te produceren verlies.

Reorganisatievoorzieningen

Een voorziening voor reorganisatie wordt opgenomen, indien een gedetailleerd formeel reorganisatieplan is goedgekeurd en bij de betrokkenen een geldige verwachting is gewekt dat de reorganisatie zal worden doorgevoerd, door met de uitvoering van het plan te beginnen of door de belangrijkste kenmerken ervan mee te delen aan de betrokkenen.

Personeelsbeloningen

a. Toegezegde bijdrageregelingen

Voor toegezegde bijdrageregelingen betaalt Strukton Groep – op verplichte, contractuele of vrijwillige basis – premies aan pensioenfondsen of verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft Strukton Groep geen verdere verplichtingen. Verplichtingen in verband met bijdragen aan pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen, worden als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen, wanneer de bijdragen zijn verschuldigd.

b. Toegezegde pensioenregelingen

Toegezegde pensioenregelingen leiden tot een vaste vergoeding na uitdiensttreding, waarvan de hoogte onder andere afhankelijk is van salaris, diensttijd en opbouwpercentage. Strukton Groep is verplicht om onder IAS 19 een voorziening te treffen voor deze vaste vergoeding na dienstverband. De nettoverplichting van Strukton Groep uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen wordt voor iedere regeling afzonderlijk berekend door een schatting te maken van de pensioenaanspraken die werknemers hebben opgebouwd en gaan opbouwen in de toekomst, in ruil voor hun diensten in de verslagperiode en voorgaande perioden. Van deze pensioenaanspraken wordt de contante waarde bepaald en de reële waarde van de fondsbeleggingen wordt hierop in mindering gebracht. De disconteringsvoet is het rendement per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties, waarvan de looptijd de termijn van de verplichtingen van Strukton Groep benadert. De berekening wordt uitgevoerd door een erkende actuaris volgens de 'projected unit credit' methode. Deze methode houdt rekening met toekomstige salarisstijgingen

als gevolg van carrièrekansen van werknemers en algemene loonontwikkelingen, inclusief inflatiecorrectie.

Wanneer de pensioenaanspraken uit hoofde van een regeling worden verbeterd, wordt het gedeelte van de verbeterde pensioenaanspraken dat betrekking heeft op de verstreken diensttijd van werknemers, onmiddellijk als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen. Strukton Groep verwerkt alle actuariële winsten en verliezen in verband met toegezegde pensioenregelingen en het fictief over- of onderrendement van beleggingen onmiddellijk in de ‘other comprehensive income’ (OCI). Het fictieve rendement op beleggingen wordt bepaald op basis van dezelfde disconteringsvoet als waarmee verplichtingen worden opgerent. Wanneer de fondsbeleggingen de verplichtingen overtreffen, wordt de opname van het actief beperkt tot een bedrag dat maximaal gelijk is aan de contante waarde van eventuele toekomstige terugstorting door het fonds of lagere toekomstige pensioenpremies.

c. Overige langetermijnpersoneelsbeloningen

De nettoverplichting van Strukton Groep voor overige langetermijnpersoneelsbeloningen, met uitzondering van pensioenregelingen, is het bedrag van de toekomstige aanspraken die werknemers in ruil voor hun diensten hebben verdiend in de verslagperiode en voorgaande perioden. Voorbeelden zijn jubileumuitkeringen, bonussen en gratificaties. Deze verplichtingen worden berekend met behulp van de ‘projected unit credit’methode en worden verdisconteerd tot de contante waarde. De disconteringsvoet is het rendement per balansdatum van hoogwaardige staatsobligaties, waarvan de looptijd de termijn van deze langetermijnverplichtingen van Strukton Groep benadert. Eventuele actuariële winsten of verliezen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode waarin deze zich voordoen.

Garantieverplichtingen

Een garantievoorziening wordt opgenomen indien de onderliggende projecten of diensten zijn verkocht en opgeleverd. Deze voorziening wordt opgenomen voor kosten die noodzakelijk gemaakt moeten worden voor het opheffen van gebreken, die blijken na de oplevering maar tijdens de garantieperiode. De voorziening is gebaseerd op de beste schatting van de uitgaande kasstroom.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen bestaan uit voorzieningen voor specifieke garanties die zijn afgegeven bij de verkoop van deelnemingen, risico’s voor gerechtelijke procedures tegen Strukton Groep nv en/of zijn werkmaatschappijen, afvloeiingsregelingen en overige relatief kleine risico’s.

Handels- en overige schulden, schulden aan kredietinstellingen en verschuldigde winstbelasting

Handels- en overige schulden en schulden aan kredietinstellingen worden aanvankelijk opgenomen tegen reële waarde en daarna gewaardeerd op basis van geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Verschuldigde winstbelasting wordt opgenomen tegen nominale waarde.

Opbrengsten van contracten met klanten

Projecten in opdracht van derden en service- en onderhoudscontracten

Bij de vaststelling van omzetverantwoording wordt per contract het aantal prestatieverplichtingen geïdentificeerd. Vervolgens wordt de totale vergoeding van het contract bepaald. Wanneer een vergoeding in een contract een variabele component kent, zoals prestatiebonussen of verdragingsboetes, wordt een inschatting gemaakt van de totaal te ontvangen vergoeding. Hierbij wordt de variabele component bepaald op basis van de verwachte waarde of het meest waarschijnlijke bedrag, afhankelijk van welke methode naar verwachting het best de vergoeding waarop de entiteit recht zal hebben zal voorspellen. Deze methode wordt vervolgens consequent toegepast over de hele duur van het contract. Een verhoging van de totale vergoeding door het wel of niet opnemen van de variabele component mag pas plaatsvinden indien het hoogst waarschijnlijk is dat geen terugneming van omzet hoeft plaats te vinden wanneer de onzekerheid met betrekking tot de variabele vergoeding is opgelost.

Na het vaststellen van de totale contractvergoeding wordt deze vergoeding toegerekend aan de afzonderlijke prestatieverplichtingen. Deze toerekening vindt plaats door voor iedere prestatieverplichting de zogenaamde “stand alone selling price”, ofwel “opzichzelfstaande verkoopprijs”, te bepalen. Deze opzichzelfstaande verkoopprijs wordt bepaald door middel van de “kostprijs+marge

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

methode” waarbij de kostprijs wordt vastgesteld aan de hand van de voorcalculatie die is opgesteld ten tijde van de tenderfase. Vervolgens wordt daar een gangbare marge aan toegerekend.

Ten slotte vindt omzetverantwoording plaats wanneer de beschikkingsmacht over de goederen of diensten wordt overgedragen aan de klant voor een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt waartoe de Groep verwacht in ruil voor die goederen of diensten recht te hebben.

Strukton is actief in ontwikkeling, realisatie, onderhoud en beheer van infrastructurele projecten, gebouwen en technische installaties en railsystemen waar de opdrachtgever de beschikkingsmacht over heeft. Wanneer de beschikkingsmacht tijdens het project bij de opdrachtgever ligt, vindt omzetverantwoording plaats naar rato van de voortgang van het project. De voortgang van het project wordt hierbij bepaald op basis van de inputmethode, waarbij de voortgang van het project wordt gemeten op basis van de door de entiteit gemaakte kosten om een prestatieverplichting te vervullen. Het is hierbij niet toegestaan om opbrengsten te verantwoorden voor gemaakte kosten die zijn toe te schrijven aan significante inefficiënties en die niet zijn opgenomen in de contractprijs aangezien deze kosten niet bijdragen aan de voortgang inzake het vervullen van de prestatieverplichting.

Indien sprake is van meerwerk, claims of andere wijzigingen in het toepassingsgebied van een contract of van een (mogelijke) wijziging in de vergoeding van een contract, vindt verantwoording van omzet gerelateerd aan deze wijziging, pas plaats wanneer een schriftelijke of mondelinge overeenkomst is bereikt.

Indien het moment van leveren van de prestatieverplichting afwijkt van het moment van ontvangst van de vergoeding, wordt bij verantwoording van de opbrengsten rekening gehouden met de tijdwaarde van geld. Hierbij maakt de Groep gebruik van de praktische uitzondering om de vergoeding niet voor de effecten van een significante financieringscomponent aan te passen als de Groep verwacht dat de periode tussen het ogenblik waarop de entiteit een prestatievergoeding overdraagt en het ogenblik waarop de klant voor die prestatieverplichting betaalt, één jaar of minder is.

Omdat er geen sprake is van een aparte prestatieverplichting worden tendervergoedingen, als onderdeel van de totale vergoeding, verantwoord over de looptijd van het contract (naar rato van verrichte prestaties).

Omzet uit verkoop van goederen uit voorraad

De verkoop van goederen uit voorraad betreft voornamelijk verkoop van geprefabriceerde beton-toepassingen. Opbrengsten van verkoop uit voorraad worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord op het moment dat de beschikkingsmacht over de goederen of diensten wordt overgedragen aan de klant voor een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt waartoe de Groep verwacht in ruil voor die goederen of diensten recht te hebben.

Concessies

Tijdens de operationele fase bestaan de opbrengsten van concessiemanagement uit:

- De reële waarde van de levering van contractueel overeengekomen diensten; en
- De rentebaten gerelateerd aan de investering in het project

Opbrengsten worden naar rato van de voortgang verantwoord op het moment dat de hieraan gerelateerde diensten worden geleverd. Rente wordt verantwoord als financiële bate in de periode waarop deze betrekking heeft.

Overige opbrengsten

Overige opbrengsten betreffen onder andere transactieresultaten deelnemingen, transactieresultaten vastgoed en transactieresultaten materiële vaste activa. Transactieresultaten worden verantwoord wanneer de beschikkingsmacht over de deelnemingen, vastgoed of materieel vaste activa, wordt overgedragen aan de klant voor een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt waartoe de Groep verwacht in ruil voor de desbetreffende goederen recht te hebben.

Lasten

Kosten om een contract te verkrijgen

Kosten die worden gemaakt om een contract met een klant te verkrijgen die niet gemaakt zouden zijn als het contract niet was verkregen, oftewel incrementele kosten van verkrijging van een contract, worden geactiveerd. Wanneer niet aan de voorwaarden van incrementele kosten wordt voldaan, worden kosten

om een contract te verkrijgen als last opgenomen. Derhalve worden kosten om een contract te verkrijgen in principe direct ten laste van het resultaat gebracht, tenzij deze kosten expliciet voor rekening van de opdrachtgever zijn, ongeacht of het contract wel of niet wordt verkregen.

Kosten ter vervulling van de prestatie-verplichting

De kosten ter vervulling van een toekomstige prestatieverplichting worden geactiveerd indien die kosten direct verband houden met een bestaand contract of specifiek verwacht contract, mits deze kosten naar verwachting vergoed worden.

Bedrijfslasten

Bedrijfslasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Leasebetalingen uit hoofde van operationele leasing

Leasebetalingen uit hoofde van operationele leasing worden lineair over de leaseperiode in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Publieke-private samenwerking (concessies)

De offertekosten voor publiek-private samenwerking, worden in principe ten laste van het resultaat gebracht tenzij deze kosten expliciet voor rekening van de opdrachtgever zijn, ongeacht of het contract wel of niet wordt verkregen. Wanneer de kosten voor rekening van de opdrachtgever zijn, ongeacht of het contract wel of niet wordt verkregen, worden de kosten geactiveerd wanneer het waarschijnlijk is dat het contract wordt binnengehaald.

Financiële baten en lasten

Financiële baten omvatten de rentebaten op geïnvesteerde gelden, valutakoerswinsten en winsten op afdekkingsinstrumenten die in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen. Financiële lasten omvatten de rentelasten op opgenomen gelden, de oprenting van voorzieningen, valutakoersverliezen, bijzondere waardevermindervingsverliezen op financiële activa en verliezen op afdekkingsinstrumenten die in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen als met

redelijke zekerheid kan worden gesteld dat de entiteit de aan de subsidies gekoppelde voorwaarden zal vervullen en dat de subsidies zullen worden ontvangen. Wanneer de overheidssubsidie een investeringssubsidie betreft wordt deze in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief. Exploitatiesubsidies worden in mindering gebracht op de daarmee verband houdende lasten.

Winstbelasting

Winstbelasting omvat de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en uitgestelde winstbelastingen. De winstbelasting wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behoudens voor zover deze betrekking heeft op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt. De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens de in deze jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepalingen volgens fiscale grondslagen. Uitgestelde belastingverplichtingen worden niet verwerkt voor de volgende tijdelijke verschillen: de eerste opname van goodwill, de eerste opname van activa of verplichtingen in een transactie die geen bedrijfscombinatie betreffen en noch de commerciële noch de fiscale winst beïnvloeden, en verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen en entiteiten waarover gezamenlijk de zeggenschap wordt uitgeoefend voor zover zij in de voorzienbare toekomst waarschijnlijk niet zullen worden afgewikkeld. Uitgestelde belastingverplichtingen worden gewaardeerd met behulp van de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn bij terugname van de tijdelijke verschillen, op basis van de wetten die per verslagdatum zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld. Er wordt uitsluitend een uitgestelde belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Uitgestelde belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Additionele winstbelastingen naar aanleiding van dividenduitkeringen worden op hetzelfde moment opgenomen als de verplichting tot uitkering van het desbetreffende dividend.

Strukton Groep nv vormt met het merendeel van zijn 100% binnenlandse dochterondernemingen een zelfstandige fiscale eenheid.

Beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een onderdeel van de activiteiten van Strukton Groep, die een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of een afzonderlijk belangrijk geografisch bedrijfsgebied vertegenwoordigt en is verkocht of voor verkoop wordt aangehouden. Een beëindigde bedrijfsactiviteit kan ook een dochteronderneming zijn, die uitsluitend is overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht. Classificatie als beëindigde bedrijfsactiviteit geschiedt bij afstoting of zodra de bedrijfsactiviteit voldoet aan de criteria voor classificatie als aangehouden voor verkoop. Wanneer een activiteit wordt aangemerkt als een beëindigde bedrijfsactiviteit, worden de vergelijkende cijfers in de winst-en-verliesrekening herzien alsof de activiteit vanaf het begin van de vergelijkingsperiode is beëindigd.

Gesegmenteerde informatie

Strukton Groep is voor managementdoeleinden ingedeeld in segmenten op basis van de producten en diensten. De resultatenrekening en een aantal balansposten worden per segment weergegeven. Deze indeling wordt ondersteund door de managementrapportagestructuur, waarbij genoemde onderdelen geheel separaat worden gerapporteerd aan het groepsmanagement. Het management bewaakt de bedrijfsresultaten van de segmenten separaat ten behoeve van de besluitvorming omtrent toewijzing van middelen en beoordeling van de resultaten. De segmentresultaten worden beoordeeld op basis van het bedrijfsresultaat, dat conform het bedrijfsresultaat in de geconsolideerde jaarrekening wordt bepaald. Het beheer van de groepsfinanciering en de winstbelastingen vindt echter op groepsniveau

plaats. De prijzen voor transacties tussen segmenten worden op een zakelijke, objectieve grondslag bepaald ('at arms length').

Grondslagen geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers op transactiedatum, voor deelnemingen is hierbij uitgegaan van de gemiddelde koers gedurende het boekjaar. De in overnames begrepen voorraden, vorderingen, schulden, voorzieningen en schulden aan kredietinstellingen worden in het kasstroomoverzicht onder de investeringsactiviteiten verwerkt. De betaalde verkrijgingsprijs van verworven deelnemingen (na aftrek van meegekochte geldmiddelen en kasequivalenten) alsook de ontvangen verkoopprijs van afgestoten deelnemingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Ontvangsten uit hoofde van interest, dividend en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. Bankschulden die direct opeisbaar zijn en die een integraal onderdeel uitmaken van het cashmanagementsysteem van de onderneming worden onder de liquide middelen opgenomen in de kasstroomoverzichten.

► **Belangrijkste schattingen en beoordelingen in de geconsolideerde jaarrekening**

De opstelling van de geconsolideerde jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden verwerkt in de periode waarin de schatting wordt herzien, dan wel in toekomstige perioden indien de herziening betrekking heeft op toekomstige perioden. De belangrijkste elementen van schattingsonzekerheden zijn de volgende:

Oordelen bij bepaling van te verantwoorden opbrengsten van contracten met klanten

Bij de bepaling van de te verantwoorden opbrengsten van contracten met klanten dient de contractvergoeding te worden vastgesteld. In deze vergoeding kunnen mogelijk variabele componenten zijn opgenomen, zoals prestatiebonussen of vertragingsboetes. Wanneer een vergoeding in een contract een variabele component kent, wordt een inschatting gemaakt van de totaal te ontvangen vergoeding. Hierbij wordt de variabele component bepaald op basis van de verwachte waarde of het meest waarschijnlijke bedrag, afhankelijk van welke methode naar verwachting het best de vergoeding waarop de entiteit recht zal hebben zal voorspellen. Deze methode wordt vervolgens consequent toegepast over de hele duur van het contract. Een verhoging van de totale vergoeding door het wel of niet opnemen van de variabele component mag pas plaatsvinden indien het hoogst waarschijnlijk is dat geen terugnemering van omzet hoeft plaats te vinden wanneer de onzekerheid met betrekking tot de variabele vergoeding is opgelost. Onder IFRS 15 is de drempel om positieve variabele vergoedingen te waarderen daarom relatief hoog. Desondanks is deze variabele component aan schattingen van het management onderhevig.

Indien sprake is van wijzigingen in het toepassingsgebied van een contract of van een (mogelijke) wijziging in de vergoeding van een contract, vindt verantwoording van omzet, gerelateerd aan deze wijziging, pas plaats wanneer een schriftelijke of mondelinge overeenkomst is bereikt. Wanneer deze overeenkomst wel is bereikt, maar er nog geen overeenstemming bestaat over de vergoeding, vindt de waardering pas plaats indien het hoogst waarschijnlijk is dat geen terugnemering van omzet hoeft plaats te vinden wanneer de onzekerheid met betrekking tot de vergoeding voor de wijzigingsopdracht is opgelost. In de praktijk betekent dit dat vergoedingen voor wijzigingsopdrachten of claims pas worden gewaardeerd indien een mondelinge of schriftelijke overeenkomst is bereikt over de aard van de wijziging en de vergoeding die hiermee samenhangt.

Bij de toerekening van de contractvergoeding aan de afzonderlijke prestatieverplichtingen

moet de opzichzelfstaande verkoopprijs van de prestatieverplichtingen worden bepaald. Deze opzichzelfstaande verkoopprijs wordt bepaald door middel van de “kostprijs+marge methode” waarbij de kostprijs wordt vastgesteld aan de hand van de voorcalculatie die is opgesteld ten tijde van de tenderfase. Vervolgens wordt daar een gangbare marge aan toegerekend. Zowel de bepaling van de kostprijs als de bepaling van de marge is onderhevig aan inschattingen van het management.

Omzetverantwoording vindt plaats op basis van de inputmethode, waarbij de voortgang van het project wordt gemeten op basis van de door de entiteit gemaakte kosten, ten opzichte van de totaal geprognoseerde projectkosten, om een prestatieverplichting te vervullen. De inschatting van totale projectkosten is aan schattingen onderhevig. Deze schattingen zijn met meer onzekerheid omgeven naarmate:

- de overeengekomen contractvorm meer risico’s voor de aannemer inhoudt. Bij een design & constructcontract neemt de aannemer immers ook het ontwerprisico voor zijn rekening. Bij een dbmo-contract komt hier de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en exploitatie bij
- het contract zich nog in een vroege fase van ontwerp of uitvoering bevindt. Bij het uitwerken van een voorlopig ontwerp naar een definitief ontwerp kunnen aanzienlijke afwijkingen van het voorlopig ontwerp blijken (omdat een aanvankelijke oplossing bij nader inzien niet mogelijk blijkt te zijn, omdat de grondcondities beter of slechter zijn dan verwacht, of omdat de dialoog met stakeholders veel gecompliceerder is en dus meer kost dan vooraf is aangenomen). Ook tijdens de uitvoeringsfase kunnen tal van risico’s blijken die voor rekening van de aannemer komen. Genoemde afwijkingen kunnen overigens positief en negatief zijn
- de looptijd van het contract langer is en daarmee de prognose eindewerk inherent meer schattingsonzekerheden kent.

Vennootschapsbelasting

Gewaardeerde latente belastingvorderingen als gevolg van voorwaartse verliesverrekening zijn onderhevig aan de inschattingen van het management voor toekomstig te behalen fiscale resultaten.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Strukton verricht activiteiten in verschillende landen. Belastingwetten en richtlijnen verschillen per land. Belastingverdragen tussen verschillende landen bieden vooraf niet altijd volledige zekerheid over de uitwerking van een fiscaal vraagstuk. Bij het bepalen van de fiscale positie kan het daarom voorkomen dat aannames moeten worden gedaan. Wanneer dergelijke aannames mogelijk leiden tot onzekerheden omtrent de juistheid van de verantwoorde fiscale positie, wordt dit toegelicht in de jaarrekening.

Toegezegde pensioenregelingen en uitgestelde personeelsbeloningen

De belangrijkste actuariële uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de verantwoorde pensioenverplichtingen en overige personeelsbeloningen zijn in de toelichting op de desbetreffende posten opgenomen. Alle veronderstellingen, verwachtingen en prognoses die gebruikt worden als basis voor schattingen in de geconsolideerde jaarrekening vormen een zo goed mogelijke afspiegeling van de vooruitzichten van Strukton Groep.

Goodwill

Jaarlijks worden impairment tests uitgevoerd op de goodwill. Op basis van de opgestelde businessplannen voor de komende vijf jaar wordt gekeken naar de te verwachten kasstromen per bedrijfsonderdeel. Voor elk bedrijfsonderdeel wordt op basis van een representatieve ‘peer group’ een ‘weighted average cost of capital’ (wacc) vastgesteld. De verwachte kasstromen en de wacc vormen de basis voor de ‘discounted cashflow methode’ om de goodwill te testen. Strukton Groep heeft hiervoor een standaard model ontwikkeld.

Bijzondere waardeverminderingen

Niet financiële activa

Teneinde vast te kunnen stellen of sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies op activa is het noodzakelijk een schatting te maken van de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief of kasstroomgenererende eenheid is gelijk aan de hoogste van de bedrijfswaarde en de reële waarde minus verkoopkosten. Indien mogelijk wordt de reële waarde minus verkoopkosten bepaald aan de hand van een bindende verkoopovereenkomst in een transactie tussen onafhankelijke partijen op zakelijke en objectieve grondslag. Als geen

bindende verkoopovereenkomst bestaat, maar het actief op een actieve markt wordt verhandeld, is de reële waarde minus verkoopkosten gelijk aan de marktprijs van het actief verminderd met de kosten van de vervreemding. Als er voor een actief geen bindende verkoopovereenkomst is, noch een actieve markt, wordt de reële waarde minus verkoopkosten gebaseerd op de best beschikbare informatie om te komen tot het bedrag dat op balansdatum zou kunnen worden verkregen uit de vervreemding van het actief in een transactie tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn, na aftrek van de kosten van vervreemding. Bij de bepaling van deze waarde wordt rekening gehouden met de resultaten van recente transacties voor soortgelijke activa binnen dezelfde bedrijfstak. Bij bepaling van de bedrijfswaarde wordt de contante waarde van geschatte toekomstige kasstromen berekend met behulp van een disconteringsvoet die een afspiegeling is van zowel de actuele marktrente als van de specifieke risico’s met betrekking tot het actief. De kasstroomprognoses worden gebaseerd op redelijke en gefundeerde veronderstellingen die de beste inschatting door het management vertegenwoordigen van de economische omstandigheden die gedurende de resterende gebruiksduur van het actief zullen bestaan.

Agentencontracten

De Groep maakt gebruik van agentencontracten. Gegeven het verhoogde risico op het gebied van corruptie dat inherent is aan deze contracten, voeren wij jaarlijks een risicoanalyse uit op het gebied van corruptie, en hebben wij een beleid voor bestrijding van corruptie geformuleerd. ‘Tone at the top’ en het weerbaar maken van medewerkers zijn belangrijke pijlers van dit anticorruptiebeleid alsmede de werking van interne procedures op het gebied van anticorruptie en integriteit. Het verbeteren van compliance en risk management is dan ook een continu proces. Compliance officers zijn aangesteld en opgeleid en medewerkers, betrokken bij internationale tenders en opdrachten, krijgen trainingen op het gebied van compliance. Best practices op het punt van compliance en ‘duty of care’ worden besproken met vergelijkbare ondernemingen. In agentencontracten worden onder meer informatieverplichtingen, anticorruptiebepalingen en compliance met de

Gedragscode Integer Zakendoen opgenomen. Tevens worden ‘backgroundchecks’ uitgevoerd op buitenlandse agenten. Facturen en betalingen worden intensief via het vierogenprincipe gecontroleerd alvorens betalingen plaatsvinden. Wij willen te allen tijde voldoen aan wet- en regelgeving die corruptie tegengaat en daarmee corruptie en mogelijk daaruit voortvloeiende strafrechtelijke vervolging en reputatieschade voorkomen.

► **Financieel risicobeheer**

Strukton Groep hanteert een beleid dat erop is gericht huidige en toekomstige risico’s zoveel mogelijk te beperken en te beheersen en de financiële kosten te minimaliseren. Dit gebeurt door middel van algemene beheersmaatregelen, zoals interne procedures en instructies en specifieke maatregelen die zijn gericht op de beheersing van nader omschreven risico’s. De financiële risico’s van Strukton Groep betreffen voornamelijk kredietrisico’s, renterisico’s, valutarisico’s, liquiditeitsrisico’s en inflatierisico’s. Het risico van schommelingen in wisselkoersen en rente wordt afgedekt met behulp van uiteenlopende derivaten waardoor risico’s waaraan de primaire financiële instrumenten onderhevig zijn, worden overgedragen aan andere contractpartijen. Rente- en valutarisico’s worden grotendeels centraal beheerd. Speculatieve posities worden niet ingenomen.

Kredietrisico

Het merendeel van de opdrachtgevers bestaat uit publieke organisaties (overheden) waardoor het kredietrisico minimaal is. Bij leveringen aan private opdrachtgevers, hoger dan een bepaald bedrag, wordt ook het kredietrisico in de contract-beoordeling betrokken. Daarenboven worden opdrachten naar voortgang van de projecten (vooruit) gefactureerd. De beschikbare liquiditeiten zijn ondergebracht bij kredietwaardige bancaire instellingen.

Renterisico

Kredieten met een variabele rente zijn blootgesteld aan het risico van verandering in kasstromen ten gevolge van rentewijzigingen. Het beleid van Strukton Groep is erop gericht om langlopende financieringen tegen een vaste rente af te sluiten. Om dit te bewerkstelligen worden renteswaps afgesloten. Het renterisico met betrekking tot de financiering

van de langlopende ppsprojecten wordt altijd afgedekt met behulp van renteswaps.

Valutarisico

De activiteiten van Strukton Groep vinden grotendeels plaats in het eurogebied. Daarnaast is in 2013 het metroproject in Riyad, Saoedi-Arabië, gestart. Het valutarisico van Strukton Groep heeft betrekking op de buitenlandse dochters in Scandinavië en in Riyad (Saoedi-Arabië). Voor het metroproject in Riyad wordt het valutarisico op een groot gedeelte van de toekomstige kasstromen in USD afgedekt. Daarnaast worden incidentele posities in vreemde valuta afgedekt met valutatermijncontracten. Het vreemde-valutarisico op het eigen vermogen van buitenlandse dochters en de aan deze dochters verstrekte langlopende leningen, het zogenaamde translatierisico, wordt niet afgedekt.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat Strukton Groep niet op het vereiste moment aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De uitgangspunten van het liquiditeitsbeheer zijn dat voldoende liquiditeitsruimte aanwezig is om te kunnen voldoen aan huidige en toekomstige financiële verplichtingen, in normale en bijzondere omstandigheden, zonder dat daarbij onaanvaardbare risico’s worden gelopen of de reputatie van Strukton Groep in gevaar komt. Met behulp van voortschrijdende liquiditeitsprognoses wordt vastgesteld of voldoende liquiditeit beschikbaar is. Bij langlopende contracten wordt veelal aan opdrachtgevers om termijnbetalingen gevraagd voor de financiering van de projectkosten.

Op 13 april 2018 is een nieuwe financiering afgesloten voor de financiering van de Nederlandse vennootschappen met een looptijd van drie jaar met twee keer een mogelijkheid tot verlenging voor één jaar. De liquiditeitsruimte is gewaarborgd door een gecommitteerde faciliteit voor de Nederlandse vennootschappen van EUR 115 miljoen (2017: EUR 115 miljoen). Deze faciliteit bestaat volledig uit een rekening courant faciliteit van EUR 115 miljoen. Daarnaast bedraagt het totaal aan garantiefaciliteiten EUR 310 miljoen (waarvan EUR 130 miljoen ten behoeve van het metroproject in Riyad). Gedurende de looptijd zijn er geen verplichte aflossingen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Naast de gecommitteerde faciliteit voor de Nederlandse vennootschappen heeft Strukton Groep faciliteiten in Italië, Zweden, België en Denemarken. Verder heeft Strukton Groep nog enkele separate faciliteiten voor Nederlandse vennootschappen. De voornaamste faciliteiten in Italië, Zweden en Denemarken worden hieronder nader toegelicht:

De faciliteit in Italië is als volgt opgebouwd:

- Rekening courant faciliteit van EUR 73,1 miljoen (2017: EUR 61,3 miljoen). Hiervan is EUR 12,5 miljoen opgenomen (2017: EUR 2,1 miljoen).
- Leningsfaciliteit EUR 12,8 miljoen (2017: EUR 20,4 miljoen). Deze is volledig opgenomen.
- Bankgarantiefaciliteit EUR 109,5 miljoen (2017: EUR 82,9 miljoen) waarvan in gebruik EUR 60,6 miljoen (2017: EUR 37,2 miljoen).
- Factorovereenkomsten EUR 21,5 miljoen (2017: EUR 42,2 miljoen) waarvan EUR 21,5 miljoen (2017: EUR 18,2 miljoen) in gebruik.

In Zweden/Denemarken heeft Strukton Groep de volgende faciliteiten:

- Rekening courant faciliteit SEK 125 miljoen (2017: SEK 125 miljoen). Hiervan is SEK 35,2 miljoen opgenomen (2017: SEK 34,3 miljoen).
- Bankgarantiefaciliteit SEK 735 miljoen (2017: SEK 535 miljoen). Hiervan is SEK 357,4 miljoen opgenomen (2017: SEK 354,7 miljoen).

Op basis van de liquiditeitsprognoses en de overeengekomen financiering verwacht de directie van Strukton voldoende financiële ruimte te hebben om het businessplan uit te voeren. Realisatie van de liquiditeitsprognose hangt in belangrijke mate af van de ontwikkeling van externe marktcondities, orderintake, de ontwikkeling van projectresultaten en van het nettowerkkapitaal.

Strukton heeft geen specifieke aanwijzingen die er op duiden dat bepaalde marktcondities, zoals prijsontwikkeling bij zowel opdrachtgevers als leveranciers en onderaannemers, of afspraken met leveranciers en kredietverzekeraars zich ongunstig ontwikkelen. Dat geldt ook voor de orderintake en tijdige conversie tot omzet en ontwikkeling van projectresultaten binnen de daarvoor verwachte bandbreedtes.

De directie van Strukton heeft diverse maatregelen geïdentificeerd die (mogelijk) voor additionele financiële ruimte kunnen zorgen.

Deze maatregelen betreffen onder meer:

- Snellere facturatie, betere betalingscondities en inning van facturen waardoor het werk-kapitaal verbetert
- Zeker stellen van dividenden uit non-credit base dochterondernemingen, deelnemingen en gerelateerde samenwerkingsverbanden
- Verkoop van specifieke assets

Op basis van de in 2018 afgesloten financiering, het businessplan (rekening houdend met de geïdentificeerde gevoeligheden), maatregelen om additionele financiële ruimte te creëren en reeds gerealiseerde resultaten, is de directie van Strukton Groep van mening dat het bedrijf in staat is om binnen zijn krediet- en garantiefaciliteiten te blijven en de overeengekomen convenanten te behalen.

De overeengekomen convenanten betreffen:

- Leverage ratio (van de Nederlandse credit base)
- Interest cover ratio (van de Nederlandse credit base)
- Solvency ratio (van Strukton Groep exclusief het metroproject in Riyad).

Aan de banken zijn zekerheden verstrekt voor de totstandkoming van de faciliteit. Dit betekent dat het merendeel van de activa van Strukton Groep is verpand aan de banken die de gecommitteerde faciliteit hebben verstrekt.

Inflatierisico

In langlopende contracten worden veelal indexeringen opgenomen naar de opdrachtgever. Incidenteel wordt het inflatierisico afgedekt door middel van een inflatieswap.

Kapitaalbeheer

Het beleid van de directie is gericht op de handhaving van een sterke vermogenspositie waarmee het vertrouwen van opdrachtgevers, crediteuren en de markten kan worden behouden, het voldoen aan vereisten terzake bankconvenanten en het zeker-stellen van de toekomstige ontwikkeling van de bedrijfsactiviteiten. Kapitaal bestaat uit geplaatst en gestort kapitaal, ingehouden winsten, agioreserve, afdekkingsreserve, reserve omrekeningsverschillen, wettelijke reserve en een actuariële reserve.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening (x EUR 1.000)

01. Materiële vaste activa

	Terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Ander materieel	Activa in constructie	Totaal
Per 1 januari 2017						
Kostprijs	8.643	63.749	320.166	45.635	2.263	440.456
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	1.004	27.265	232.533	35.724	-	296.526
Boekwaarde	7.639	36.484	87.633	9.911	2.263	143.930
2017						
Boekwaarde 1 januari 2017	7.639	36.484	87.633	9.911	2.263	143.930
Acquisities	-	309	338	-	-	647
Investeringsen	-	437	16.109	1.596	4.541	22.683
Desinvesteringen	-	-	774	72	-	846
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	2	1.917	20.148	2.786	-	24.853
Valutakoersverschillen	-	-	(318)	(2)	(6)	(326)
Deconsolidatie	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	29	(575)	(90)	119	(517)
Boekwaarde 31 december 2017	7.637	35.342	82.265	8.557	6.917	140.719
Per 31 december 2017						
Kostprijs	8.643	64.524	334.946	47.067	6.917	462.098
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	1.006	29.182	252.681	38.510	-	321.379
Boekwaarde	7.637	35.342	82.265	8.557	6.917	140.719
2018						
Boekwaarde 1 januari 2018	7.637	35.342	82.265	8.557	6.917	140.719
Acquisities	-	60	485	49	-	594
Investeringsen	-	16	20.457	3.992	(1.666)	22.798
Desinvesteringen	-	5	487	22	-	514
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	1	1.969	19.000	2.771	-	23.741
Valutakoersverschillen	-	-	(353)	(4)	(15)	(372)
Deconsolidatie	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	2	(7)	132	2.550	2.676
Boekwaarde 31 december	7.636	33.446	83.360	9.933	7.785	142.161
Per 31 december 2018						
Kostprijs	8.643	64.597	355.041	51.214	7.785	487.281
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	1.007	31.151	271.681	41.281	-	345.120
Boekwaarde	7.636	33.446	83.360	9.933	7.785	142.161

De investeringen in 2018 hebben voornamelijk betrekking op het segment railsystemen.

Onder ‘machines en installaties’ zijn begrepen:

- Machines en installaties ten behoeve van de productie
- Materieel ten behoeve van de uitvoering van werken
- Kantoorinventarissen, computerinstallaties, telefooninstallaties en dergelijke

Materiële vaste activa gefinancierd door middel van financiële leaseovereenkomsten, hebben een boekwaarde van EUR 16,7 miljoen (2017: EUR 16,3 miljoen) en betreffen machines en installaties. De met de leaseovereenkomsten samenhangende betalingsverplichtingen zijn opgenomen onder de kortlopende en langlopende schulden. Strukton Groep heeft niet het juridische eigendom van deze activa.

Het merendeel van het materieel vast actief is als zekerheid voor banken en/of andere verschaffers van vreemd vermogen gesteld. Deze zekerheidsstelling heeft met name plaatsgevonden in het kader van de gecommiteerde faciliteit van de banken.

De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte levensduur.

- Bedrijfsgebouwen25 jaren
- Terreinenniet (op terreinverharding wordt wel afgeschreven)
- Materieel en instrumentarium2 tot 6 jaren
- Activa in constructieniet
- Overig3 tot 10 jaren

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening (x EUR 1.000)

02. Immateriële activa

	Goodwill	Overig immateriële activa	Totaal
Per 1 januari 2017			
Kostprijs	95.723	87.858	183.581
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	51.469	71.550	123.019
Boekwaarde	44.254	16.308	60.562
2017			
Boekwaarde 1 januari 2017	44.254	16.308	60.562
Acquisities	-	6	6
Investeringsen	284	1.718	2.002
Desinvesteringen	-	-	-
Bijzondere waardeverminderingen	30	-	30
Afschrijvingen	-	6.971	6.971
Valutakoersverschillen	(172)	(20)	(192)
Overige mutaties	1	(4)	(3)
Boekwaarde 31 december 2017	44.337	11.037	55.374
Per 31 december 2017			
Kostprijs	95.836	89.558	185.394
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	51.499	78.521	130.020
Boekwaarde	44.337	11.037	55.374
2018			
Boekwaarde 1 januari 2018	44.337	11.037	55.374
Acquisities	935	6.041	6.976
Investeringsen	-	2.051	2.051
Desinvesteringen	-	-	-
Bijzondere waardeverminderingen	30	-	30
Afschrijvingen	2	4.464	4.466
Valutakoersverschillen	(227)	(22)	(249)
Overige mutaties	1	(767)	(766)
Boekwaarde 31 december 2018	45.014	13.875	58.889
Per 31 december 2018			
Kostprijs	96.545	96.860	193.405
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	51.531	82.985	134.516
Boekwaarde	45.014	13.875	58.889

De acquisities in immateriële activa in 2018 van EUR 6,0 miljoen hebben voornamelijk betrekking op het bedrijfssegment railsystemen.

Strukton Groep waardeert haar immateriële activa in overeenstemming met IAS 38 en IFRS 3.

Strukton Groep verricht jaarlijks overeenkomstig IAS 36 een impairment test op de geactiveerde goodwill bij kasstroomgenererende eenheden. De bedrijfswaarde wordt bepaald op basis van de ‘discounted cashflow’-methode, waarbij wordt uitgegaan van een oneindige levensduur. De kasstromen zijn gebaseerd op de door de desbetreffende eenheid opgestelde businessplannen voor een periode van vijf jaar. Uitgangspunt hierbij is stabilisatie en een beperkte groei in deelsegmenten. De verwachting van het management is gebaseerd op historische gegevens, orderportefeuilles, beoordelingen en externe informatie. De gehanteerde businessplannen zijn exclusief acquisities. Per kasstroomgenererende eenheid is een disconteringsvoet (‘weighted average cost of capital’ (wacc)) vastgesteld overeenkomstig een representatieve ‘peer groep’.

In de prognose is rekening gehouden met cashflows voor belasting.

De kasstromen zijn verdisconteerd tegen een bruto wacc (pre tax wacc). In overeenstemming met IAS 36.44 is in de prognosejaren geabstraheerd van uitbreidingsinvesteringen.

Goodwill per kasstroomgenererende eenheid		31-12-2018	31-12-2017
Strukton Worksphere bv	Nederland	20.999	20.999
Strukton Rail AB	Zweden	4.718	4.915
Strukton Rail Västerås AB	Zweden	700	729
Siebens Spoorbouw BVBA	België	294	294
Terracon Molhoek Beheer bv	Nederland	3.831	3.831
GBN Groep bv	Nederland	153	153
Strukton Milieutechniek bv	Nederland	1.441	1.441
Van Rens bv	Nederland	148	178
Strukton Civiel Zuid bv	Nederland	5.971	5.971
Promofer S.r.l.	Italië	580	284
Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A.	Italië	5.542	5.542
A1 Electronics Netherlands bv	Nederland	628	-
Buca Electronics bv	Nederland	9	-
		45.014	44.337

De belangrijkste veronderstellingen en de wijze van kwantificeren per kasstroomgenererende eenheid zijn:

	Strukton WorkspHERE bv	Strukton Rail AB (Zweden), Strukton Rail Västerås AB (Zweden)	Terracon Molhoek Beheer bv	Grondbank Nederland/ Milieu- techniek/ Van Rens	Strukton Civiel Zuid bv	Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A.	Siebens Spoorbouw BVBA	Promofer S.r.l.
WACC (voor belastingen)								
Boekjaar 2017	12,8%	12,9%	13,1%	11,8%	11,8%	15,9%	13,3%	15,6%
Boekjaar 2018	10,2%	11,3%	10,2%	10,2%	10,2%	12,4%	10,8%	12,4%
Gemiddelde jaarlijkse omzetgroei businessplanperiode								
Boekjaar 2017	4,7%	1,8%	0,2%	1,8%	2,1%	0,0%	1,6%	2,4%
Boekjaar 2018	(1,2%)	1,0%	(0,2%)	2,8%	2,4%	(1,1%)	3,8%	0,1%
Omzetgroei restwaardeperiode								
Boekjaar 2017	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Boekjaar 2018	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%

De onderstaande tabel geeft de impact op de realiseerbare waarden in miljoenen euro's in de impairment test weer voor de sensitieve kasstroomgenererende eenheden bij veranderingen in de assumpties, waarbij de overige assumpties gelijk blijven.

	Strukton WorkspHERE bv	Strukton Rail AB (Zweden), Strukton Rail Västerås AB (Zweden)	Terracon Molhoek Beheer bv	Grondbank Nederland/ Milieu- techniek/ Van Rens	Strukton Civiel Zuid bv	Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A.	Siebens Spoorbouw BVBA	Promofer S.r.l.
WACC + 1%								
Boekjaar 2017	(5,3)	(6,8)	(0,8)	(0,5)	(2,1)	(6,1)	(0,1)	(0,1)
Boekjaar 2018	(7,0)	(6,6)	(1,0)	(0,7)	(1,9)	(4,5)	(0,2)	(0,2)
WACC - 1%								
Boekjaar 2017	6,2	8,0	0,9	0,6	2,5	10,6	0,1	0,1
Boekjaar 2018	8,7	8,1	1,3	0,9	(2,4)	5,3	0,3	0,2
Geen perpetual growth								
Boekjaar 2017	(1,4)	(1,4)	(0,2)	(0,2)	(0,6)	(1,1)	(0,0)	(0,0)
Boekjaar 2018	(2,0)	(1,8)	(0,4)	(0,2)	(0,8)	(0,9)	(0,0)	(0,0)

Strukton WorkspHERE bv

De toets is uitgevoerd op toekomstige kasstromen binnen Nederland. De uitkomst van de berekening van de realiseerbare waarde ligt EUR 57,4 miljoen boven de boekwaarde van de onderneming inclusief de daarin opgenomen goodwill. Bij een onwaarschijnlijk grote aanpassing in de belangrijkste variabelen komt de realiseerbare waarde nog niet onder de boekwaarde van de onderneming uit. Strukton Groep heeft derhalve in dit boekjaar geen bijzondere waardevermindering op de goodwill voor Strukton WorkspHERE doorgevoerd.

Strukton Rail AB (Zweden), Strukton Rail Västerås AB (Zweden)

De projecten, activa en het personeel van Strukton Rail Västerås AB zijn na de overname (8 januari 2014) overgegaan naar en samengevoegd met Strukton Rail AB. De impairment test heeft derhalve plaatsgevonden op de geconsolideerde cijfers van Zweden. De toets is uitgevoerd op toekomstige kasstromen binnen Zweden. De uitkomst van de berekening van de realiseerbare waarde ligt EUR 22,7 miljoen boven de boekwaarde van de onderneming inclusief de daarin opgenomen goodwill. Bij een onwaarschijnlijk grote aanpassing in de belangrijkste variabelen komt de realiseerbare waarde nog niet onder de boekwaarde van de onderneming uit. Strukton Groep heeft in dit boekjaar geen bijzondere waardevermindering op de goodwill voor Strukton Rail AB en Strukton Rail Västerås AB doorgevoerd.

Terracon Molhoek Beheer bv

De toets is uitgevoerd op toekomstige kasstromen in Nederland. De uitkomst van de berekening van de realiseerbare waarde ligt EUR 1,9 miljoen boven de boekwaarde van de onderneming inclusief de daarin opgenomen goodwill. Indien de wacc wordt verhoogd tot boven de 12,2%, dan komt de realiseerbare waarde onder de boekwaarde van de onderneming uit. Strukton Groep heeft in dit boekjaar geen bijzondere waardevermindering op de goodwill voor Terracon Molhoek Beheer bv doorgevoerd.

Strukton Milieutechniek bv

De toets is uitgevoerd op toekomstige kasstromen in Nederland. De uitkomst van de berekening van de realiseerbare waarde ligt EUR 5,6 miljoen boven de boekwaarde van de onderneming inclusief de daarin opgenomen goodwill. Bij een onwaarschijnlijk grote aanpassing in de belangrijkste variabelen komt de realiseerbare waarde nog niet onder de boekwaarde van de onderneming uit. Strukton Groep heeft in dit boekjaar geen bijzondere waardevermindering op de goodwill voor Strukton Milieutechniek bv doorgevoerd.

Strukton Civiel Zuid bv

De toets is uitgevoerd op de toekomstige kasstromen in Nederland. De uitkomst van de berekening van de realiseerbare waarde ligt EUR 7,8 miljoen boven de boekwaarde van de onderneming inclusief de daarin opgenomen goodwill. Indien de wacc wordt verhoogd tot boven de 16,3%, dan komt de realiseerbare waarde onder de boekwaarde van de onderneming uit. Strukton Groep heeft in dit boekjaar geen bijzondere waardevermindering op de goodwill voor Strukton Civiel Zuid bv doorgevoerd.

Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A.

De toets is uitgevoerd op de toekomstige kasstromen in Italië. De uitkomst van de berekening van de realiseerbare waarde ligt EUR 2,1 miljoen boven de boekwaarde van het belang in de onderneming inclusief de daarin opgenomen goodwill. Indien de wacc wordt verhoogd tot boven de 12,9%, dan komt de realiseerbare waarde onder de boekwaarde van de onderneming uit. Strukton Groep heeft in dit boekjaar geen bijzondere waardevermindering op de goodwill voor Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. doorgevoerd.

Gevoeligheidsanalyse

Bij een 1%punt hogere bruto wacc dan de wacc's zoals hierboven benoemd, daalt de contante waarde van de totale cashflows met circa EUR 22,1 miljoen. Bij een 1%-punt lagere bruto wacc stijgt de contante waarde van de totale cashflows met circa EUR 22,4 miljoen. Als geen rekening wordt gehouden met een groeivoet daalt de contante waarde van de totale cashflows met circa EUR 6,1 miljoen.

03. Vastgoedbeleggingen

	2018	2017
Per 1 januari 2018		
Kostprijs	6.044	6.414
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	991	881
Boekwaarde	5.053	5.533
Mutaties boekjaar		
Boekwaarde 1 januari 2018	5.053	5.533
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-
Investeringen	-	-
Desinvesteringen	3	415
Bijzondere waardeverminderingen	-	-
Afschrijvingen	105	110
Valutakoersverschillen	-	-
Deconsolidatie	-	-
Overige mutaties	5	45
Boekwaarde 31 december 2018	4.950	5.053
Per 31 december 2018		
Kostprijs	6.046	6.044
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	1.096	991
Boekwaarde	4.950	5.053

De reële waarde van vastgoedbeleggingen bedraagt per 31 december 2018 EUR 5,0 miljoen (2017: EUR 5,1 miljoen). Deze waarde is gebaseerd op taxatierapporten die opgesteld zijn door erkende deskundigen. Strukton Groep heeft over 2018 EUR 0,4 miljoen ontvangen voor de exploitatie (2017: EUR 0,6 miljoen). De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur.

- Fundering / Ruwbouw / Overig50 jaar
- Dak / Warmte / Ventilatie15 jaar
- Kozijnen / Gevels / Gas / Elektra / Liften25 jaar

04. Geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Bedrijfsactiviteit		Hoofd-vestigingsplaats	Belang Strukton	
			31-12-2018	31-12-2017
A1 Electronics Netherlands bv	Productie/onderhoud van elektronische systemen	Almelo	n.v.t.	50%
Eurailscout Inspection & Analysis bv	Onderhoud railinfra	Utrecht	50%	50%
Tubex bv	Funderingswerkzaamheden	Oostburg	50%	50%
DMI Geräte GmbH	Betoninjectie- en afdichtingswerkzaamheden	Berlijn	50%	50%
Aduco Holding bv	GWW-activiteiten	Haarlem	25%	25%
APA bv	Productie en verkoop wegenbouwproducten	Amsterdam	25%	25%
APRR bv	Productie en verkoop wegenbouwproducten	Rotterdam	25%	25%
Bituned bv	Handel olie- en andere bitumineuze producten	Reeuwijk	50%	50%
NOAP bv	Productie en verkoop wegenbouwproducten	Heerenveen	50%	50%
Dual Inventive bv	Services en producten spoorwerk	Oisterwijk	50%	50%
Fast Consortium LLC	Constructie van Riyad metro	Riyad	18%	18%
Exploitatie Maatschappij A-Lanes A15 bv	Beheer en onderhoud van infrastructurele en civieltechnische werken	Nieuwegein	33%	33%
R Creators bv	Dbfmo voor rijkskantoor De Knoop	Utrecht	80%	80%
Strukton Arrigoni SpA	Constructieactiviteiten en bouwmaterialen	Santiago	50%	50%

A1 Electronics Netherlands bv wordt vanaf 2018 volledig meegeconsolideerd. Strukton Groep heeft gezamenlijk met de andere consortiumpartijen zeggenschap in Fast Consortium LLC. Voor belangrijke operationele beslissingen geldt unanimiteit van besluitvorming

	Vlottende activa	Vaste activa	Kortlopende verplichtingen	Langlopende verplichtingen	Saldo	Saldo naar rato belang	Opbrengsten van contracten met klanten	Resultaat na belastingen	Resultaat na bel. naar rato belang	Niet-gerealiseerde resultaten	Totaal resultaat na belastingen	Liquide middelen	Financiële baten	Financiële lasten	Vpb last	Dividend	Afschrijvingen
2017																	
Dual Inventive bv	8.360	6.084	7.322	426	6.696	3.348	3.686	456	228	-	456	522	-	52	(48)	-	686
A1 Electronics																	
Netherlands bv	3.568	718	1.118	514	2.654	1.327	8.822	828	414	-	828	526	40	26	(262)	300	188
Eurailscout Inspection																	
& Analysis bv	19.094	24.758	13.236	9.966	20.650	10.325	26.934	1.170	585	-	1.170	13.492	122	324	(356)	-	4.292
Tubex bv	2.576	310	994	140	1.752	876	5.168	80	40	-	80	(150)	-	-	34	-	128
DMI Geräte GmbH	4.914	116	1.550	-	3.480	1.740	7.678	876	438	-	876	1.522	2	6	376	1.200	66
Aduco Holding bv	5.510	1.725	1.503	434	5.298	1.325	8.731	1.352	338	-	1.352	2.760	-	-	436	1.404	340
APA bv	8.261	3.791	4.848	696	6.508	1.627	21.473	2.100	525	-	2.100	770	-	-	596	1.000	384
APRR bv	4.260	5.338	2.118	950	6.530	1.633	14.875	1.278	319	-	1.278	(179)	-	14	346	1.000	856
Bituned bv	6.664	54	2.906	109	3.703	1.852	24.950	671	335	-	671	2.874	6	-	218	700	26
NOAP bv	1.046	-	66	72	908	454	824	86	43	-	86	1.044	-	-	-	-	-
Fast Consortium LLC	233.658	12.166	209.231	2.310	34.284	6.157	764.677	34.710	6.234	-	34.710	25.924	-	-	18.831	13.486	16.927
Exploitatie Maatschappij																	
A-Lanes A15 bv	13.818	297	10.197	-	3.918	1.306	-	-	-	-	-	2.151	-	-	-	-	-
R Creators bv	644	95.345	2.104	92.302	1.583	1.266	47.780	1.175	940	-	1.175	631	2.277	708	392	-	-
Strukton Arrigoni SpA	8.034	218	4.406	1.690	2.155	1.078	25.260	2.144	1.072	-	2.144	892	14	74	636	-	-
Overig					2.554			762	426								
TOTAAL					36.867			12.274	426								

	Vlottende activa	Vaste activa	Kortlopende verplichtingen	Langlopende verplichtingen	Saldo	Saldo naar rato belang	Opbrengsten van contracten met klanten	Resultaat na belastingen	Resultaat na bel. naar rato belang	Niet-gerealiseerde resultaten	Totaal resultaat na belastingen	Liquide middelen	Financiële baten	Financiële lasten	Vpb last	Dividend	Afschrijvingen
2018																	
Dual Inventive bv	2.992	6.640	1.342	550	7.740	3.870	1.302	1.036	518	-	1.036	582	-	(4)	(270)	-	816
A1 Electronics																	
Netherlands bv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eurailscout Inspection																	
& Analysis bv	14.628	24.994	9.760	9.398	20.464	10.232	6.384	(188)	(94)	-	(188)	8.632	26	(376)	(1.208)	-	4.412
Tubex bv	1.930	1.586	1.680	176	1.660	830	4.092	(92)	(46)	-	(92)	(78)	-	10	(34)	-	144
DMI Geräte GmbH	4.160	94	1.594	-	2.660	1.330	7.190	880	440	-	880	1.876	2	2	376	1.700	60
Aduco Holding bv	5.288	1.894	1.424	764	4.994	1.249	12.729	828	207	-	828	668	-	(31)	(383)	1.132	569
APA bv	6.575	4.001	2.525	785	7.266	1.817	22.426	1.960	490	-	1.960	1.651	-	(1)	650	1.200	404
APRR bv	4.914	4.577	1.299	855	7.337	1.834	23.228	1.404	351	-	1.404	727	-	(1)	476	600	868
Bituned bv	5.979	84	2.126	73	3.864	1.932	42.047	760	380	-	760	2.524	4	-	238	600	26
NOAP bv	36	-	-	-	36	18	-	34	17	-	34	-	-	-	-	-	-
Fast Consortium LLC	263.351	3.169	210.275	3.362	52.884	9.498	703.434	27.198	4.885	-	27.198	24.791	-	-	6.299	10.195	3.684
Exploitatie Maatschappij																	
A-Lanes A15 bv	20.469	258	13.208	-	7.519	2.506	44.121	-	-	-	-	3.958	-	1	-	-	69
R Creators bv	718	64.762	6.080	57.292	2.108	1.686	5.569	780	624	-	780	19	2.673	1.900	178	-	-
Strukton Arrigoni SpA	-	-	1.800	-	(1.800)	(900)	-	(3.958)	(1.979)	-	(3.958)	-	-	-	-	-	-
Overig					3.367			1.324	(89)								
TOTAAL					39.269			7.117	(89)								

De post ‘overig’ in 2017 en 2018 betreft meerdere, relatief kleine, niet geconsolideerde deelnemingen van de wegenbouwbedrijven en Strukton International.

Het verloop van de deelnemingswaarde is als volgt:	2018	2017
Per 1 januari	36.867	27.369
Effect stelselwijzigingen	-	n.v.t.
Per 1 januari (herzien)	36.867	27.369
Koersverschillen	-	-
Toename door uitbreiding belang	2.018	2.233
Afname door uitbreiding belang	1.327	-
Resultaat lopend jaar	7.117	12.274
Uitgekeerd dividend	4.839	5.825
Overige mutaties	(567)	816
Per 31 december	39.269	36.867

Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van de deelnemingen:	2018	2017
Gerealiseerd resultaat	7.117	12.274
Niet-gerealiseerd resultaat	(89)	426
Totaal resultaat	7.028	12.700

05. Overige financiële vaste activa

	Langlopende vorderingen	Pps-vorderingen	Beleggingen in eigen-vermogens-instrumenten	Langlopende financiële derivaten	Totaal
Per 1 januari 2017	14.559	2.560	2.950	-	20.069
Investeringsen	-	-	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-	-	-
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-	-	-	-
Verstrekte leningen	30	-	-	385	415
Aflossingen leningen	1.226	495	-	-	1.721
Valutakoersverschillen	-	-	-	-	-
Deconsolidatie	-	-	-	-	-
Oprenting	-	94	-	-	94
Mutatie reële waarde	-	-	-	-	-
Overige mutaties	(2)	-	-	-	(2)
Per 31 december 2017	13.361	2.159	2.950	385	18.855
Per 1 januari 2018	13.361	2.159	2.950	385	18.855
Effect stelselwijzigingen	-	-	(1.140)	-	(1.140)
Per 1 januari 2018 (herzien)	13.361	2.159	1.810	385	17.715
Investeringsen	-	-	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-	-	-
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	31.956	-	-	31.956
Verstrekte leningen	5	-	-	-	5
Aflossingen leningen	1.391	443	-	371	2.205
Valutakoersverschillen	-	-	-	-	-
Deconsolidatie	-	-	-	-	-
Oprenting	-	817	-	-	817
Mutatie reële waarde	-	-	-	-	-
Overige mutaties	(10)	444	-	-	434
Per 31 december 2018	11.965	34.933	1.810	14	48.722

Onder de beleggingen in eigenvermogensinstrumenten is het belang in voestalpine Railpro bv (10%) verantwoord. Deze investering is onherroepelijk aan reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI) toegewezen, aangezien de Groep van mening is dat deze belegging een strategisch karakter heeft. In 2018 ontving de Groep dividenden van voestalpine Railpro bv ten bedrage van EUR 0,4 miljoen. De uitbreiding van PPS-vorderingen als gevolg van acquisitie van dochtermaatschappijen is gerelateerd aan de overname van de resterende 50% van het aandelenbelang in MEET Strukton Holding bv (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding bv) van Hurks en Heijmans.

06. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

	Vorderingen		Verplichtingen		Saldo	
	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa	695	847	1.131	3.870	(436)	(3.023)
Immateriële activa	-	-	2.137	2.594	(2.137)	(2.594)
Onderhanden projecten/debiteuren	2.772	-	2.087	1.791	685	(1.791)
Financiële derivaten	10	-	181	706	(171)	(706)
Fiscale waarde van opgenomen voorwaartse verliesverrekening	32.260	31.534	-	-	32.260	31.534
Jubileumverplichting	41	70	-	-	41	70
Pensioenverplichting	6.095	5.755	-	-	6.095	5.755
Groepsmaatschappijen	3.324	4.054	-	-	3.324	4.054
Overige	158	-	106	-	52	-
Totaal	45.355	42.260	5.642	8.961	39.713	33.299

Mutaties 2017 inzake het saldo van belastingvorderingen en -verplichtingen

	Saldo per 01-01-2017	Opgenomen in belasting-last 2017	Opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten	Overige mutaties	Saldo per 31-12-2017
Materiële vaste activa	(2.632)	(391)	-	-	(3.023)
Immateriële activa	(3.853)	1.259	-	-	(2.594)
Onderhanden projecten	(1.053)	(738)	-	-	(1.791)
Financiële derivaten	1.270	2	(1.978)	-	(706)
Jubileumverplichting	70	-	-	-	70
Pensioenverplichting	3.997	528	1.230	-	5.755
Groepsmaatschappijen	4.054	-	-	-	4.054
Overige	(4)	4	-	-	-
	1.849	664	(748)	-	1.765
Fiscale waarde van opgenomen voorwaartse verliesverrekening	33.867	(2.333)	-	-	31.534
Totaal	35.716	(1.669)	(748)	-	33.299

Mutaties 2018 inzake het saldo van belastingvorderingen en -verplichtingen

	Saldo per 01-01-2018	Effect stelsel wijzigingen	Saldo per 01-01-2018 (herzien)	Opgenomen in belasting-last 2018	Opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten	Overige mutaties	Saldo per 31-12-2018
Materiële vaste activa	(3.023)	-	(3.023)	2.587	-	-	(436)
Immateriële activa	(2.594)	-	(2.594)	457	-	-	(2.137)
Onderhanden projecten	(1.791)	-	(1.791)	2.476	-	-	685
Financiële derivaten	(706)	-	(706)	37	498	-	(171)
Jubileumverplichting	70	-	70	(29)	-	-	41
Pensioenverplichting	5.755	-	5.755	(30)	370	-	6.095
Groepsmaatschappijen	4.054	-	4.054	(730)	-	-	3.324
Overige	-	-	-	52	-	-	52
	1.765	-	1.765	4.820	868	-	7.453
Fiscale waarde van opgenomen voorwaartse verliesverrekening	31.534	6.172	37.706	(4.260)	(1.186)	-	32.260
Totaal	33.299	6.172	39.471	560	(318)	-	39.713

De fiscale waarde van voorwaartse verliesverrekening bedraagt in 2018 EUR 32,3 miljoen (2017: EUR 31,5 miljoen). De belangrijkste oorzaak hiervan is het negatieve fiscale resultaat vóór belasting van de Nederlandse fiscale eenheid in de boekjaren 2013, 2014 en 2015. De verwachting van het verantwoordelijke management is dat het compensabele verlies volledig verrekend kan worden met toekomstige winsten. Dit is onderbouwd door middel van businessplannen. Het kortlopende deel van de fiscale waarde van de opgenomen voorwaartse verliesverrekening per 31 december 2018 bedraagt EUR 1,5 miljoen. Bij de waardering van de Nederlandse uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen is rekening gehouden met de wijziging van de tarieven voor de vennootschapsbelasting van 25,0% in 2018 naar 20,5% in 2021.

07. Voorraden

	31-12-2018	31-12-2017
Grond- en hulpstoffen	13.097	12.188
Gereed product	3.281	1.723
Handelsgoederen	3.297	4.026
Vastgoed	730	3.013
	20.405	20.950

Het niet verkochte deel van vastgoed betreft grondposities en gemaakte kosten voor vastgoedprojecten in uitvoering.

08. Handels- en overige vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	305.038	323.576
Vorderingen op verbonden partijen	821	505
Overige vorderingen en overlopende activa	177.330	128.770
	483.189	452.851

De overige vorderingen en overlopende activa betreffen voor een groot deel nog te factureren bedragen voor afgesloten projecten. Daarnaast is onder de overige vorderingen en overlopende activa ca. EUR 53,0 miljoen (2017: EUR 31,1 miljoen) opgenomen met betrekking tot vooruitbetalingen aan onderaannemers van het metroproject in Riyad. Resterende vorderingen en overlopende posten betreffen vorderingen op combinaties, vooruitbetaalde belastingen en sociale lasten en diverse soorten overige vooruitbetaalde bedragen. Zie voor debiteurenrisico paragraaf 23.

09. Onderhanden projecten

	31-12-2018	31-12-2017
Kostprijs, plus of minus gerealiseerd resultaat	4.652.482	4.277.560
Af: gefactureerde termijnen	4.624.982	4.275.188
	27.500	2.372
Het saldo onderhanden projecten is als volgt samengesteld:		
Positief saldo onderhanden projecten	222.819	199.454
Negatief saldo onderhanden projecten	195.318	197.082
	27.500	2.372

Het positief saldo onderhanden projecten bestaat uit alle onderhanden projecten waarvan de gemaakte kosten plus of minus het gerealiseerde resultaat groter zijn dan de gefactureerde termijnen. Het positief saldo onderhanden projecten is verantwoord onder vlottende activa. Het negatief saldo onderhanden projecten bestaat uit alle onderhanden projecten waarvan de gemaakte kosten plus of minus het gerealiseerde resultaat kleiner zijn dan de gefactureerde termijnen. Het negatief saldo onderhanden projecten is verantwoord onder kortlopende verplichtingen. Grote langlopende projecten worden in de meeste gevallen voorgefinancierd waardoor de gefactureerde termijnen op deze projecten groter zijn dan de gemaakte kosten. Het positief saldo onderhanden projecten bestaat voornamelijk uit kortlopende projecten.

Door de stelselwijziging op basis van IFRS 15 is het nog te realiseren verlies van contracten met klanten geherrubriceerd naar de voorzieningen. Daarmee is de voorziening voor nog te produceren verliezen vanaf 1 januari 2018 niet langer onderdeel van het saldo onderhanden projecten. Hierdoor stijgt het saldo onderhanden projecten. Daarnaast wordt de stijging van het saldo onderhanden projecten met name veroorzaakt doordat de voorfinanciering van het metroproject in Riyad terugloopt door de gerealiseerde productie in het boekjaar. Voor een verdere toelichting op het effect van de stelselwijziging wordt verwezen naar paragraaf ‘Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties’. Voor een verdere toelichting op de voorziening nog te realiseren verlies van contracten met klanten wordt verwezen naar paragraaf 14 ‘Voorzieningen’.

10. Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
Bank- en kastegoeden	232.277	162.538

In de liquide middelen zijn begrepen geldmiddelen van bouwcombinaties ad EUR 177,8 miljoen (2017: EUR 109 miljoen) en geldmiddelen die zijn ontvangen op geblokkeerde rekeningen ad EUR 1,3 miljoen (2017: EUR 0,6 miljoen). Deze geldmiddelen staan niet ter vrije beschikking van de onderneming. De geldmiddelen opgenomen in bouwcombinaties betreffen geldmiddelen in samenwerkingsverbanden waarbij contractueel is vastgelegd dat niet vrij mag worden beschikt over de liquide middelen. De geldmiddelen ontvangen op geblokkeerde rekeningen betreffen met name de in het kader van de Wet Ketenaansprakelijkheid aan te houden Grekeningen. De overige liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking.

11. Groepsvermogen

	Geplaatst en gestort kapitaal	Agioreserve	Reserve omrekeningsverschillen	Afdekkingsreserve	Actuariële reserves	Ingehouden winsten	Onverdeeld resultaat	Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders moedermaatschappij	Aandeel derden	Totaal groepsvermogen
2017										
Stand per 1 januari 2017	2.269	39.000	1.018	(6.565)	(7.986)	169.372	10.812	207.920	34.730	242.650
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-	-	-	-	-	-	-	610	610
Winstbestemming 2016	-	-	-	-	-	10.812	(10.812)	-	-	-
Resultaat na belastingen	-	-	-	-	-	-	23.186	23.186	1.868	25.054
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	(1.446)	6.366	(5.053)	-	-	(133)	(448)	(581)
Agiosorting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitgekeerd dividend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Per 31 december 2017	2.269	39.000	(428)	(199)	(13.039)	180.184	23.186	230.973	36.760	267.733

2018										
Stand per 1 januari 2018	2.269	39.000	(428)	(199)	(13.039)	180.184	23.186	230.973	36.760	267.733
Effect stelselwijzigingen	-	-	-	-	-	(1.140)	(30.419)	(31.559)	-	(31.559)
Stand per 1 januari 2018 (herzien)	2.269	39.000	(428)	(199)	(13.039)	179.044	(7.233)	199.414	36.760	236.174
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-	-	-	-	-	-	-	(241)	(241)
Winstbestemming 2017	-	-	-	-	-	(7.233)	7.233	-	-	-
Resultaat na belastingen	-	-	-	-	-	-	(4.496)	(4.496)	4.338	(158)
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	50	(1.585)	(2.615)	(1.186)	-	(5.336)	179	(5.157)
Agiosorting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitgekeerd dividend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stand per 31 december 2018	2.269	39.000	(378)	(1.784)	(15.654)	170.625	(4.496)	189.582	41.036	230.618

Geplaatst en gestort kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van Strukton Groep bestaat in 2018 uit 500 gewone aandelen met een nominale waarde van EUR 4.538 per aandeel (2017: idem). Het geplaatst kapitaal van Strukton Groep bestaat in 2018 uit 500 gewone aandelen met een nominale waarde van EUR 4.538 per aandeel (2017: idem). Alle geplaatste aandelen zijn volgestort.

Agioreserve

Gedurende 2017 en 2018 heeft geen mutatie in de agioreserve plaatsgevonden.

Reserve omrekeningsverschillen

De reserve omrekeningsverschillen omvat alle valutaverschillen die ontstaan door de omrekening van de nettoinvestering van Strukton Groep in buitenlandse dochterondernemingen.

Afdekkingsreserve

De afdekkingsreserve bestaat uit de cumulatieve mutatie in de reële waarde van dekkingsinstrumenten wanneer de afgedekte transactie nog niet heeft plaatsgevonden of de afgedekte positie nog niet is beëindigd. De afdekkingsreserve heeft betrekking op de waardering van swaps in de special purpose companies waarin

pps-projecten worden uitgevoerd en waarin Strukton Groep participeert. Daarnaast zijn in 2014 en 2016 valutatermijncontracten afgesloten voor het metroproject in Riyad waarbij het valutarisico op toekomstige kasstromen in USD wordt afgedekt. In 2018 is de reserve verlaagd met een bedrag van EUR 1,6 miljoen (2017: verhoging EUR 6,4 miljoen) met name als gevolg van de afwikkeling van valutatermijncontracten en een negatieve mutatie in de reële waarde van, nog niet afgewikkelde, valutatermijncontracten.

Actuariële reserve

De actuariële reserve bestaat uit de cumulatieve mutatie van de reële waarde van pensioenverplichtingen ten gevolge van wijzigingen in de actuariële uitgangspunten. De actuariële reserve is in 2018 met EUR 2,6 miljoen afgenomen (2017: afname EUR 5,1 miljoen). Deze afname wordt met name veroorzaakt door een afname van de disconteringsvoet in Zweden, met als gevolg een verhoging van de pensioenverplichting.

Ingehouden winsten

In 2018 is geen dividend uitgekeerd (2017: idem).

Garantievermogen

Het groepsvermogen inclusief achtergestelde lening is ten opzichte van 2017 gedaald met EUR 37,1 miljoen van EUR 278,7 miljoen naar 241,6 miljoen. De solvabiliteit is gedaald van 24,3% in 2017 naar 18,4% in 2018. Deze daling is met name het gevolg van het effect van de implementatie van IFRS 15. Daarnaast leidt de overname van de resterende 50% van het aandelenbelang in MEET Strukton Holding bv (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding bv) tot een balansverlenging van EUR 171 miljoen.

12. Aandeel derden

Het aandeel derden betreft met name het minderheidsbelang in de Italiaanse spoorbouwer Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. Aangezien Strukton zeggenschap heeft over deze deelneming wordt zij voor 100% meegeconsolideerd. In boekjaar 2018 heeft geen dividenduitkering plaatsgevonden vanuit Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. aan haar aandeelhouders. In onderstaande tabel zijn de verkorte financiële gegevens van Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. opgenomen op 100% basis.

Per 31-12-2018	Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A.
Vlottende activa	181.394
Vaste activa	56.732
Kortlopende verplichtingen	112.928
Langlopende verplichtingen	28.266
Saldo	96.933
Liquide middelen	27.925
2018	
Opbrengsten van contracten met klanten	158.010
Resultaat na belastingen	10.724
Niet-gerealiseerde resultaten	-
Totaal resultaat na belastingen	10.724

13. Langlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Schulden financiering vastgoedprojecten	2.024	2.325
Bankfinancieringen	15.274	53.358
Financiële derivaten	-	-
Leaseverplichtingen	4.251	6.441
Non-recourse pps-financiering	172.226	1.905
Overige langlopende schulden	7	8
	193.782	64.037
Langlopend deel	182.562	17.690
Kortlopend deel	11.220	46.347
	193.782	64.037

Het aflossingsschema van de langlopende schulden is als volgt:

2017	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Schulden financiering vastgoedprojecten	216	2.109	-	2.325
Bankfinancieringen	40.000	11.159	2.199	53.358
Financiële derivaten	-	-	-	-
Leaseverplichtingen	5.735	706	-	6.441
Non-recourse pps-financiering	396	1.245	264	1.905
Overige langlopende schulden	-	8	-	8
	46.347	15.227	2.463	64.037
2018	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Schulden financiering vastgoedprojecten	172	1.852	-	2.024
Bankfinancieringen	8.036	5.746	1.492	15.274
Financiële derivaten	-	-	-	-
Leaseverplichtingen	2.613	1.635	3	4.251
Non-recourse pps-financiering	399	34.119	137.708	172.226
Overige langlopende schulden	-	-	7	7
	11.220	43.352	139.210	193.782

Voor meer informatie over de rente- en valutarisico's wordt verwezen naar paragraaf 23 'Financiële instrumenten' en de paragraaf 'Financieel risicobeheer' in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

	Schulden financiering vastgoed- projecten	Bank- finan- cieringen	Financiële derivaten	Lease- verplich- tingen	Non- recourse pps- financiering	Overige LL	Totaal
Stand per 1 januari 2018	2.325	53.358	-	6.441	1.905	8	64.037
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	21	-	190	160.011	-	160.222
Opgenomen leningen op lange termijn	-	3.303	-	269	10.706	-	14.278
Aflossingen leningen op lange termijn	(301)	(1.408)	-	(2.333)	(396)	-	(44.438)
Effect koersveranderingen	-	-	-	(5)	-	-	(5)
Acquisitie / verkoop dochters	-	-	-	-	-	-	-
Fair value adjustments	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwe finance lease	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	(40.000)	-	(311)	-	(1)	(40.312)
Stand per 31 december 2018	2.024	15.274	-	4.251	172.226	7	193.782

De acquisitie van dochtermaatschappijen van de non-recourse pps-financiering heeft betrekking op de overname van de resterende 50% van het aandelenbelang in MEET Strukton Holding bv (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding bv) van Hurks en Heijmans.

De overige mutaties in de kolom bankfinancieringen zijn gerelateerd aan de nieuwe financiering die op 13 april 2018 is afgesloten. Als gevolg van deze nieuwe financiering is de lening van EUR 40 miljoen omgezet in een rekening courant faciliteit. De rekening courant faciliteit is verantwoord als schulden kredietinstellingen onder de kortlopende verplichtingen.

14. Voorzieningen

Samenvatting van de mutaties in 2017:	Reorgani- satievoor- ziening	Pensioen- voorziening	Jubileum- verplich- tingen	Garantie- verplich- tingen	Voorziening verlies- latende contracten met klanten	Overige voor- zieningen	Totaal
Stand per 1 januari 2017	305	42.910	4.865	847	-	2.389	51.316
In-/deconsolidatie	-	-	-	-	-	17	17
Koersverschillen	-	(1.220)	-	-	-	-	(1.220)
Dotatie	1.096	9.015	-	-	-	500	10.611
Onttrekking	797	-	605	-	-	1.104	2.506
Vrijval	1	-	-	571	-	45	617
Oprenting voorziening	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	-	(11)	-	(45)	(56)
Stand per 31 december 2017	603	50.705	4.260	265	-	1.712	57.545
Langlopend deel	-	50.705	3.979	165	-	1.712	56.561
Kortlopend deel	603	-	281	100	-	-	984
	603	50.705	4.260	265	-	1.712	57.545

Samenvatting van de mutaties in 2018:	Reorganisatie- voorziening	Pensioen- voorziening	Jubileum- verplich- tingen	Garantiever- plichtingen	Voorziening verlies- latende contracten met klanten	Overige voor- zieningen	Totaal
Stand per 1 januari 2018	603	50.705	4.260	265	-	1.712	57.545
Effect stelselwijzigingen	-	-	-	-	18.107	-	18.107
Stand per 1 januari 2018 (herzien)	603	50.705	4.260	265	18.107	1.712	75.652
In-/deconsolidatie	-	-	-	-	-	-	-
Koersverschillen	(17)	(1.683)	-	-	-	-	(1.699)
Dotatie	1.861	5.541	206	-	57.875	2.283	67.765
Onttrekking	769	-	-	-	40.524	-	41.293
Vrijval	25	-	-	-	3.612	105	3.742
Oprenting voorziening	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	4	-	6.857	4.979	(25)	11.815
Stand per 31 december 2018	1.653	54.567	4.466	7.122	36.825	3.865	108.498
Langlopend deel	-	54.568	4.157	7.097	23.255	3.865	92.941
Kortlopend deel	1.653	-	309	25	13.570	-	15.557
	1.653	54.567	4.466	7.122	36.825	3.865	108.498

De toename van de voorzieningen wordt met name veroorzaakt door de stelselwijziging op basis van IFRS 15. Hierdoor is het nog te realiseren verlies van contracten met klanten geherrubriceerd van onderhanden projecten naar voorzieningen. De voorzieningen zijn hierdoor in 2018 met EUR 36,8 miljoen gestegen ten opzichte van 2017.

De overige mutatie bij de garantieverplichtingen betreft een herrubricering naar de garantieverplichtingen vanuit de voorziening verlieslatende contracten met klanten, die is ontstaan voor 1 januari 2018.

De toename van de pensioenvoorziening met EUR 5,5 miljoen wordt met name veroorzaakt door een afname van de disconteringsvoet in Zweden, met als gevolg een verhoging van de pensioenverplichting.

De voorziening voor jubileumverplichtingen heeft betrekking op een gratificatie die wordt uitgekeerd bij het behalen van een bepaald aantal dienstjaren. De hoogte en het moment van uitkering van deze gratificatie is afhankelijk van de entiteit waar de werknemer in dienst is, aangezien er verschillende soorten regelingen van toepassing zijn. Het voornaamste risico dat Strukton Groep loopt over deze voorziening is het renterisico. Bij de actuariële berekening van de jubileumverplichting is uitgegaan van een disconteringsvoet van 1,25% (2017: 1,0%). De disconteringsvoet is gebaseerd op de actuele effectieve marktrendementen van hoogwaardige ondernemingsobligaties.

Voorziening verlieslatende contracten met klanten

De voorziening voor verlieslatende contracten met klanten bedraagt EUR 36,8 miljoen. Deze voorziening vertegenwoordigt het bedrag van het nog te realiseren verlieslatende contractresultaat op basis van de voortgang van het project. Deze voorziening heeft met name betrekking op het segment railsystemen. Van de totale voorziening voor verlieslatende contracten met klanten is EUR 13,6 miljoen kortlopend.

Pensioenverplichtingen

Voor het personeel van de werkmaatschappijen van Strukton Groep gelden de pensioenregelingen van de volgende pensioenfondsen met vermelding van de aantallen aangesloten actieven per 31 december 2018:

- Bedrijfstakpensioenfonds Bouw (1.376)
- Bedrijfstakpensioenfonds Betonproductie industrie (19)
- Bedrijfstakpensioenfonds Metaal en Techniek (1.618)
- Spoorwegpensioenfonds (1.732)

- Pensioenfondsvervoer (11)
- Delta Lloyd (62)
- Alecta pensioenverzekering plan Zweden ITP schema (396)
- Alecta pensioenverzekering plan Zweden SAFLO schema (633)
- Axa pensioenverzekering Strukton Rail nv België (52)
- Fondo TFR Pension Fund Italy (396)

De pensioenregelingen in Nederland zijn onderworpen aan de voorschriften als bedoeld in de Pensioenwet. Zoals bepaald in de Pensioenwet moeten de pensioenregelingen volledig zijn gefinancierd en onafhankelijk van de vennootschap functioneren door middel van een aparte juridische entiteit. Diverse bedrijfstakpensioenfondsen en verzekeraars beheren de verschillende pensioenregelingen. Strukton Groep heeft geen bijkomende verantwoordelijkheden voor het bestuur van deze regelingen.

Toegezegde-bijdrageregelingen

De bovengenoemde eerste vier pensioenregelingen betreffen regelingen van bedrijfstakpensioenfondsen. Het basispensioen van de deelnemers in deze fondsen wordt gedekt door collectieve regelingen, waarbij meerdere werkgevers zijn aangesloten op basis van een wettelijke verplichting. Deze bevatten een geïndexeerde middelloonregeling en worden daarom beschouwd als een toegezegd-pensioenregeling. Aangezien deze fondsen niet zijn toegerust om de voorgeschreven informatie te verstrekken ten aanzien van het proportionele aandeel van Strukton Groep in de pensioenverplichtingen en fondsbeleggingen, worden de toegezegd-pensioenregelingen verantwoord als toegezegde-bijdrageregelingen. Strukton Groep is verplicht de vooraf vastgestelde premie voor deze regelingen af te dragen. Strukton Groep kan teveel betaalde premies niet terugvorderen en is niet verplicht om eventuele tekorten aan te zuiveren, tenzij door aanpassing van toekomstige premies. Het deel dat het basispensioen overschrijdt (topup part), wat niet gedekt is door collectieve regelingen, wordt uitgevoerd door externe partijen en betreft toegezegde-bijdrageregelingen.

De dekkingsgraad van de bedrijfstakpensioenfondsen is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
Bedrijfstakpensioenfondsvbouw	113,6%	117,9%
Bedrijfstakpensioenfondsvbetonproductenindustrie	97,3%	103,7%
Bedrijfstakpensioenfondsvmetaal en techniek	99,4%	102,1%
Spoorwegpensioenfondsv	110,3%	115,4%
Alecta pensioenverzekeraar (Zweden)	142,0%	154,0%

Toegezegd-pensioenregelingen

Voor een vijftal pensioenregelingen die te kwalificeren zijn als een toegezegd-pensioenregeling is een voorziening opgebouwd.

	31-12-2018	31-12-2017
Strukton Rail AB (Zweden)	45.269	41.946
Strukton Rail nv (België)	1.214	1.284
Strukton Civiel Noord & Oost bv (Nederland)	3.130	2.784
Strukton Civiel Zuid bv (Nederland)	2.820	2.397
Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. (Italië)	2.134	2.294
	54.567	50.705

De stijging van de pensioenvoorziening in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de disconteringsvoet in Zweden, met als gevolg een verhoging van de pensioenverplichting.

Strukton Rail AB (Zweden)

De pensioenregeling voor de medewerkers van Strukton Rail AB (Zweden) die geboren zijn vóór 1978, betreft een toegezegd-pensioenregeling. Alle actieve deelnemers van deze regeling zijn ondergebracht in het ‘Sweden Pension Plan ITP2’. De overige twee lopende regelingen betreffen ‘Sweden pension Plan Balfour Beatty’ en ‘Sweden Pension Plan KPA’. Deze twee regelingen kennen alleen nog inactieve deelnemers van voormalig Balfour Beatty en voormalig Svensk Banproduktion. De drie regelingen zijn ondergebracht bij pensioenverzekeraar PRI. De totale verplichting bedraagt eind 2018 EUR 45,3 miljoen. Hierbij zijn de pensioenaanspraken op basis van IAS 19 berekend tegen de contante waarde. De berekening is uitgevoerd door een erkende actuaaris. De verplichting moet gefinancierd worden uit de onderneming. De uitkering van het pensioen wordt uitgevoerd door de organisatie Alecta. Het risico van faillissement van de onderneming is verzekerd bij PRI. Ten behoeve van deze verzekering zijn garanties verstrekt aan PRI ter grootte van SEK 110 miljoen (EUR 10,7 miljoen). Alecta hanteert andere uitgangspunten bij de berekening van de verplichting dan PRI. Hierdoor is de berekende verplichting van Alecta hoger. Voor deze zogenaamde ‘estimated redemption cost’ betaalt Strukton jaarlijks een premie aan PRI.

Strukton Rail nv (België)

De pensioenverzekering voor de medewerkers van Strukton Rail nv in België betreft een toegezegd-pensioenregeling. De pensioenverplichting wordt gefinancierd door middel van een verzekeringscontract.

Strukton Civiel Noord & Oost bv (Nederland)

Bij Strukton Civiel Noord & Oost bv is een indexatieverplichting opgenomen voor de pensioenregeling. De indexatieverplichting wordt gefinancierd door middel van een verzekeringscontract. Deze is ondergebracht bij Nationale Nederlanden. In deze pensioenregeling worden geen nieuwe rechten meer opgebouwd.

Strukton Civiel Zuid bv (Nederland)

Bij Strukton Civiel Zuid bv is een indexatieverplichting opgenomen voor de pensioenregeling. De indexatieverplichting wordt gefinancierd door middel van een verzekeringscontract. Deze is ondergebracht bij Delta Lloyd.

Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. (Italië)

Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. heeft een toegezegd-pensioenregeling (Fondo TFR Pension Fund) voor zijn medewerkers. Hiervoor is een bedrag op de balans van de vennootschap voorzien van EUR 2,1 miljoen (2017: EUR 2,3 miljoen). De pensioenvoorziening in Italië wordt niet extern gefinancierd, maar moet gefinancierd worden uit de onderneming.

Uitgangspunten

De geïdentificeerde materiële uitgangspunten voor de berekening van de pensioenverplichtingen zijn de inflatie, de disconteringsvoet en de sterftetabellen. De inflatie is een ‘indirect uitgangspunt’. Salarisgroei en pensioengroei zijn directe uitgangspunten die afgeleid zijn van deze inflatie.

	31-12-2018	31-12-2017
Disconteringsvoet	1,5 - 2,5%	1 - 2,75%
Inflatie	1,5 - 2%	1,75 - 2%

De volgende sterftetabellen zijn gehanteerd:

België	MR/FR (1993 Belgium mortality table)
Italië	ISTAT 2010 M/F
Zweden	DUS14
Nederland	Prognosetafel AG2018

Samenstelling

De pensioenverplichtingen en het pensioenvermogen zijn bepaald op basis van actuariële berekeningen die per 31 december zijn uitgevoerd. Samenstelling en het verloop van de pensioenverplichting en het pensioenvermogen met betrekking tot de toegezegd-pensioenregelingen voor Strukton Rail AB (Zweden), Strukton Rail nv (België), Strukton Civiel Noord & Oost bv (Nederland), Strukton Civiel Zuid bv (Nederland) en Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. (Italië) zijn hieronder weergegeven.

	31-12-2018	31-12-2017
Samenstelling:		
Pensioenvermogen (reële waarde)	2.366	2.280
Pensioenverplichtingen (contante waarde)	56.933	52.985
Nadelig verschil	54.567	50.705
Verloop:		
Pensioenvermogen op 1 januari	2.280	2.042
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-
Verwacht rendement op beleggingen	372	37
Pensioenpremies	942	828
Uitbetaalde pensioenen	(1.204)	(773)
Actuariële winst of verlies op beleggingen	(24)	146
Overige mutaties	-	-
Pensioenvermogen op 31 december	2.366	2.280
Pensioenverplichtingen op 1 januari	52.985	44.952
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-
In boekjaar toe te kennen aanspraken	2.323	2.158
Interestkosten	1.626	1.120
Uitbetaalde pensioenen	(1.204)	(773)
Actuariële winst of verlies op verplichtingen	2.915	6.737
Koersverschillen	(1.679)	(1.223)
Overige mutaties	(34)	14
Pensioenverplichtingen op 31 december	56.933	52.985
Actuariële resultaten op 1 januari	16.920	10.328
Correctie beginstand	-	-
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-
Afschrijvingen actuariële resultaten	-	-
Actuariële (winst) of verlies op verplichtingen	2.939	6.591
Actuariële (winst) of verlies op beleggingen	-	-
Koersmutaties	-	-
Overige mutaties	-	-
Actuariële resultaten op 31 december	19.859	16.920
Pensioenkosten componenten uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen:	2018	2017
In boekjaar toe te kennen aanspraken	2.323	2.158
Rentekosten	1.626	1.120
Verwacht rendement op beleggingen	(372)	(37)
Overige	(34)	14
Totale pensioenkosten in de winst-en-verliesrekening	3.543	3.255

De verwachte bijdrage aan de pensioenregeling in 2019 bedraagt EUR 3,7 miljoen (2018: EUR 4,0 miljoen). Voor de pensioenregelingen in Zweden (die tezamen 83,0% van de totale voorziening vormen) is het actuariële verlies gelijk aan EUR 2,4 miljoen, waarvan EUR 2,5 miljoen verlies wordt veroorzaakt door de gedaalde disconteringsvoet. De belangrijkste categorieën van fondsbeleggingen als percentage van de reële waarde van de totale fondsbeleggingen zijn als volgt:

	2018	2017
Obligaties	0%	0%
Geldmiddelen	0%	0%
Overige fondsbeleggingen	100%	100%

Aangezien het overgrote deel van de pensioenregelingen is gefinancierd middels een verzekeringscontract, bestaan de assets uit de garantie door de verzekeraar dat bepaalde pensioenen in de toekomst worden uitbetaald. De waarde van deze assets is de huidige contante waarde van deze gegarandeerde uitkeringen. Een toewijzing aan verschillende beleggingsinstrumenten is hierop niet van toepassing. Daarom zijn deze assets gepresenteerd onder overige fondsbeleggingen.

Sensitiviteitsanalyse

Wanneer de disconteringsvoet bij verder gelijkblijvende aannames zou stijgen met 1%-punt, dan zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen met EUR 14,0 miljoen dalen. Bij een daling van de disconteringsvoet met 1%-punt en verder gelijkblijvende omstandigheden, zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen stijgen met EUR 18,3 miljoen. Voor de drie regelingen in Zweden zijn deze effecten gelijk aan een daling van EUR 9,2 miljoen respectievelijk een stijging van EUR 12,0 miljoen.

Wanneer de inflatie bij verder gelijkblijvende aannames zou stijgen met 0,25%-punt, dan zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen met EUR 2,1 miljoen stijgen. Bij een daling van de inflatie met 0,25%-punt en verder gelijkblijvende omstandigheden, zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen dalen met EUR 2,0 miljoen. Voor de drie regelingen in Zweden zijn deze effecten gelijk aan een stijging van EUR 2,0 miljoen respectievelijk een daling van EUR 1,9 miljoen.

Indien de deelnemers van de drie Zweedse regelingen verondersteld worden één jaar langer te leven dan aangenomen, dan stijgen de verplichtingen met ca. 4,4%.

Toekomstige kasstromen

De verwachte kasstromen voor de drie Zweedse pensioenregelingen worden hieronder gegeven. De duration van de ITP2 regeling is gelijk aan 24,0 jaar (2017: 24,0 jaar), waar voor de gesloten KPA regelingen een duration geldt van 21 jaar (2017: 21,5 jaar).

Periode	EUR in miljoen
2019	0,5
2020	0,5
2021	0,6
2022	0,7
2023	0,7
2024-2028	6,0

15. Handels- en overige schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Schulden aan leveranciers	288.390	285.730
Schulden aan verbonden partijen	2.798	2.007
Belastingen en premies sociale verzekeringen	44.820	42.248
Pensioenpremies	2.241	2.066
Kortlopend deel van langlopende schuld	11.220	46.347
Overige schulden en overlopende passiva	161.675	172.850
	511.144	551.249

De afname van het kortlopende deel van de langlopende schuld, ten opzichte van voorgaand boekjaar is het gevolg van de nieuwe financiering die op 13 april 2018 is afgesloten. Als gevolg van deze nieuwe financiering is de lening van EUR 40 miljoen omgezet in een rekening courant faciliteit.

De overige schulden en overlopende passiva bestaan voor een groot deel uit nog te ontvangen facturen voor afgesloten werken en nog te betalen vakantiegelden en verschuldigde verlofdagen. Daarnaast zijn er onder de overige schulden en overlopende passiva schuldposities van joint operations aan vennoten/ consortiumleden opgenomen.

16. Opbrengsten van contracten met klanten

Uitsplitsing opbrengstcategoriën	2018	2017
Projecten in opdracht van derden	1.247.565	1.340.919
Serviceonderhoud en concessies	484.627	538.732
Omzet uit voorraad	7.161	6.903
Overige	39.764	29.832
	1.779.117	1.916.386

Projecten in opdracht van derden

De projecten in opdracht van derden bestaan uit de volgende activiteiten:

- vernieuwing en nieuwbouw van rail(systemen);
- ontwerp, realisatie en beheer van infrastructurele projecten;
- ontwerp, ontwikkeling en realisatie van technische installaties en gebouwen in Nederland.

De prestatieverplichting wordt vervuld naar rato van de voortgang van het project. De facturatie vindt plaats op basis van termijnschema’s die gerelateerd zijn aan de voortgang van het project. Door het hanteren van termijnschema’s loopt de vervulling van de prestatieverplichting niet synchroon met de betalingen. Indien de productie hoger is dan de facturatie wordt een contractactief verantwoord. Als de facturatie hoger is dan de productie wordt een contractverplichting verantwoord. Bij regiewerkzaamheden vindt facturatie na gereedkomen van de werkzaamheden plaats. Betaling van de facturen geschiedt in de meeste gevallen tussen de 30 en 60 dagen na het versturen van de factuur. Bij enkele contracten zijn contractueel vooruitbetalingen benodigd.

Serviceonderhoud en concessies

Het serviceonderhoud en concessies bestaan uit de volgende activiteiten:

- onderhoud van rail(systemen);
- onderhoud van infrastructurele projecten;
- onderhoud en exploitatie van technische installaties en gebouwen in Nederland.

De prestatieverplichting wordt vervuld naar rato van de voortgang van de productie. De facturatie van het serviceonderhoud en de concessies vindt maandelijks plaats op basis van de contractuele afspraken. Bij onderhoudscontracten vindt de facturatie aan het einde van de maand plaats. Door de facturatie aan het eind van de maand loopt de vervulling van de prestatieverplichting niet synchroon met de betalingen. Gezien de facturatie achteraf plaatsvindt wordt een contractactief verantwoord. Indien variabele vergoedingen zijn opgenomen in het contract worden deze periodiek ingeschat en zijn deze onderdeel van de transactie prijs. Bij enkele contracten zijn contractueel vooruitbetalingen benodigd, alvorens de onderhoudsdienst wordt geleverd.

Onderstaand is aanvullende informatie over de in het boekjaar verantwoorde opbrengsten van contracten met klanten opgenomen.

Opgenomen opbrengsten die in het begin van de periode in het credit saldo onderhanden projecten waren opgenomen:	2018
Opbrengsten uit projecten	117.984
Opbrengsten uit onderhoud	3.775
Opbrengsten uit verkoop voorraad	-
Overige opbrengsten	-
	121.759

Opgenomen opbrengsten van in vroegere perioden (gedeeltelijk) vervulde prestatieverplichtingen:	2018
Opbrengsten uit projecten	2.031
Opbrengsten uit onderhoud	-
Opbrengsten uit verkoop voorraad	-
Overige opbrengsten	-
	2.031

Projecten binnen de bouwsector kunnen langer duren dan een jaar of kunnen van een kalenderjaar worden overgedragen naar het andere. De verwachte opbrengsten van contracten met klanten met betrekking tot niet vervulde prestatieverplichtingen (lopende of verkregen projecten) zijn per 31 december is als volgt:

Het totale bedrag van de transactieprijs dat is toegewezen aan de resterende prestatieverplichtingen (niet vervuld of gedeeltelijk niet vervuld):	2018
Binnen één jaar	1.327.033
Na meer dan één jaar	1.615.629
	2.942.662

Voor een verdere toelichting op de opbrengsten van contracten met klanten wordt verwezen naar paragrafen 23 ‘Financiële instrumenten’ en 32 ‘Gesegmenteerde informatie’.

17. Kosten van grond- en hulpstoffen, materiaal en uitbesteed werk

Kosten van grond- en hulpstoffen, materiaal en uitbesteed werk betreffen direct aan het productieproces toe te wijzen externe kosten.

18. Lonen, salarissen en sociale lasten

	2018	2017
Lonen en salarissen	383.149	374.049
Sociale lasten	74.087	72.443
Toegezegde bijdrageregelingen	37.046	34.998
Toegezegde pensioenregelingen	3.543	3.255
Jubileumuitkeringen	204	589
	498.029	485.334

19. Overige bedrijfskosten

In 2018 is er in totaal EUR 1 miljoen aan subsidies ontvangen. Van deze ontvangen subsidies is in 2018 EUR 1 miljoen ten gunste van het resultaat gebracht (2017: EUR 0,7 miljoen). Betreffende subsidies zijn in mindering gebracht op de kosten waarop de subsidie betrekking heeft.

20. Financiële baten en lasten

Financiële baten	2018	2017
Rentebaten derden	2.947	4.098
Oprenting financiële vaste activa	817	94
Resultaat beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	362	228
Koerswinsten	378	225
Resultaten valutatermijncontracten	149	-
Mutatie derivaten	-	-
	4.653	4.645
Financiële lasten		
Rentelasten derden	8.180	12.305
Rentelasten non-recourse pps-financiering	3.785	86
Koersverliezen	58	289
Resultaten valutatermijncontracten	-	2.564
Mutatie derivaten	-	-
	12.023	15.244
Saldo financiële baten en lasten	(7.370)	(10.599)

De rentelasten non-recourse pps-financiering zien met name toe op het huisvestingproject RIVM.

21. Belastingen

	2018	2017
Acute belastingen	10.154	6.628
Latente belastingen	(560)	1.669
	9.594	8.297

De verantwoorde vennootschapsbelasting wijkt af van het bedrag dat in theorie verschuldigd zou zijn bij hantering van het gewogen gemiddelde belastingtarief (25,0%) dat van toepassing is op de resultaten van de geconsolideerde vennootschappen. De afwijking is als volgt toe te lichten:

	2018	2017
Resultaat vóór belastingen	9.436	33.352
Nominale vennootschapsbelasting Nederlands tarief	2.359	8.338
Herwaardering compensabel verlies naar lager vpb%	5.340	-
Effect van verschillende belastingtarieven in diverse landen	1.102	842
Deelnemingsvrijstelling	(1.771)	(3.106)
Withholdingtax	411	534
Liquidatieverlies	-	(34)
Correctie met betrekking tot voorgaande jaren	620	597
(Niet) compensabele verliezen	983	1.609
Objectvrijstelling	-	(950)
Overige inclusief niet-aftrekbare kosten	550	467
Effectieve belastingdruk	9.594	8.297
Effectieve belastingdruk (%)	101,7%	24,9%

In 2018 bedraagt de vennootschapsbelastinglast EUR 9,6 miljoen (2017: EUR 8,3 miljoen). Strukton Groep beschikt eind 2018 in totaliteit over een bedrag van EUR 26,8 miljoen (2017: EUR 24,6 miljoen) aan niet gewaardeerde compensabele verliezen.

22. Personeelsbestand

Fte's (gemiddeld)	2018			2017		
	Nederland	Buitenland	Totaal	Nederland	Buitenland	Totaal
Railsystemen	1.703	2.024	3.727	1.677	1.896	3.573
Civiele infrastructuur	1.229	43	1.272	1.309	25	1.334
Techniek en gebouwen	1.697	-	1.697	1.674	-	1.674
	4.629	2.067	6.696	4.660	1.921	6.581

In 2018 waren er gemiddeld 6.696 (2017: 6.581) fte's in dienst, waarvan 2.067 (2017: 1.921) in het buitenland. Ultimo 2018 bedraagt het aantal fte's 6.691 (2017: 6.700). Per saldo is het gemiddeld aantal fte's in 2018 met 115 toegenomen. De toename van fte's wordt met name veroorzaakt door Strukton Rail in Zweden en, in mindere mate, door Strukton Rail in Italië en Denemarken. In Nederland is het aantal fte's afgenomen. De verhouding man: vrouw is 90% : 10%.

23. Financiële instrumenten

Maximale kredietrisico	31-12-2018	31-12-2017
Financiële leasevorderingen	-	-
Overige langlopende vorderingen	92.253	57.780
Obligaties	-	-
Deposito's	-	-
Debiteuren	305.859	324.081
Overige vorderingen	416.015	341.262
Geldmiddelen en kasequivalenten	232.277	162.538
Voor afdekking gebruikte:		
renteswaps	-	-
inflatieswaps	-	-
valutatermijncontracten	14	867
	1.046.417	886.528

Het merendeel (91,2%) van het maximale kredietrisico bestaat uit diverse kortlopende vorderingen (debiteuren en overige vorderingen) en geldmiddelen (2017: 93,4%).

Verdeling debiteuren	31-12-2018	31-12-2017
Nederland	150.210	143.361
Eurogebied	90.148	76.885
Overig Europa	45.830	65.556
Overige	19.671	38.279
	305.859	324.081

Het merendeel (78,6%) van de openstaande handelsdebiteuren bevindt zich in het eurogebied (2017: 68,0%).

Ouderdomsoverzicht debiteuren	31-12-2018		31-12-2017	
	Bruto	Voorzien	Bruto	Voorzien
Niet vervallen	154.640	1.643	182.293	6.101
Opeisbaar 31-60 dagen	59.616	1.789	57.382	191
Opeisbaar 61-90 dagen	28.797	1.412	14.616	653
Opeisbaar 91-180 dagen	23.523	1.817	53.294	2.774
Opeisbaar 181-365 dagen	8.774	735	9.631	1.552
Opeisbaar meer dan een jaar	44.095	6.190	23.288	5.152
Totaal	319.445	13.586	340.504	16.423
Nettovordering debiteuren	305.859		324.081	

In 2018 is het aandeel van de opeisbare handelsdebiteuren gestegen naar 51,6% (2017: 46,5%).

Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	2018	2017
Per 1 januari	16.423	7.452
Acquisitie van dochtermaatschappijen	15	-
Toevoegingen	1.508	10.806
Verbruik	1.131	1.234
Vrijval	2.717	1.394
Deconsolidatie	-	-
Koersverschillen	(8)	(7)
Overige mutaties	(504)	800
Per 31 december	13.586	16.423

				31-12-2018		31-12-2017	
	Valuta	Nominale rente	Afloop-datum	Nominale waarde	Boek-waarde	Nominale waarde	Boek-waarde
Langlopende verplichtingen							
Bankfinanciering	EUR	1,80%	2017-2026	7.238	7.238	13.358	13.358
Hypothecaire lening	EUR	2,00%	2021	1.852	1.852	2.109	2.109
Non-recourse pps-financiering	EUR	3,30%-4,51%	2018-2024	171.827	171.827	1.509	1.509
Financiële leaseverplichtingen	EUR			1.638	1.638	706	706
Derivaten	EUR			-	-	-	-
Overige verplichtingen	EUR			109.590	109.590	76.530	76.530
Subtotaal				292.145	292.145	94.212	94.212
Kortlopende verplichtingen							
Schulden aan kredietinstellingen	EUR		2019	60.191	60.191	33.306	33.306
Overige verplichtingen	EUR		2019	730.947	730.947	753.189	753.189
Subtotaal				791.138	791.138	786.495	786.495
Totaal				1.083.283	1.083.283	880.707	880.707

Het merendeel (73,0%) van de verplichtingen is kortlopend en bestaat uit diverse handelscrediteuren en schulden aan kredietinstellingen (2017: 89,3%).

In het kader van de bankfinanciering zijn zekerheden verstrekt aan de banken. Hierbij is het merendeel van de activa verpand.

Boekwaarden en contractuele kasstromen

	Boek- waarde	Contractuele kasstromen	< 6 mnd	6-12 mnd	1-2 jaar	2- 5 jaar	> 5 jaar
2017							
Niet afgeleide financiële verplichtingen							
Achtergestelde leningen	11.000	41.250	-	-	-	-	41.250
Bankfinancieringen	53.358	55.268	40.714	159	10.635	1.197	2.563
Hypothecaire leningen	2.325	2.519	19	19	39	2.442	-
Non-recourse pps-financiering	1.905	2.166	232	233	454	932	315
Financiële leaseverplichtingen	6.441	6.441	-	5.735	706	-	-
Crediteuren en overige schulden	772.372	772.372	386.186	308.949	77.237	-	-
Schulden aan kredietinstellingen	33.306	33.710	33.710	-	-	-	-
Afgeleide financiële verplichtingen	-	-	-	-	-	-	-
	880.707	913.726	460.861	315.095	89.071	4.571	44.128
2018							
Niet afgeleide financiële verplichtingen							
Achtergestelde leningen	11.000	41.250	-	-	-	-	41.250
Bankfinancieringen	15.274	16.283	4.748	3.515	4.714	1.510	1.796
Hypothecaire leningen	2.024	2.225	20	20	40	2.145	-
Non-recourse pps-financiering	172.226	257.057	7.490	10.579	20.162	52.510	166.316
Financiële leaseverplichtingen	4.251	4.281	468	1.951	1.391	468	3
Crediteuren en overige schulden	818.253	818.253	409.126	327.301	81.825	-	-
Schulden aan kredietinstellingen	60.191	60.191	60.191	-	-	-	-
Afgeleide financiële verplichtingen	64	64	60	4	-	-	-
	1.083.283	1.199.604	482.103	343.370	108.132	56.633	209.365

De afgeleide financiële verplichtingen in 2018 betreffen de valutatermijncontracten die in 2014 en 2016 zijn afgesloten voor het metroproject in Riyad (zie toelichting 20).

Kasstromen ten gevolge van derivaten

	Boek- waarde	Verwachte kasstromen	< 6mnd	6-12 mnd	1-2 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar
2017							
Renteswaps							
Activa	-	-	-	-	-	-	-
Verplichtingen	-	-	-	-	-	-	-
Optie op aandelen							
Activa	-	-	-	-	-	-	-
Verplichtingen	-	-	-	-	-	-	-
Valutatermijncontracten							
Activa	867	867	256	230	305	76	-
Verplichtingen	-	-	-	-	-	-	-
	867	867	256	230	305	76	-

	Boek- waarde	Verwachte kasstromen	< 6mnd	6-12 mnd	1-2 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar
2018							
Renteswaps							
Activa	-	-	-	-	-	-	-
Verplichtingen	-	-	-	-	-	-	-
Optie op aandelen							
Activa	-	-	-	-	-	-	-
Verplichtingen	-	-	-	-	-	-	-
Valutatermijncontracten							
Activa	14	14	4	10	-	-	-
Verplichtingen	(64)	(64)	(60)	(4)	-	-	-
	(50)	(50)	(56)	6	-	-	-

Vreemde-valutarisico's

Het merendeel van de activiteiten van Strukton Groep vindt plaats in het eurogebied. Voor de dochterbedrijven buiten het eurogebied geldt dat zij veelal handelen in de valuta van het desbetreffende land. Voor transacties in vreemde valuta is het beleid dat de nettopositie volledig wordt gehedged door middel van vreemde valuta contracten. In 2014 en 2016 zijn valutatermijncontracten afgesloten voor het metroproject in Riyad, waarbij het valutarisico op toekomstige kasstromen in USD is afgedekt. Het translatierisico op het eigen vermogen en verstrekte leningen aan dochters buiten het eurogebied wordt niet ingedekt. Het valutarisico van Strukton Groep heeft betrekking op de buitenlandse dochters in Scandinavië en in Riyad (Saoedi-Arabië). Het totale eigen vermogen van deze buitenlandse dochtermaatschappijen bedraagt eind 2018 EUR 19,1 miljoen (2017: EUR 37,6 miljoen).

Wisselkoersen	Gemiddelde koers		Spot rate op verslagdatum	
	2018	2017	2018	2017
DKK	0,134	0,135	0,134	0,134
NOK	0,104	0,107	0,100	0,102
SEK	0,097	0,104	0,098	0,102
USD	0,847	0,883	0,873	0,834
AUD	0,633	0,679	0,617	0,652
SAR	0,226	0,236	0,232	0,222
CLP	0,001	0,001	0,001	0,001
VEF	0,000	0,099	0,000	0,095

Een toename van 10% van de euro ten opzichte van deze wisselkoersen per jaar ultimo zou het vermogen over de verslagperiode met EUR 2,5 miljoen hebben verlaagd (2017: EUR 2,5 miljoen). Een toename van 10% van de euro ten opzichte van deze wisselkoersen per jaar ultimo zou het verlies over de verslagperiode met EUR 0,6 miljoen hebben verhoogd (2017: EUR 1,3 miljoen verhoging van de winst). Een afname met 10% van de euro ten opzichte van deze wisselkoersen per jaar ultimo zou een vergelijkbaar tegengesteld effect hebben gehad.

Renterisico	31-12-2018	31-12-2017
	Boekwaarde	Boekwaarde
Instrumenten met een vaste rente		
Financiële activa	34.933	2.159
Financiële verplichtingen	193.775	64.029
	(158.842)	(61.870)
Instrumenten met een variabele rente		
Financiële activa	232.277	162.538
Financiële verplichtingen	60.191	33.306
	172.086	129.231

Door een stijging van 100 basispunten in de rente zouden het eigen vermogen en de winst over de verslagperiode met EUR 0,2 miljoen zijn afgenomen (2017: EUR 0,7 miljoen afname). Aangenomen wordt dat alle andere variabelen constant blijven. Een daling van 100 basispunten in de rente zou een vergelijkbaar maar tegengesteld effect hebben gehad. Dit renterisico is exclusief het effect van derivaten.

Rente- en inflatieswaps

Een stijging van 100 basispunten in de rente betekent een mutatie van het financiële derivaat van positief EUR 0,7 miljoen. Nagenoeg het gehele bedrag van EUR 0,7 miljoen zal via het eigen vermogen worden verantwoord. Een daling van 100 basispunten in de rente betekent een mutatie van het financiële derivaat van negatief EUR 0,7 miljoen. Nagenoeg het gehele bedrag van EUR 0,7 miljoen zal via het eigen vermogen worden verantwoord.

Boekwaarden versus reële waarden				
	Boekwaarde		Reële waarde	
	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017
Financiële activa				
Langlopende vorderingen	11.965	13.361	11.965	13.361
Pps-vorderingen	34.933	2.159	33.232	2.159
Deelnemingen	1.810	2.950	1.810	2.950
Financiële derivaten	14	385	14	385
Handels- en overige vorderingen	483.189	452.851	483.189	452.851
	531.910	471.705	530.209	471.705
Financiële verplichtingen				
Schulden financiering vastgoedprojecten	1.852	2.325	1.852	2.325
Bankfinancieringen	7.238	53.358	7.238	53.358
Financiële derivaten	-	-	-	-
Leaseverplichtingen	1.638	6.441	1.638	6.441
Non-recourse pps-financiering	171.827	1.905	174.764	1.905
Overige langlopende schulden	7	8	7	8
Handels- en overige schulden	511.144	551.249	511.144	551.249
Schulden aan kredietinstellingen	60.191	33.306	60.191	33.306
	753.897	648.592	756.834	648.592

De waardering van het financiële instrument derivaten is gebaseerd op de door de banken verstrekte gegevens en is getoetst met de vergelijkende cijfers uit de markt.

Hiërarchie in reële waarden

Strukton Groep hanteert de volgende hiërarchie bij het bepalen en vermelden van financiële instrumenten, te onderscheiden naar waarderingmethoden:

- Niveau 1: genoteerde (niet-aangepaste) koersen op actieve markten voor identieke activa of verplichtingen
- Niveau 2: overige methoden waarbij alle variabelen een significant effect op de verwerkte reële waarde hebben en direct of indirect waarneembaar zijn
- Niveau 3: methoden waarbij variabelen worden gehanteerd die een significant effect op de verwerkte reële waarde hebben, doch niet zijn gebaseerd op waarneembare marktgegevens.

	31-12-2017			
	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde:				
Pps-vorderingen	2.159	-	-	2.159
Financiële derivaten	385	-	385	-
	2.544	-	385	2.159
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde:				
Financiële derivaten	-	-	-	-
	-	-	-	-
31-12-2018				
	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde:				
Pps-vorderingen	33.232	-	-	33.232
Financiële derivaten	14	-	14	-
	33.246	-	14	33.232
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde:				
Financiële derivaten	-	-	-	-
	-	-	-	-

24. Kasstroomoverzicht

	2018	2017
De uitsplitsing van de liquide middelen is als volgt:		
Liquide middelen	232.277	162.538
Schulden aan kredietinstellingen	(60.191)	(33.306)
Schulden aan kredietinstellingen met financieringskarakter	40.000	-
	212.086	129.231

De kasstroom van de vrije liquide middelen bedraagt in 2018 EUR 79,5 miljoen. De kasstroom in 2018 is sterk positief beïnvloed door de overname van de aandelen in MEET Strukton Holding bv waardoor een consolidatie van gebonden cash heeft plaatsgevonden. Geabstraheerd voor de mutatie van gebonden cash bedraagt de kasstroom circa EUR 10 miljoen positief. Deze wordt met name gedreven door een positieve EBITDA van EUR 45,1 miljoen en een negatieve ontwikkeling van het werkkapitaal en investeringen in activa.

25. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en gestelde zekerheden

Voorwaardelijke verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen zijn verplichtingen die voortvloeien uit gebeurtenissen in het verleden en waarvan het bestaan alleen wordt bevestigd door het al dan niet plaatsvinden van een of meer onzekere toekomstige gebeurtenissen waarover de entiteit niet de volledige controle heeft. Indien het niet waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen vereist zal zijn om een verplichting af te wikkelen of indien het bedrag van de verplichting niet met voldoende betrouwbaarheid kan worden gewaardeerd, worden betreffende verplichtingen eveneens aangemerkt als voorwaardelijke verplichtingen.

FIOD

Op vrijdag 15 februari 2019 heeft een inval van de FIOD plaatsgevonden op verschillende locaties van Strukton. De directie is van mening dat er geen enkele aanleiding is voor een inval en dat deze inval zonder enige voorbereiding heeft plaatsgevonden. De FIOD had alle informatie van tevoren kunnen krijgen. Er is nog veel onduidelijk over de exacte aanleiding van het FIOD onderzoek. De verdenking is gericht op betrokkenheid van bepaalde vennootschappen uit de Strukton groep en enkele van haar (ex-)medewerkers bij corruptie en valsheid in geschrifte bij het verkrijgen van een opdracht voor het metroproject in Riyad. Wij verlenen alle gevraagde medewerking aan de FIOD en geven volledig openheid van zaken. Direct na de inval is, onder leiding van de directie, een intern onderzoek gestart. De lijst met alle door de FIOD in beslag genomen gegevens is beoordeeld op indicaties van onregelmatigheden. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen voortgekomen die duiden op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving. De Raad van Commissarissen heeft een onafhankelijke externe juridisch deskundige de kwaliteit van het interne onderzoek laten beoordelen. Hierbij is door deze deskundige vastgesteld dat het interne onderzoek adequaat en zorgvuldig is uitgevoerd en dat er geen enkele concrete aanwijzing is voor de verdenkingen van de FIOD. Hoewel de directie van Strukton vertrouwen heeft in de uitkomst van het eigen onderzoek, is de uitkomst van het onderzoek van de FIOD onzeker en zou kunnen leiden tot een bestrafing van de onderneming.

Garanties en aansprakelijkheden

Strukton Groep en/of haar dochterondernemingen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor alle schulden van vennootschappen onder firma (bouwcombinaties) waarin zij rechtstreeks participeren. In de jaarrekening zijn geen verplichtingen terzake opgenomen. Door Strukton Groep zijn, voor door werkmaatschappijen/deelnemingen opgenomen kredieten, garanties afgegeven tot een bedrag van EUR 5,0 miljoen (ultimo 2017: EUR 5,0 miljoen). Per 31 december 2018 waren door bankiers garanties en bereidverklaringen afgegeven tot een bedrag van in totaal EUR 326,7 miljoen (ultimo 2017 EUR 290,2 miljoen). Deze garanties betreffen in hoofdzaak verplichtingen uit hoofde van onderhanden projecten, onderhoudsverplichtingen inzake opgeleverde werken en investeringsverplichtingen.

Vennootschapsbelasting

Door de belastingdienst wordt een controle uitgevoerd gericht op het metroproject Riyadh met de daarbij gehanteerde verrekenprijzen en winstverdeling tussen Nederland en Saoedi-Arabië. De belastingdienst acht het door Strukton opgestelde Transfer Pricing rapport onvolledig. Op basis van dit onderzoek stelt de belastingdienst zich voorlopig op het standpunt dat vergelijkbare zakelijk handelende partijen die onder dezelfde omstandigheden zouden opereren een andere winstverdeling zouden zijn overeengekomen maar geeft daarbij aan tot een voor beide partijen aanvaardbare oplossing te willen komen voor de te hanteren verrekenprijzen van het project. In onze jaarrekening is hiervoor geen voorziening opgenomen. Mede op basis van het verdrag tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Koninkrijk Saudi-Arabië tot het vermijden van dubbele belasting, waarin onder meer een bepaling ten aanzien van corresponderende correcties en een bepaling inzake een onderlinge overlegprocedure zijn opgenomen, gaan

wij er van uit dat de betrokken landen tot een minnelijke oplossing zullen komen die geen nadelig effect zal hebben voor Strukton.

Huur- en operationele leaseovereenkomsten en investeringsverplichtingen

De huurverplichtingen betreffen langlopende huurcontracten van kantoorruimten. De operationele leaseverplichtingen betreffen voornamelijk de toekomstige termijnen in verband met de lease van personenauto's, bestelauto's en personenbusjes. De investeringsverplichtingen betreffen contractuele verbintenissen in verband met verwerving van materiële vaste activa.

Huurverplichtingen	31-12-2018	31-12-2017
Korter dan 1 jaar	14.015	12.210
Langer dan 1 jaar en korter dan of gelijk aan 5 jaar	29.140	25.011
Langer dan 5 jaar	3.859	6.541
	47.014	43.762
Operationele leaseverplichtingen		
Korter dan 1 jaar	24.121	24.342
Langer dan 1 jaar en korter dan of gelijk aan 5 jaar	37.758	39.772
Langer dan 5 jaar	658	933
	62.537	65.047
Investeringsverplichtingen		
Contractuele verbintenissen in verband met:		
- verwerving van materiële vaste activa	4.567	7.039
	4.567	7.039

De investeringsverplichtingen in 2018 hebben met name betrekking op de contractuele verbintenissen die gepaard zijn gegaan met de investering in een tweetal machines.

Overige

Per jaareinde 2018 en 2017 was de Groep partij in een aantal juridische geschillen, waarvan de meeste gering van omvang zijn. In mei 2018 is in een materiële juridische zaak in het Midden-Oosten een uitspraak ontvangen waartegen de Groep in beroep is gegaan. De Groep heeft geen voorziening opgenomen, omdat zij gebaseerd op een gedetailleerde analyse en ondersteund door externe advocaten, het niet waarschijnlijk acht dat een en ander tot een uitstroom van middelen zal leiden. Er staan nog meerdere rechtsmiddelen ter beschikking van de Groep. Indien de Groep uiteindelijk in het ongelijk zou worden gesteld kan dit wel leiden tot een aanzienlijke uitstroom van middelen.

26. Transacties met verbonden partijen

Identificatie

Strukton Groep is sinds 29 oktober 2010 onderdeel van Oranjewoud nv. Oranjewoud nv bezit 100% van de aandelen in Strukton Groep. Per ultimo 2018 is Oranjewoud nv voor 97,73% in handen van Sanderink Investments bv. Sanderink Investments bv is voor 100% in handen van Stichting Administratiekantoor Sanderink Investments van Gerard Sanderink. De aandelen van Oranjewoud nv zijn genoteerd aan de officiële Markt van Euronext nv te Amsterdam.

Als verbonden partijen zijn aan te merken: Oranjewoud nv met zijn dochterondernemingen, deelnemingen en joint ventures, Sanderink Investments bv met zijn dochterondernemingen, deelnemingen en joint ventures, de leden van de Raad van Commissarissen van Oranjewoud nv, de leden van de Raad van Commissarissen van Strukton Groep nv, de directie van Strukton Groep nv, de directie van Oranjewoud nv, de directie van Sanderink Investments bv, Mafo bv en Stichting Administratiekantoor Sanderink Investments bv van de heer G.P. Sanderink.

Transacties met managers op sleutelposities

Tot de managers op sleutelposities behoren die personen die bevoegd en verantwoordelijk zijn voor het plannen en het sturen van en het uitvoeren van zeggenschap over de activiteiten van de entiteit. In boekjaar 2018 kent Strukton Groep nv drie statutair bestuurders. Dit zijn tevens de geïdentificeerde managers op sleutelposities. De personeelsbeloning van managers op sleutelposities is als volgt samengesteld:

	2018	2017
Kortetermijnpersoneelsbeloningen	739	829
Vergoedingen na uitdiensttreding	25	24
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	-	-
Ontslagvergoedingen	-	-
Op aandelen gebaseerde betalingen	-	-
	764	853

Strukton Groep nv betaalt voor één van de bestuurders een management fee aan Sanderink Investments bv.

Transacties met commissarissen

Op 20 december 2017 is op het niveau van Strukton Groep nv een Raad van Commissarissen ingesteld. In boekjaar 2018 hebben geen beloningen plaatsgevonden aan commissarissen.

Overige transacties met verbonden partijen

Transacties met dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint operations worden op zakelijke gronden uitgevoerd tegen voorwaarden die vergelijkbaar zijn met transacties met derden. Aan Oranjewoud nv heeft in het boekjaar 2018 voor een bedrag van EUR 2,3 miljoen (2017: EUR 1,2 miljoen) aan leveringen plaatsgevonden. Het totale bedrag aan inkopen van Oranjewoud nv in 2018 bedraagt EUR 8,8 miljoen (2017: EUR 7,9 miljoen). Aan Sanderink Investments bv heeft in het boekjaar 2018 voor een bedrag van EUR 0,7 miljoen (2017: EUR 0,7 miljoen) aan leveringen plaatsgevonden. Het totale bedrag aan inkopen van Sanderink Investments bv in 2018 bedraagt EUR 2,8 miljoen (2017: EUR 3,3 miljoen).

Per jaareinde bestaan de volgende openstaande vorderingen en verplichtingen als gevolg van transacties met verbonden partijen:

	Oranjewoud nv	Sanderink Investments bv
Vordering kortlopend	739	82
Schuld kortlopend	1.541	1.257
Leningen u/g	-	-
Leningen o/g	11.000	-

De rente op de achtergestelde lening van Oranjewoud nv bedraagt 5%.

27. Gebeurtenissen na balansdatum

Strukton Rail Italy S.r.l. heeft op 15 januari 2019 haar aandelenbelang in Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. uitgebreid van 60% naar 100%. Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. ontwerpt, bouwt, onderhoudt en vernieuwt spoor-, metro- en tramlijnen. Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. telt in boekjaar 2018 312 medewerkers en heeft in 2018 een omzet gerealiseerd van EUR 135,1 miljoen.

Op vrijdag 15 februari 2019 is Strukton verrast door een inval van de fiscale opsporingsdienst. Onder hoofdstuk 25 “Niet in de balans opgenomen verplichtingen en gestelde zekerheden” is hierover een nadere toelichting opgenomen.

Op 14 juni 2019 heeft Strukton Groep nv een agiostorting van EUR 10 miljoen ontvangen van Oranjewoud nv. Dit geld is aangewend om de vermogenspositie van Strukton Rail in Zweden te versterken.

28. Dienstverlening uit hoofde van concessies en publiek-private-samenwerking (pps)

De groepsmaatschappijen van Strukton participeerden in 2018 in een zestal special purpose companies voor ppsconcessieprojecten. Deze vennootschappen hebben een concessieovereenkomst gesloten voor het leveren van diensten. Alle overeenkomsten zijn gebaseerd op een publiekprivate samenwerking. Het gaat hierbij om zogenaamde dbfm(o)-contracten (design, build, finance, maintain en operate).

De vennootschappen waarover Strukton Groep (gezamenlijk) beslissende zeggenschap kan uitoefenen, worden verantwoord als deelneming. Indien Strukton Groep geen gezamenlijke beslissende zeggenschap heeft, wordt de vennootschap als belegging verantwoord.

Voor alle concessieovereenkomsten geldt:

- De concessievergoedingen zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van de installatie of accommodatie
- Voor zover de vergoeding betrekking heeft op het verrichten van (ondersteunende) diensten vindt verantwoording plaats naar rato van de levering van de diensten
- De concessieovereenkomst bevat indexatiebepalingen en kan op bepaalde aspecten op basis van een benchmark worden aangepast
- Strukton Groep is zelf geen eigenaar van de installatie of accommodatie
- De volatiliteit van de opbrengsten en resultaten is beperkt
- De concessieovereenkomst bevat geen optie tot verlenging

Schoolgebouwen

Strukton Groep participeert voor 9% (2017: 9%) in Talentgroep Montaigne bv. De concessieovereenkomst betreft een dbfm-contract voor de bouw, het onderhoud en het beheer van een schoolgebouw voor het Montaigne Lyceum in Den Haag. De concessie is gestart in 2004 en heeft een looptijd tot 2034.

Strukton Groep participeert voor 10% (2017: 10%) in SPC ISE bv. De concessieovereenkomst betreft een dbfmo-contract voor de bouw, het onderhoud en het beheer van een schoolgebouw voor de Internationale School Eindhoven. De concessie is gestart in 2011 en heeft een looptijd tot 2043.

Publieke gebouwen

Strukton Groep participeert voor 6% (2017: 6%) in DUO2 bv. De concessieovereenkomst betreft een dbfmo-contract voor de bouw, het onderhoud en het beheer van de gezamenlijke huisvesting van de Dienst Uitvoering Onderwijs en de Belastingdienst in Groningen. De concessie is gestart in 2008 en heeft een looptijd tot 2031.

In boekjaar 2018 heeft Strukton Groep de resterende 50% van het aandelenbelang in MEET Strukton Holding bv (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding bv) van Hurks en Heijmans overgenomen. Strukton Groep participeert daarmee, sinds 8 juni 2018, voor 100% in MEET Strukton Holding bv (2017: 50%, onder de naam StruktonHurksHeijmans). De concessieovereenkomst betreft een dbfmo-contract voor de bouw, het onderhoud en het beheer van de nieuwe huisvesting van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) op het Utrecht Science Park. De concessie is gestart in 2014 en heeft een looptijd tot 2043.

Strukton Groep participeert sinds juli 2015 voor 80% in het consortium R Creators holding bv. De concessie-overeenkomst betreft een dbfmo-contract voor de herontwikkeling van het rijkskantoor De Knoop. Het project behelst de combinatie van gedeeltelijke sloop, renovatie en uitbreiding op het terrein van de voormalige Knoopkazerne voor de realisatie van een gecombineerd kantoor- en vergadercentrum van circa 30.000 m² bruto vloeroppervlak (bvo) voor de Rijksoverheid. De realisatie is gestart in 2016 en het rijkskantoor is begin 2018 in gebruik genomen. Daarna is een onderhouds en exploitatiefase van 20 jaar gestart.

Infrastructuur

Strukton Groep participeert voor 4,8% (2017: 4,8%) in Exploitatie Maatschappij A-Lanes A15 bv. De concessieovereenkomst betreft een dbfm-contract voor de bouw en het onderhoud van duurzame infrastructuuro oplossingen die op het A15-tracé Maasvlakte-Vaanplein garant staan voor maximale verkeersdoorstroming en veiligheid zowel tijdens als na de bouw. De concessie is gestart in 2010 en heeft een looptijd tot 2035.

De desbetreffende special purpose companies zijn non-recourse gefinancierd. Aflossings- en rentegaranties zijn door Strukton Groep niet afgegeven. Ultimo 2018 bedraagt de orderportefeuille van deze pps-projecten EUR 493,5 miljoen (2017: EUR 444,3 miljoen). Deze orderportefeuille heeft betrekking op ontwerp, bouw, onderhoud en exploitatie.

29. Activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop

In 2017 en 2018 zijn geen activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop.

30. Acquisities

Acquisities van nieuwe bedrijfscombinaties

Strukton Rail bv heeft het door haar gehouden 50% belang in A1 Electronics Netherlands bv op 6 februari 2018 uitgebreid naar 80%. A1 Electronics houdt zich bezig met assemblage van elektronische printpanelen en complete producten. A1 Electronics telt in boekjaar 2018 44 medewerkers en heeft in 2018 een omzet gerealiseerd van EUR 9,6 miljoen.

Strukton Rail Italy S.r.l. heeft het door haar gehouden 60% belang in Promofer S.r.l. op 29 mei uitgebreid naar 100%. Promofer S.r.l. realiseert beveiligingssystemen voor spoorwegen en scheepswerven. Promofer S.r.l. telt in boekjaar 2018 25 medewerkers en heeft in 2018 een omzet gerealiseerd van EUR 3,2 miljoen.

Strukton Worksphere bv heeft het door haar gehouden 37,5% belang in MEET RIVM CBG bv op 8 juni uitgebreid naar 100%. In opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf bouwt MEET RIVM CBG bv de nieuwe huisvesting van het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG). Beide instituten zijn onderdeel van het ministerie van VWS. MEET RIVM CBG bv telt in boekjaar 2018 geen medewerkers en heeft in 2018 een omzet gerealiseerd van EUR 22,9 miljoen.

Strukton Assets bv heeft het door haar gehouden 50% belang in MEET Strukton Holding bv (tot 8 juni 2018 genaamd StruktonHurksHeijmans Holding bv) op 8 juni uitgebreid naar 100%. MEET Strukton Holding bv is de special purpose company ten behoeve van het realiseren van het pps-project voor het huisvesten van het RIVM en het CBG. MEET Strukton Holding bv telt in boekjaar 2018 geen medewerkers.

Acquisities van minderheidsbelangen en joint ventures

In boekjaar 2018 hebben geen acquisities plaatsgevonden van minderheidsbelangen en joint ventures.

31. Joint operations

De activiteiten van Strukton Groep worden gedeeltelijk uitgevoerd in joint operations (tijdelijke en permanente). In de geconsolideerde jaarrekening zijn de volgende posten betrokken, die overeenkomen met het belang van Strukton Groep in de opbrengsten, activa en verplichtingen van de afzonderlijke joint operations:

	2018	2017
Activa		
Vaste activa	207	296
Vlottende activa	175.558	262.405
	175.765	262.700
Verplichtingen		
Langlopende verplichtingen	914	1.057
Kortlopende verplichtingen	235.170	318.150
	236.084	319.208
Saldo van activa en verplichtingen	(60.319)	(56.507)
Opbrengsten	287.604	457.054
Kosten	277.773	434.206
	9.831	22.849

De lagere positie van vlottende activa en kortlopende verplichtingen van de joint operations ten opzichte van boekjaar 2017, wordt met name veroorzaakt door het metroproject in Riyad waar de voorfinanciering van de opdrachtgever en vooruitbetalingen aan onderaannemers gestaag terug lopen.

De daling van de opbrengsten en de kosten wordt met name veroorzaakt door een daling van de opbrengsten en de kosten bij het metroproject in Riyad.

De daling wordt daarnaast veroorzaakt door de uitbreiding van het aandelenbelang in MEET RIVM CBG bv van 37,5% naar 100%, welke in 2018 niet langer is opgenomen in de joint operations.

Verdeling per segment

2017	Railsystemen	Civiele infrastructuur	Techniek en gebouwen	Eliminaties	Totaal
Opbrengsten uit projecten	511.457	667.900	161.562		1.340.919
Opbrengsten uit onderhoud	361.554	(678)	177.856		538.732
Opbrengsten uit verkoop voorraad	-	6.903	-		6.903
Overige opbrengsten	4.883	16.865	8.085		29.832
Totaal opbrengsten van contracten met klanten (extern)	877.894	690.990	347.502		1.916.386
Totaal opbrengsten van contracten met klanten tussen segmenten	14.128	11.120	5.592	(30.840)	-
Operationeel resultaat (EBITDA)	64.496	6.889	4.643		76.029
Afschrijvingen	17.992	5.607	1.509		25.107
Amortisatie	5.681	1.290	-		6.971
Bedrijfsresultaat (EBIT)	40.824	(8)	3.134		43.951
Totaal activa	623.172	422.869	264.912	(162.514)	1.148.440
Totaal financiële activa	27.608	24.983	3.130	1	55.721
Totaal verplichtingen	513.495	343.052	212.435	(162.515)	906.467
Totaal investeringen	18.141	3.844	605	-	22.590
Aantal medewerkers (ultimo boekjaar)	3.742	1.358	1.765	-	6.865
2018	Railsystemen	Civiele infrastructuur	Techniek en gebouwen	Eliminaties	Totaal
Opbrengsten uit projecten	517.186	546.170	184.208		1.247.565
Opbrengsten uit onderhoud	302.016	741	181.871		484.627
Opbrengsten uit verkoop voorraad	-	7.161	-		7.161
Overige opbrengsten	8.476	28.997	2.291		39.764
Totaal opbrengsten van contracten met klanten (extern)	827.678	583.069	368.370		1.779.117
Totaal opbrengsten van contracten met klanten tussen segmenten	7.979	13.404	8.416	(29.798)	-
Operationeel resultaat (EBITDA)	31.601	7.347	6.200		45.148
Afschrijvingen	17.584	4.960	1.334		23.878
Amortisatie	3.581	883	-		4.464
Bedrijfsresultaat (EBIT)	10.435	1.505	4.866		16.806
Totaal activa	668.765	375.158	428.504	(158.523)	1.313.903
Totaal financiële activa	50.374	25.000	52.618	(40.001)	87.991
Totaal verplichtingen	559.563	293.873	389.408	(118.522)	1.124.322
Totaal investeringen	15.698	6.660	440	-	22.798
Aantal medewerkers (ultimo boekjaar)	3.817	1.291	1.751	-	6.859

32. Gesegmenteerde informatie

Operationele segmenten worden gerapporteerd in overeenstemming met de interne rapportages aan de groepsdirectie. De groepsdirectie beoordeelt bedrijfsactiviteiten vanuit een combinatie van sectoren en geografische gebieden en definieert railsystemen, civiele infrastructuur en techniek en gebouwen als operationele segmenten. Aggregatie van operationele segmenten heeft niet plaatsgevonden. Opbrengsten van contracten met klanten zijn voor ongeveer EUR 235,6 miljoen afkomstig van één enkele externe klant. Deze opbrengsten worden toegeschreven aan het segment railsystemen.

De slechte performance van een aantal onderhoudscontracten in Zweden hebben geleid tot een tegenvallend operationeel resultaat van het segment railsystemen. In Italië heeft Strukton Rail daarentegen een uitstekend resultaat gerealiseerd en ook projecten en onderhoudscontracten in Nederland hebben een prima bijdrage geleverd aan het resultaat. In België blijft Strukton Rail last houden van de moeilijke markt. De activiteiten van Strukton Rolling Stock zijn verlieslatend. Voor 2019 verwacht Strukton Rolling Stock betere resultaten. De totale opbrengsten van contracten met klanten bij het segment railsystemen zijn gedaald ten opzichte van 2017. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een daling van de productie op onderhoudscontracten in Zweden.

In 2018 heeft een herstructurering plaatsgevonden waarbij de civiele activiteiten en specialismen van Strukton Civiel en Strukton International zijn geïntegreerd in één segment “Civiele infrastructuur”. Het segment civiele infrastructuur heeft een beter resultaat gerealiseerd dan in 2017. Met name de regiobedrijven en specialismen hebben daaraan bijgedragen. De gerealiseerde resultaten van de projectenafdeling vallen tegen. De projectenafdeling zal in 2019 veel aandacht krijgen. De nadruk komt meer en meer te liggen op geïntegreerd rail-civiel werk. In deze opdrachten ligt de bewezen kennis en kunde van Strukton en kan Strukton zich onderscheiden in de markt. De resultaten van het metroproject in Riyad zijn op peil gebleven en de ontwikkeling van het project verloopt goed. De daling van de opbrengsten van contracten met klanten bij het segment Civiele infrastructuur wordt veroorzaakt doordat de piek van de civiele productie van de ‘construction joint venture’ (CJV) van het metroproject in Riyad reeds in voorgaande jaren was bereikt.

Het operationeel resultaat van het segment techniek en gebouwen ligt iets boven voorgaand boekjaar. De beheer- en onderhoudswerkzaamheden hebben een goede bijdrage geleverd aan het resultaat. Voor een aantal projecten, welke in 2018 zijn voltooid, is een additionele voorziening getroffen. Hiermee is het risicoprofiel van de organisatie sterk afgenomen. De voortgang van de nieuwbouw voor het RIVM en het CBG is goed: het pps-project verloopt conform planning. In juni 2018 zijn de aandelenbelangen in MEET RIVM CBG bv en in MEET Strukton Holding bv (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding bv) overgenomen van Hurks en Heijmans waardoor de opbrengsten van contracten met klanten in het segment techniek en gebouwen in 2018 zijn gestegen ten opzichte van 2017. Daarnaast heeft de overname van deze aandelen geleid tot een stijging van de totale activa en verplichtingen met EUR 171 miljoen en een stijging van de financiële activa met EUR 33 miljoen.

Geografische verdeling

2017	Nederland	Italië	Zweden	Europa overige	Midden-Oosten	Niet-Europa overige	Totaal
Opbrengsten uit projecten	795.003	171.134	55.375	64.011	254.690	705	1.340.919
Opbrengsten uit onderhoud	302.093	-	211.510	25.129	-	-	538.732
Opbrengsten uit verkoop voorraad	6.903	-	-	-	-	-	6.903
Overige opbrengsten	29.639	70	-	123	-	-	29.832
Opbrengsten van contracten met klanten (extern)							
	1.133.638	171.204	266.886	89.263	254.690	705	1.916.386
Totaal activa	594.959	223.938	120.474	51.677	154.808	2.583	1.148.440
Totaal financiële activa	47.634	7.589	5.177	(4.678)	(1)	-	55.721
Totaal verplichtingen	497.704	160.340	53.873	41.705	147.823	5.023	906.467
Totaal investeringen	9.864	7.640	2.128	2.894	-	64	22.590

2018	Nederland	Italië	Zweden	Europa overige	Midden-Oosten	Niet-Europa overige	Totaal
Opbrengsten uit projecten	800.425	168.404	29.503	83.988	162.652	2.593	1.247.565
Opbrengsten uit onderhoud	293.350	-	190.500	778	-	-	484.627
Opbrengsten uit verkoop voorraad	7.161	-	-	-	-	-	7.161
Overige opbrengsten	35.932	1.790	-	2.047	-	(4)	39.764
Opbrengsten van contracten met klanten (extern)							
	1.136.867	170.194	220.003	86.813	162.652	2.589	1.779.117
Totaal activa	744.418	269.936	123.625	56.398	115.477	4.048	1.313.903
Totaal financiële activa	79.063	7.980	9.710	(8.763)	0	-	87.991
Totaal verplichtingen	699.836	186.673	73.049	49.319	106.862	8.584	1.124.322
Totaal investeringen	15.147	3.627	2.028	1.956	-	41	22.798

2017	Totale opbrengsten van contracten met klanten naar geografische markt			Railsystemen	Civiele infrastructuur	Techniek en gebouwen	Totaal
Nederland				352.037	434.099	347.502	1.133.638
Italië				171.204	-	-	171.204
Zweden				266.886	-	-	266.886
Europa overige				87.062	2.201	-	89.263
Midden-Oosten				-	254.690	-	254.690
Niet-Europa overige				705	-	-	705
				877.894	690.990	347.502	1.916.386

2018	Totale opbrengsten van contracten met klanten naar geografische markt			Railsystemen	Civiele infrastructuur	Techniek en gebouwen	Totaal
Nederland				348.558	419.939	368.370	1.136.867
Italië				170.194	-	-	170.194
Zweden				220.003	-	-	220.003
Europa overige				86.334	478	-	86.813
Midden-Oosten				-	162.652	-	162.652
Niet-Europa overige				2.589	-	-	2.589
				827.678	583.069	368.370	1.779.117

33. Overzicht groepsmaatschappijen en deelnemingen

A. Groepsmaatschappijen

Integraal in de consolidatie begrepen zijn de volgende maatschappijen:

Naam	Statutaire zetel	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2018	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2017
Strukton Rail bv	Utrecht	100	100
Strukton Rail Nederland bv	Utrecht	100	100
Strukton Rail Short Line bv	Utrecht	100	100
IWORKX bv (vh Strukton Rail Projects bv)	Utrecht	100	100
Strukton Rolling Stock bv	Utrecht	100	100
Strukton Embedded Solutions	Utrecht	100	100
Strukton M&E bv	Maarsse	100	100
Strukton Systems bv	Utrecht	100	100
Strukton Rail Equipment bv	Utrecht	100	100
Strukton Rail Consult bv	Utrecht	100	100
Strukton Railinfra Projecten bv	Utrecht	100	100
Strukton Rail Italy S.r.l.	Bologna (ITA)	100	100
Strukton Rail Investment S.r.l.	Bologna (ITA)	100	-
Promofer S.r.l.	Rome (ITA)	100	60
Strukton Rail Australia PTY Ltd.	Perth (AUS)	100	100
Strukton Rail International bv	Utrecht	100	100
Nova Gleisbau AG	Baar (CHE)	100	100
Strukton Rail nv	Merelbeke (BEL)	100	100
Siebens Spoorbouw BVBA	Wilrijk (BEL)	100	100
Strukton Railinfra AB	Stockholm (SWE)	100	100
Strukton Rail AB	Stockholm (SWE)	100	100
RBS ban och signal AB	Stockholm (SWE)	100	100
Strukton Rail A/S	Kopenhagen (DNK)	100	100
Strukton Railinfra Nordic AB	Stockholm (SWE)	-	100
Strukton Rail Västerås AB	Stockholm (SWE)	100	100
SR Kraft AS	Oslo (NOR)	100	100
Strukton Rail Holding A/S (DK)	Taastrup (DNK)	100	100
Strukton Rail S-Bane A/S	Taastrup (DNK)	100	100
Strukton Rail North America Inc.	Wilmington, Delaware (USA)	100	100
THV Noordzuidlijn	Merelbeke (BEL)	100	100
Strukton Civiel bv	Utrecht	100	100
Strukton Civiel Projecten bv	Utrecht	100	100
GBN Groep bv	Utrecht	100	100
GBN Immobilisatie bv	Utrecht	100	-
Grondbank Stadskanaal bv	Utrecht	100	100
Grind & Ballast Recycling Nederland bv	Utrecht	100	100
A-Lanes Asset Management bv (vh Strukton Asset Management Civiel bv)	Utrecht	100	100
Terracon Molhoek Beheer bv	Werkendam	100	100
Terracon Funderingstechniek bv	Nieuwendijk	100	100
Terracon International bv	Nieuwendijk	100	100

Naam	Statutaire zetel	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2018	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2017
Terracon Spezialtiefbau GmbH	Berlin (DEU)	100	100
Molhoek Aannemingsbedrijf bv	Nieuwendijk	100	100
Strukton Engineering bv	Utrecht	100	100
Strukton Infratechnieken bv	Utrecht	100	100
Strukton Microtunneling bv	Maarssen	100	100
Canor Benelux bv	Utrecht	100	100
Reanco Benelux bv	Utrecht	100	100
Strukton Prefab Beton bv	Utrecht	100	100
Strukton Verkeerstechnieken bv	Utrecht	-	100
Strukton Cviel Regio Noord & Oost (vh Strukton Civiel Noordoost bv en Reef Beheer bv)	Oldenzaal	100	100
Strukton Civiel Noord & Oost bv (vh Reef Infra bv)	Oldenzaal	100	100
Reef Milieu bv	Oldenzaal	-	100
Reef GmbH	Gronau (DEU)	100	100
Strukton Civiel Regio West bv (vh Strukton Civiel West bv en Ooms Civiel bv)	Scharwoude	100	100
Strukton Civiel West bv (vh Ooms Construction bv)	Scharwoude	100	100
Strukton Civiel West Materieel bv (vh Ooms Materieel bv)	Scharwoude	100	100
Strukton Civiel West Transport bv (vh Ooms Transport bv)	Scharwoude	100	100
Ooms Producten bv	Scharwoude	100	100
Uniform bv	Avenhorn	100	100
Unihorn Astana Ltd. i.l. **	Astana (KAZ)	100	100
Strukton Milieutechniek bv	Utrecht	100	100
Strukton Civiel Regio Zuid bv (vh Strukton Civiel Zuid bv)	Utrecht	100	100
Strukton Civiel Zuid bv (vh Rasenberg Infra bv)	Breda	100	100
Reanco bv	Breda	100	100
Rasenberg Verkeer & Mobiliteit bv	Breda	100	100
Recycling & Overslag Breda bv	Breda	100	100
Van Rens bv	Horst	100	100
Colijn Beton- en Waterbouw bv (vh Colijn Aannemersbedrijf bv)	Breda	100	100
Tensa bv	Nieuwendijk	100	100
Comb. Strukton Infratechnieken - Colijn - Reef vof	Utrecht	100	100
Colijn-Rasenberg vof	Breda	100	100
RACO 59 vof	Breda	100	100
Avenue2 Infra vof	Nieuwegein	100	100
Meppelerdiepsluis vof	Utrecht	100	100
Combinatie Geo Grid vof	Utrecht	100	100
Strukton Bouw bv *	Utrecht	100	100
Strukton Bouw & Onderhoud bv *	Utrecht	100	100
Strukton Van Straten bv	Eindhoven	100	100
Strukton Revitalisatie en Ontwikkeling bv (vh Strukton Projectontwikkeling bv)	Utrecht	100	100
Strukton Gamma bv	Utrecht	100	100
Strukton Delta bv	Utrecht	100	100
C.V. Voorstadslaan	Utrecht	100	100
La Mondiale nv	Etterbeek (BEL)	100	100
Strukton CSNS vof	Utrecht	100	100

Naam	Statutaire zetel	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2018	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2017
Het Spaarne vof	Utrecht	100	100
Strukton Services bv	Utrecht	100	100
Strukton Worksphere bv	Utrecht	100	100
WorkSphere Beheer bv	Utrecht	100	100
Strukton Worksphere Bouw bv	Utrecht	100	100
Strukton Worksphere België BVBA	Tongeren (BEL)	100	100
MEET RIVM CBG bv	Utrecht	100	37,5
Strukton Integrale Projecten bv *	Utrecht	100	100
Strukton Finance ESCo's Holding bv	Utrecht	100	100
RGG cluster zwembaden ESCo Invest bv	Utrecht	100	100
RGG KPP ESCo Invest bv	Utrecht	100	100
Strukton Assets bv	Utrecht	100	100
MEET Strukton Holding bv (vh StruktonHurksHeijmans Holding bv	Utrecht	100	50
MEET Strukton bv (vh StruktonHurksHeijmans bv)	Utrecht	100	50
Strukton Management bv *	Utrecht	100	100
Strukton Vastgoedbeheer en Facility Management bv	Utrecht	100	100
Servica bv	Utrecht	100	100
Servica Advies bv	De Meern	100	100
Strukton Materieel bv *	Utrecht	100	100
Strukton Vuka bv	Utrecht	100	100
Strukton Elschot bv	Utrecht	100	100
Molhoek - CCT bv (vh Ecorail bv)	Utrecht	100	100
Combinatie Stukton Zaanstad CSZ vof	Utrecht	100	100
DUO2 vof	Maarssen	100	100
Strukton International bv	Utrecht	100	100
Strukton International Sweden AB	Göteborg (SWE)	100	100
Strukton International Denmark A/S	Kopenhagen (DNK)	100	100
Strukton Immersion Projects bv	Utrecht	100	100
Strukton Specialistische Technieken bv	Utrecht	100	100
Onderwatertechniek Nederland bv	Utrecht	100	100
Ooms PMB bv	Scharwoude	100	100
Strukton International Rail bv	Utrecht	100	100
Strukton International Belgium nv	Merelbeke (BEL)	100	100
Strukton International Deutschland GMBH	Kleve (DEU)	100	100
Strukton Internacional Argentina SA	Buenos Aires (ARG)	100	100
De volgende maatschappijen zijn integraal in de consolidatie opgenomen met aandeel derden:			
A1 Electronics Netherlands bv	Almelo	80	50
Buca Electronics bv	Almelo	80	50
Uniferr S.r.l.	Reggio Emilia (ITA)	60	60
Costruzioni Linee Ferroviari S.p.A.	Bologna (ITA)	60	60
CLF Albania SHPK	Tirane (ALB)	60	60
Costruzioni Linee Ferroviari CLF C.A.	Caracas (VEN)	60	60
Frejus s.c.r.l.	Bologna (ITA)	16,79	16,79
Sviluppo 2010 S.r.l.	Bologna (ITA)	60	60

Naam	Statutaire zetel	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2018	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2017
S.I.F.EL S.p.A.	Spigno Monferrato (ITA)	60	60
Société d'Installations Ferroviaires et Electriques Maroc	Rabat (MAR)	60	60
Tecno Engineering System S.r.l.	Bologna (ITA)	60	60
AR.FER S.r.l.	Alessandria (ITA)	60	60
JPL Rail A/S	Ørje (NOR)	30	-
B. Partieel zijn in de consolidatie de volgende maatschappijen begrepen:			
Tribase Computer and Netw Serv Vof	Utrecht	33,3	33,3
Combinatie Hollandia – Strukton Systems Vof	Utrecht	50	50
Strukton-Aarsleff JV I/S	Aarhus (DNK)	45	45
SITEC Consorzio Stabile ferr.	Bologna (ITA)	28,5	28,5
Exploitatie Maatschappij A-Lanes A15 bv	Nieuwegein	33 1/3	33 1/3
A-Lanes Civil Vof	Nieuwegein	45	45
HSL1 Hollandse Meren Vof	Utrecht	12,6	12,6
HSL1 Kunstwerken Vof	Rijpwetering	22	22
Combinatie Strukton Betonbouw-Van Oord ACZ (Noord-Zuidlijn)	Utrecht	75	75
Bouwcombinatie HSL4 Drechtse Steden Vof	Zwijndrecht	15,7	15,7
Geluidschermen Combinatie HSL Vof	Zaandam	15,7	15,7
Combinatie Zinktunnel Strukton/Van Oord ACZ	Utrecht	50	50
Bouwcombinatie Strukton-Boskalis	Utrecht	58	58
Combinatie Onderwaterwerk Botlek Vof	Soest	-	50
Avenue 2 Vof	Nieuwegein	50	50
GWV Combinatie A2 Vof	Arnhem	25	25
FC AV2 Vof	Nieuwegein	50	50
Combinatie Versterken Bruggen Vof	Capelle a/d IJssel	50	50
Combinatie Strukton Ballast Maatvoering Vof	Zaandam	50	50
Bouwcombinatie Kaam Vof	Weert	7	7
Combinatie –SRS	Breda	50	50
BPL Wegen	Rotterdam	50	50
Combinatie Buitenring Vof (BPL Koepel)	Rotterdam	33 1/3	33 1/3
Combinatie Spanstaal – Tensa Vof	Werkendam	50	50
BNSG/Molhoek Vof	Soest	-	50
FC Mava Vof	Werkendam	-	50
A-Lanes A15 Mobility Vof	Nieuwegein	45	45
A-Lanes A15 JV Roads Vof	Nieuwegein	45	45
Combinatie Van Gelder – Strukton Civiel Projecten Vof (IGO A1)	Elburg		50
Combinatie Reef Infra/De Waard	Oldenzaal	-	50
DUOS Vof	Oldenzaal	50	50
A9V1	Utrecht	50	50
Combinatie Natuuronwikkeling Maasplassen Vof	Vinkel	50	50
Rions – Rasenberg	Sittard	50	50
Hydraphalt vof	Scharwoude	50	50
CE-Asfaltonderzoek vof	Scharwoude	50	50

Naam	Statutaire zetel	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2018	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2017
Combinatie Ooms Ballast MNO Vof	Scharwoude	33 1/3	33 1/3
Zandexploitatie Westfriesland Vof	Scharwoude	50	50
Grondbank West Brabant Vof	Utrecht	50	50
Grondbank Noord Oost Brabant Vof	Utrecht	-	50
Combinatie Dinteloord	Middelharnis	50	50
Combinatie Ooms –Schadenberg	Scharwoude	50	50
Combinatie K.Dekker – Ooms Construction Muiden	Warmenhuizen	50	50
Ooms Construction – RDM Vof	Scharwoude	50	50
Combinatie Zijkanaal D	Sliedrecht	50	-
Combinatie Colijn/Rasenberg/van den Herik	Sliedrecht	50	-
BNRA Gladheid vof	Leerdam	50	-
Fast Riyadh Metro Alliance = Fast	Riyad (SAU)	14,08	14,08
Construction Joint Venture (CJV)	Riyad (SAU)	17,96	17,96
Track Joint Venture (TJV)	Riyad (SAU)	8,08	8,08
Ooms PMB Gulf Asphalt Trading LLC	Abu Dhabi (ARE)	49	49
Grondontwikkeling Beilen bv	Amsterdam	50	50
Safire Services Vof	Eindhoven	33,3	33,3
Bouwcombinatie Komfort vof	Utrecht	50	50
Bouwcombinatie DC 16 vof	Utrecht	50	50
Avenue 2 Vof	Nieuwegein	25	25
Bouwcombinatie ISE DB Vof	Eindhoven	91	91
Bouwcombinatie Strukton – De Nijs Vof	Utrecht	50	50
La Linea Leiden cv	Rotterdam	50	50
Stichting Centrum Innovatief Vakmanschap de Hallen	Amsterdam	-	50
RGG cluster Zwembaden ESCo Exploitatie Vof	Utrecht	50	50
Bouwcombinatie ICCS Vof	Utrecht	50	50
SPARK Vof	Utrecht	50	50
RCreators DBMO vof	Nieuwegein	45	45
Exploitatie maatschappij DC16 bv	Nieuwegein	50	50
Exploitatie maatschappij Komfort bv	Nieuwegein	50	50
ProCUS vof	Utrecht	50	-
C. De niet in de consolidatie betrokken deelnemingen betreffen:			
Strukton Finance Holding bv ***	Utrecht	11,99	11,99
TalentGroep Montaigne Holding bv	Rotterdam	8,97	8,97
TalentGroep Montaigne bv	Rotterdam	8,97	8,97
ISE Holding bv	Utrecht	10	10
SPC ISE bv	Eindhoven	10	10
Duo2 Holding bv	Utrecht	6	6
Duo2 bv	Utrecht	6	6
A-Lanes A15 Holding bv	Nieuwegein	4,8	4,8
A-Lanes A15 bv	Nieuwegein	4,8	4,8
Profin BVBA	Gent (BEL)	50	50
voestalpine Railpro bv	Hilversum	10	10
Shandong SRCC Rail Transit Technology Co.Ltd.	Jinan (CHN)	45	-

Naam	Statutaire zetel	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2018	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2017
Dual Inventive Holding bv	Udenhout	50	50
Dual Inventive Nederland bv	Udenhout	50	50
Dual Inventive Production bv	Udenhout	50	50
Dual Inventive Technology Centre bv	Oisterwijk	50	50
Dual Inventive Europe bv	Oisterwijk	50	50
Dual Inventive Ltd	Sheffield (GBR)	37,5	37,5
Eurailscout Inspection & Analysis bv	Utrecht	50	50
Erdmann Software GmbH	Görlitz (DEU)	25	25
Eurailscout France SAS	Parijs (FRA)	48,7	48,7
Eurailscout Italy S.r.l.	Bologna (ITA)	50	50
New Sorema Ferroviaria S.p.A.	Brescia (ITA)	30	30
C2CA Technology bv	Utrecht	50	50
BAG bv****	Maastricht	20	20
Grondstoffen Recycling Weert bv	Weert	50	50
Nebeco bv	Ede	50	50
Combinatie Verkeersmaatregelen A-Lanes Vof	Rotterdam	50	50
Combinatie Ballast Nedam Infra Spec./Van Rens	Leerdam	30	30
Noordelijke Asfaltproductie (NOAP) bv	Heerenveen	50	50
Nederlands Wegen Markeerbedrijf bv	Oosterwolde	25	25
Lareco Holding bv	Hardenberg	33 1/3	33 1/3
Lareco GmbH	Wesel (DEU)	-	33 1/3
Sureco nv	België	33 1/3	33 1/3
Aduco Holding bv	Ede	25	25
Aduco Nederland bv	Ede	25	25
Lareco Bornem nv	Antwerpen (BEL)	33 1/3	33 1/3
Tubex bv	Oostburg	50	50
Hoka Noord-West Vof	's-Hertogenbosch	50	50
Asfalt Productie Amsterdam bv (APA)	Amsterdam	25	25
Asfalt Productie Rotterdam Rijnmond (APRR) bv	Rotterdam.	25	25
BituNed bv	Reeuwijk	50	50
Palletteer bv	Wervershoof	-	50
MT Piling bv	Harmelen	50	50
Microtunneling Equipment Exploitatie bv	Utrecht	50	50
Rebru Vof	Utrecht	50	50
GBB Grondbank Budel vof	Zeeland	50	-
BNOC vof	Leerdam	50	-
Fast Consortium LL	Riyad (SAU)	17,96	17,96
Strukton LLC	Riyad (SAU)	49	49
DMI Nederland bv	Weert	50	50
DMI Geräte GmbH	Berlijn (DEU)	50	50
DMI Spezialinjektionen Süd GmbH	Berlijn (DEU)	50	50
DMI International GmbH	Berlijn (DEU)	50	50
DMI Injektionstechnik GmbH	Berlijn (DEU)	50	50
DBS Spezialsanierungen GmbH	Forst (DEU)	50	50
Al Jaber Bitumen-Ooms Ltd. Liab. Comp. (30%)	Abu Dhabi (ARE)	-	30

Naam	Statutaire zetel	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2018	% Aandeel in het geplaatste kapitaal 2017
Tidal bridgde bv	Eindhoven	-	60
Fish Flow Tidal Power bv	Medemblik	-	40,02
PT Tidal bridge Indonesia	Denpasar Bali (IDN)	-	57
Strukton Arrigoni SpA	Santiago (CHL)	50	50
Strukton Construction Trading WLL	Doha (QAT)	49	49
Petroserv Ltd./Strukton Construction and Trading WLL	Doha (QAT)	50	-
A-team vof	Utrecht	50	-
La Linea Leiden Beheer bv	Rotterdam	50	50
Venturium Beheer bv	Capelle a/d IJssel	25	25
Ontwikkel- en Bouwcombinatie Laudy-Strukton Vof	Eindhoven	50	50
ISE Exploitatie bv	Eindhoven	34	34
SPC Management Services bv	Utrecht	50	50
A-Lanes Management Services bv	Nieuwegein	25	25
R Creators Holding bv	Utrecht	80	80
R Creators bv	Utrecht	80	80
Venturium Beheer bv	Capelle a/d IJssel	25	25
Ontwikkel- en Bouwcombinatie Laudy-Strukton Vof	Eindhoven	50	50
ISE Exploitatie bv	Eindhoven	34	34
SPC Management Services bv	Utrecht	50	50
A-Lanes Management Services bv	Nieuwegein	25	25
StruktonHurksHeijmans Holding bv	Utrecht	50	50
StruktonHurksHeijmans bv	Utrecht	50	50
R Creators Holding bv	Utrecht	80	80
R Creators bv	Utrecht	80	80

* Voor de met * gemerkte vennootschappen zijn door Strukton Groep nv aansprakelijkheidsverklaringen conform artikel 403 van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek afgegeven.

** In liquidatie

*** Het aandelenkapitaal van Strukton Finance Holding bv bestaat uit verschillende soorten aandelen die gekoppeld zijn aan de diverse investeringen in PPS projecten. Voor alle participaties geldt een verhouding van 80/20 (DIF/Strukton) met uitzondering van ISE Holding bv waar een verhouding van 90/10 (DIF/Strukton) geldt en Strukton Finance bv (Delfluent) en Komfort Holding bv waar alle tracker shares door DIF worden gehouden.

**** In staat van faillissement verklaard.

Unihorn India Pvt Ltd. Is juridisch eigendom van Strukton. Het economisch eigendom en de zeggenschap berusten bij Oranjewoud nv. De vermelde vennootschap is niet in de jaarrekening opgenomen.

Enkelvoudige balans vóór voorgestelde winstverdeling (x EUR 1.000)

Activa

	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa		
01. Materiële vaste activa	9.478	10.423
02. Financiële vaste activa	375.911	424.526
	385.389	434.949
Viottende activa		
03. Vorderingen	17.265	22.269
04. Liquide middelen	40	9.391
	17.305	31.660
Totaal activa	402.694	466.609
Passiva		
Eigen vermogen		
Gestort en opgevraagd kapitaal	2.269	2.269
Agioreserve	39.000	39.000
Overige reserves	152.809	166.518
Onverdeeld resultaat	(4.496)	23.186
05. Totaal eigen vermogen	189.582	230.973
Achtergestelde leningen	11.000	11.000
06. Voorzieningen	1.338	2.141
07. Langlopende schulden	40.000	-
08. Kortlopende schulden	160.774	222.495
Totaal passiva	402.694	466.609

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening (x EUR 1.000)

	2018	2017
Totaal resultaat deelnemingen na aftrek van belastingen	1.838	27.789
09. Overige resultaten na belastingen	(6.334)	(4.603)
Resultaat na belastingen	(4.496)	23.186

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening (x EUR 1.000)

Strukton Groep nv is sinds 29 oktober 2010 onderdeel van Oranjewoud nv. Oranjewoud nv bezit 100% van de aandelen in Strukton Groep nv. Per ultimo 2018 is Oranjewoud nv voor 97,73% in handen van Sanderink Investments bv. Waar in de enkelvoudige jaarrekening sprake is van verhoudingen met groepsmaatschappijen worden zowel verhoudingen tussen Strukton Groep nv en zijn dochterondernemingen als verhoudingen met andere tot de Oranjewoud nv en Sanderink Investments bv behorende groepsmaatschappijen en verwante ondernemingen bedoeld.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening van Strukton Groep nv is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De enkelvoudige jaarrekening van Strukton Groep nv wordt opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van titel 9, boek 2 Burgerlijk Wetboek. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de door artikel 2:362 lid 8 Burgerlijk Wetboek geboden mogelijkheid om in de enkelvoudige jaarrekening de grondslagen van waardering en resultaatbepaling toe te passen die in de geconsolideerde jaarrekening worden gehanteerd. De opgenomen groepsmaatschappijen zijn gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde volgens de grondslagen die gelden voor de geconsolideerde IFRS jaarrekening van Strukton Groep nv. De waardering van deelnemingen met invloed van betekenis geschiedt eveneens volgens deze waarderinggrondslagen, vermeld in de geconsolideerde jaarrekening. Hetzelfde geldt voor de grondslagen voor de bepaling van het resultaat. Hierdoor zijn het eigen vermogen en het nettoresultaat van Strukton Groep nv gelijk aan die volgens de geconsolideerde jaarrekening.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de enkelvoudige jaarrekening zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde jaarrekening. Indien geen nadere grondslagen zijn vermeld, wordt verwezen naar de vermelde grondslagen in de geconsolideerde jaarrekening van Strukton Groep nv. Voor een juiste interpretatie van de enkelvoudige jaarrekening van Strukton Groep nv dient de geconsolideerde jaarrekening van Strukton Groep nv geraadpleegd te worden.

01. Materiële vaste activa

	Terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Totaal
Per 1 januari 2018				
Kostprijs	2.250	27.022	2.081	31.353
Cumulatieve afschrijvingen	451	18.398	2.081	20.930
Boekwaarde	1.799	8.624	-	10.423
2018				
Investerings	-	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-	-
Afschrijvingen	1	944	-	945
Overige mutaties	-	-	-	-
Boekwaarde 31 december 2018	1.798	7.680	-	9.478
Per 31 december 2018				
Kostprijs	2.250	27.022	2.081	31.353
Cumulatieve afschrijvingen	452	19.342	2.081	21.875
Boekwaarde 31 december 2018	1.798	7.680	-	9.478

02. Financiële vaste activa

	31-12-2018	31-12-2017
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	257.610	305.147
Niet geconsolideerde deelnemingen	-	89
Vorderingen op groepsmaatschappijen	82.459	81.088
Vorderingen op derden	3.202	3.265
Uitgestelde belasting vorderingen	30.830	31.987
	374.101	421.576
Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	1.810	2.950
	375.911	424.526

Op leningen u/g aan groepsmaatschappijen wordt een rentepercentage van 3,35% in rekening gebracht.

Het verloop in 2018 van de financiële vaste activa is als volgt:

	Deelnemingen groepsmaat- schappijen	Niet gecons. deelnemingen	Vorderingen groepsmaat- schappijen	Vorderingen op derden	Uitgestelde belasting- vorderingen	Beleggingen in eigen- vermogens- instrumenten	Totaal
Per 1 januari 2018	305.147	89	81.088	3.265	31.987	2.950	424.526
Effect stelselwijzigingen	-	-	-	-	-	(1.140)	(1.140)
Per 1 januari 2018 (herzien)	305.147	89	81.088	3.265	31.987	1.810	423.386
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-	-	-	-	-	-
Uitbreiding	3.800	-	-	-	-	-	3.800
Vervreemding	-	-	-	-	-	-	-
Aandeel in resultaten	1.838	-	-	-	-	-	1.838
Dividenden	(13.000)	-	-	-	-	-	(13.000)
Verstekte leningen	-	-	65.111	-	-	-	65.111
Aflossingen	-	-	(63.740)	(63)	-	-	(63.803)
Afwaardering	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	(40.175)	(89)	-	-	(1.157)	-	(41.421)
Per 31 december 2018	257.610	-	82.459	3.202	30.830	1.810	375.911

De overige mutatie in 2018 ziet met name toe op de implementatie van IFRS 15.

03. Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen op groepsmaatschappijen	16.351	20.950
Belastingen en sociale verzekeringen	-	-
Overige vorderingen en overlopende activa	914	1.319
	17.265	22.269

04. Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderneming.

05. Eigen vermogen

	Geplaatst en gestort kapitaal	Agioreserve	Reserve omrekenings- verschillen	Wettelijke reserve	Afdekkings- reserve	Actuariële reserves	Ingehouden winsten	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Eigen vermogen per 1 januari 2017	2.269	39.000	1.018	7.513	(6.565)	(7.986)	161.859	10.812	207.920
Winstbestemming 2016	-	-	-	-	-	-	10.812	(10.812)	-
Acquisitie van dochtermaatschappijen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat na belastingen	-	-	-	-	-	-	-	23.186	23.186
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	(1.446)	-	6.366	(5.053)	-	-	(133)
Totaal resultaat over de verslagperiode	-	-	(1.446)	-	6.366	(5.053)	-	23.186	23.053
Mutatie wettelijke reserve	-	-	-	(1.335)	-	-	1.335	-	-
Agioستorting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitgekeerd dividend	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Herclassificatie naar langlopende schulden	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eigen vermogen per 31 december 2017	2.269	39.000	(428)	6.178	(199)	(13.039)	174.006	23.186	230.973

	Geplaatst en gestort kapitaal	Agioreserve	Reserve omrekenings- verschillen	Wettelijke reserve	Afdekkings- reserve	Actuariële reserves	Ingehouden winsten	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Eigen vermogen per 1 januari 2018	2.269	39.000	(428)	6.178	(199)	(13.039)	174.006	23.186	230.973
Effect stelselwijzigingen	-	-	-	-	-	-	(1.140)	(30.419)	(31.559)
Eigen vermogen per 1 januari 2018 (herzien)	2.269	39.000	(428)	6.178	(199)	(13.039)	172.866	(7.233)	199.414
Winstbestemming 2017	-	-	-	-	-	-	(7.233)	7.233	-
Deconsolidatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat na belastingen	-	-	-	-	-	-	-	(4.496)	(4.496)
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	50	-	(1.585)	(2.615)	(1.186)	-	(5.336)
Totaal resultaat over de verslagperiode	-	-	50	-	(1.585)	(2.615)	(1.186)	(4.496)	(9.832)
Mutatie wettelijke reserve	-	-	-	(1.335)	-	-	1.335	-	-
Agioستorting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitgekeerd dividend	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Herclassificatie naar langlopende schulden	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eigen vermogen per 31 december 2018	2.269	39.000	(378)	4.843	(1.784)	(15.654)	165.782	(4.496)	189.582

De wettelijke reserve betreft niet vrij uitkeerbare winsten en reserves van deelnemingen. Het resterende eigen vermogen is toegelicht in de geconsolideerde jaarrekening.

06. Voorzieningen

	Boek- waarde 01-01-2018	Effect stelsel- wijzigingen	Boek- waarde 01-01- 2018 (herzien)	Dotatie	Ont- trekking	Vrijval	Overig	Boek- waarde 31-12-2018
Belastingvoorzieningen	2.138	-	2.138	-	-	-	(827)	1.311
Overige voorzieningen	3	-	3	-	-	-	24	27
	2.141	-	2.141	-	-	-	(803)	1.338

07. Langlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Langlopende leningen	-	-
Schulden aan groepsmaatschappijen	40.000	-
Financiële derivaten	-	-
Overige	-	-
	40.000	-

08. Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Schulden aan kredietinstellingen	40.048	57.807
Schulden aan leveranciers	735	227
Schulden aan groepsmaatschappijen	100.162	143.604
Belastingen en sociale verzekeringen	13.779	14.617
Overige schulden en overlopende passiva	6.050	6.240
	160.774	222.495

09. Overige resultaten na belastingen

	2018	2017
Overige resultaten na belastingen	(6.334)	(4.603)

In 2018 bedraagt de belastinglast van de fiscale eenheid EUR 0,2 miljoen (2017: EUR 0,9 miljoen last). Daarnaast bestaan de overige resultaten uit financiële baten en lasten en overheadkosten. Strukton Groep heeft met het merendeel van zijn Nederlandse vennootschappen in 2018 een fiscale eenheid gevormd. Strukton Groep rekent de vennootschapsbelasting niet aan zijn individuele dochterondernemingen door.

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en gestelde zekerheden

Door Strukton Groep zijn voor door werkmaatschappijen/deelnemingen opgenomen kredieten garanties afgegeven tot een bedrag van EUR 5,0 miljoen (ultimo 2017: EUR 5,0 miljoen). Per 31 december 2018 waren door bankiers garanties en bereidverklaringen afgegeven tot een bedrag van in totaal EUR 328,7 miljoen (ultimo 2017: EUR 290,2 miljoen). Deze garanties betreffen in hoofdzaak verplichtingen uit hoofde van onderhanden projecten en onderhoudsverplichtingen inzake opgeleverde werken.

Bezoldiging commissarissen en bestuurders

Voor een overzicht van de bezoldiging van bestuurders en commissarissen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Honoraria accountant

Aangezien de financiële informatie met betrekking tot de honoraria van de accountant is opgenomen in de jaarrekening van Oranjewoud nv, is op grond van artikel 2:382a lid 3 BW vermelding achterwege gebleven.

11. Dividend voorstel

Voorgesteld wordt aan de Algemene vergadering van Aandeelhouders om het uitkeren van dividend te passeren en het gehele resultaat in mindering te brengen op de algemene reserves (2017: resultaat toegevoegd aan de algemene reserve).

12. Gebeurtenissen na balansdatum

Voor de gebeurtenissen na balansdatum wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Utrecht, 12 september 2019

De Groepsdirectie:
ir. G.P. Sanderink (voorzitter)
ir. A. Schoots
drs. E.A. Hermsen RA

De Raad van Commissarissen:
ing. H.G.B. Spenkelink (voorzitter)
J.P.F. van Zeeland

Overige gegevens

Statutaire winstbestemming

De statutaire bepalingen met betrekking tot de winstverdeling zijn opgenomen in artikel 33 van de statuten. Deze bepalingen komen erop neer dat de winst ter vrije beschikking van de Algemene vergadering van Aandeelhouders staat.

13

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouder van commissarissen van Strukton Groep N.V.

► Verklaring over de jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel:

- geeft de geconsolideerde jaarrekening van Strukton Groep N.V. een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de groep op 31 december 2018 en van het resultaat en de kasstromen over 2018, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW);
- geeft de enkelvoudige jaarrekening van Strukton Groep N.V. een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de vennootschap op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018 van Strukton Groep N.V. te Utrecht ('de vennootschap') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van Strukton Groep N.V. samen met haar dochtermaatschappijen ('de groep') en de enkelvoudige jaarrekening.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde balans per 31 december 2018;
- de volgende overzichten over 2018: de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en
- de toelichting met de belangrijke grondslagen

voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

- de enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2018; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening is EU-IFRS en de relevante bepalingen uit Titel 9 Boek 2 BW en het stelsel dat is gebruikt voor het opmaken van de enkelvoudige jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Strukton Groep N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

► Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Kengetallen;
- Verslag van de Raad van Commissarissen;
- Bericht van de directie;
- Profiel;
- Samenstelling management;
- Kernactiviteiten en specialismen;
- Financiële resultaten;
- Veiligheid;
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- Corporate governance;
- Risicobeheersing;
- Namen en adressen;
- Begrippenlijst;
- Colofon.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

► Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afweten of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 12 september 2019
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door

drs. J.G. Bod RA

► **Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Strukton Groep N.V.**

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de vennootschap opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was. Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

14 Namen en adressen

► Strukton Groep

Strukton Groep
www.struktonrail.nl
info@strukton.com
T +31 (0)30 248 69 11

G.P. Sanderink (voorzitter), E.A. Hermesen en A. Schoots

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

► Strukton Rail

Strukton Rail
www.struktonrail.nl
info@struktonrail.com
T +31 (0)30 240 72 00

J. Zeeman (voorzitter) en J. Kool

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

Strukton Rail Nederland
www.struktonrail.nl
railnl@strukton.com
T +31 (0)30 240 78 00
T +31 (0)73 690 16 00
T +31 (0)575 458 100
T +31 (0)30 240 72 00

T.A. de Vries (voorzitter) en M.B.J. Maathuis

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
Veemarktweg 2a, 5223 AA Den Bosch | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
Pollaan 44, 7202 BX Zutphen | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
Kantonnaleweg 1, 3542 DB Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

Strukton Systems
www.struktonrail.nl
info@struktonsystems.com

T +31 (0)74 255 88 00

M.B.J. Maathuis

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
Welbergweg 60, 7556 PE Hengelo | Postbus 258, 7550 AG Hengelo

Strukton Rolling Stock
www.struktonrail.nl
rollingstock@strukton.com
T +31 (0)30 248 66 91
T +31 (0)53 480 05 80
T +31 (0)78 683 38 60

R. Enkt

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
Twekkeler Es 35, 7547 ST Enschede
Van Coulsterweg 11, 2952 CB Alblasserdam

Strukton Rail Short Line
www.struktonrail.nl
info@struktonrail.com
T +31 (0)73 690 16 00

M.B.J. Maathuis

Veemarktweg 2a, 5223 AA Den Bosch | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

Molhoek-CCT B.V
www.molhoek-cct.nl
info@molhoek-cct.nl

T +31 (0)183 30 15 36

R.R.L. van Kekem

Nieuwe Lemelerveldseweg 15, 8102 SH Raalte
Vierlinghstraat 17, 4251 LC Werkendam | Postbus 66, 4250 DB Werkendam

Strukton Rail AB
www.strukton.se
info@strukton.se
T +46 (0)10 480 50 00

L. Schyllander (a.i.)

Västberga allé 60, 126 30 Hägersten **Zweden**

Strukton Rail A/S
www.strukton.dk
info@strukton.dk
T +45 32 95 76 03

J.C. Jensen

Gammel Lyngvej 2, DK-4600 Koege **Denemarken**

Strukton Rail nv
www.struktonrail.nl
sribelgie@strukton.be
T +32 (0)9 210 79 10

D. Vleminckx

Burg. Maenhautstraat 64, 9820 Merelbeke **België**

CLF S.p.A.
www.strukton.it
clf.spa@clfspa.it
T +39 (0)51 323 424

E. Peola

Via della Cooperazione 34, 40129 Bologna **Italië**

Strukton Rail Australia Pty Ltd
www.struktonrail.com
struktonrailaustralia@strukton.com
T. +61 (0)8 61 49 4000

P. McIlveen

Level 6, 55 St Georges Terrace Perth WA 6000 |
PO Box Z5506 St Georges Terrace WA 6831 **Australië**

Strukton Rail North America Inc.
www.struktonrail.com
struktonrailnorthamerica@Strukton.com
T +1 301 961 1552

E. Linnenkamp

3 Bethesda Metro Center, Suite 700 **Verenigde Staten**
Bethesda, MD 20814

► Strukton Civiel

Strukton Civiel
www.struktonciviel.nl
info@struktonciviel.com
T +31 (0)30 248 69 11

F.M. Bekooij

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

Strukton Civiel Projecten
www.struktonciviel.nl
info@struktonciviel.com
T +31 (0)30 248 69 11

B.T.A Lobbezoo en R. Ottelé

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

Strukton Infratechnieken
www.struktoninfratechnieken.nl
info@struktoninfratechnieken.com
T +31 (0)30 248 67 74

H. Spoelstra

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

Strukton Prefab Beton
www.struktonprefabbeton.nl
prefabbeton@strukton.com
T +31 (0)30 248 62 86

J.A.P. van Stratum

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen 144

Strukton Milieutechniek
www.struktonmilieutechniek.nl
milieu@strukton.com
T +31 (0)76 596 05 00

D.J.M. Hillemans

Schapenweide 6, 4824 AN Breda | Postbus 8800, 4820 BC Breda

GBN
www.gbn.nl
info@gbn.nl
T +31 (0)30 296 64 85

E. van Roekel

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 19172, 3501 DD Utrecht

Strukton Civiel Zuid bv
www.struktonciviel.nl
info.civielzuid@strukton.com
T +31 (0)76 543 16 40

J.A.M.M. van de Riet en A.H.M. van Oosterhout

Rat Verlegstraat 120, 4815 PT Breda | Postbus 2238, 4800 CE Breda

Molhoek-CCT bv
www.molhoek-cct.nl
info@molhoek-cct.nl

T +31 (0)183 30 15 36

R.R.L. van Kekem

Nieuwe Lemelerveldseweg 15, 8102 SH Raalte
Vierlinghstraat 17, 4251 LC Werkendam | Postbus 66, 4250 DB Werkendam

Strukton Civiel West bv
www.struktonciviel.nl
info.civielwest@strukton.com
T +31 (0)229 54 77 00

R. Philipse

Scharwoude 9, 1634 EA Scharwoude | Postbus 1, 1633 ZG Avenhorn

Ooms Producten
www.ooms.nl
info@ooms.nl
T +31 (0)229 54 77 00

A. de Bondt

Scharwoude 9, 1634 EA Scharwoude | Postbus 1, 1633 ZG Avenhorn

Strukton Civiel Zuid bv
www.struktonciviel.nl
info.civielzuid@strukton.com
T +31 (0)76 578 12 00

J.A.M.M. van de Riet en A.H.M. van Oosterhout

Rat Verlegstraat 120, 4815 PT Breda | Postbus 2238, 4800 CE Breda

Strukton Civiel Noord & Oost bv
www.struktonciviel.nl
info.civielnoordenoost@strukton.com
T +31 (0)541 58 41 11

E. Oostinga

Kelvinstraat 1, 7575 AS Oldenzaal | Postbus 355, 7570 AJ Oldenzaal

Terracon Funderingstechniek B.V.
www.terracon.nl
info@terracon.nl
T +31 (0)183 40 13 11

B. Bekhof

Vierlinghstraat 17, 4251 LC Werkendam | Postbus 49, 4250 DA Werkendam

Terracon International B.V.
www.terracon.nl
info@terracon.nl
T +31 (0)183 40 35 29

B. Bekhof

Vierlinghstraat 17, 4251 LC Werkendam | Postbus 49, 4250 DA Werkendam

Terracon Spezialtiefbau GmbH
www.terracon.nl
info@terracon.nl
T +49 (0)30 417 44 23 3

B. Bekhof

Warmensteinacher Straße 60, D-12349 Berlijn, [Duitsland](#)

Tensa
www.tensa.nl
info@tensa.nl
T +31 (0)76 543 16 30

J.A.M.M. van de Riet

Rat Verlegstraat 120, 4815 PT Breda | Postbus 2238, 4800 CE Breda

Tubex www.tubexbv.nl info@tubexbv.nl T +31 (0)183 67 98 88	A.F. Groeneweg Vierlinghstraat 17, 4251 LC Werkendam Postbus 183, 4250 DD Werkendam
Unihorn www.unihorn.nl info@unihorn.nl T +31 (0)229 54 78 50	J.J. Bleeker Scharwoude 9, 1634 EA Scharwoude Postbus 58, 1633 ZH Avenhorn
Van Rens mobiliteit www.vanrensmobiliteit.nl info@vanrensbv.nl T +31 (0) 88 03 30 900	R.A.H. van Diessen Molenstraat 27a, 5268 KD Helvoirt Postbus 4, 5268 ZG Helvoirt
Strukton International www.struktoninternational.com info@strukton.com T +31 (0)30 248 69 11	 Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
Strukton LLC www.struktoninternational.com T +31 (0)30 248 62 00	R. Majoor Hadeel Center no 7589, 4th floor, Al Yasmeen District King Abdulaziz Road, Street 298, Riyadh 2176, Kingdom of Saudi Arabia SA
Strukton Immersion Projects www.struktonimmersionprojects.nl info@strukton.com T +31 (0)30 248 69 11	P.T. van Westendorp en O.M. Koster Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
Geocon www.geoconbv.nl info@strukton.com T +31 (0)30 248 69 11	P.T. van Westendorp en O.M. Koster Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
DMI Injektionstechnik GmbH www. d-m-i.net info@d-m-i.net T +49 (0)30 417 44 23 40	W.J. Münch Warmensteinacher Straße 60, 12349 Berlijn, Duitsland

Ooms PMB www.oomspmb.com info@ooms.nl T +31 (0)229 54 77 00	H.J.N. Brouwer Scharwoude 9, 1634 EA Scharwoude Postbus 1, 1633 ZG Avenhorn
Strukton C&T WLL	C. Raijmakers en R. Majoor Office no.106, Building no.65 , Area -239, Zone no-23, Street - 850 Qatari Bin Al Fujaah Street Bin Mohmoud, Doha, Qatar
Strukton International Belgium NV T +32 (0)9 210 79 10	 Burg. Maenhautstraat 64, 9820 Merelbeke België
Strukton International Denmark AS T +31 (0)30 248 69 11	O.M. Koster Gammel Lyngvej 2, DK-4600 Koege Denemarken
Strukton International Sweden AB T +31 (0)30 248 69 11	 Västberga allé 60, 126 30 Hägersten Zweden
Strukton International B.V. Agencia en Chile T +56 2 2234 8451	G. Labbé & M. Paredes Avenida Apoquindo 6275 of. 51, Las Condes, Santiago Chili
Strukton International Colombia	 Cll. 35 No 7-75 p. 12, Bogotá DC Colombia
Strukton International Argentina SA T +54 11 5281 6000	 Av. Córdoba 991, 6to Piso, C1054AAI Buenos Aires Argentinië
Strukton International Deutschland GmbH	O.M. Koster Siemensstrasse 31, 47533 Kleve Duitsland

► Strukton Worksphere

Strukton Worksphere
www.struktonworksphere.nl
info.ws@strukton.com
T +31 (0)30 248 69 11

J.T. Lemmen en M.A.C. Ooijen

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

Strukton Worksphere Projecten
www.struktonworksphere.nl
info.ws@strukton.com
T +31 (0)30 248 69 11

F.P.L.M. de Garde

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht | Postbus 1830, 3600 BV Maarssen

Regio Noord-West/Midden
www.struktonworksphere.nl
utrecht.ws@strukton.com
amsterdam.ws@strukton.com
T +31 (0)30 273 63 63
Maarssen
T +31 (0)20 606 23 00
T +31 (0)30 273 63 63

K. van Oosteren

Kantonnaleweg 1 (Geb. 40), 3542 DB Utrecht | Postbus 1819, 3600 BV

Naritaweg 134, 1043 CA Amsterdam | Postbus 56383, 1040 AJ Amsterdam
Industrieweg Oost 15C, 6662 NE Elst | Postbus 222, 6600 AE Elst

Regio Noord-Oost
www.struktonworksphere.nl
 groningen.ws@strukton.com
leeuwarden.ws@strukton.com
deventer.ws@strukton.com
T +31 (0)50 366 69 00
T +31 (0)58 234 32 00
T +31 (0)570 68 36 00

L. Haan

Rostockweg 3, 9723 HG Groningen | Postbus 5110, 9700 GC Groningen
Morseweg 17, 8912 BG Leeuwarden | Postbus 518, 8901 BH Leeuwarden
Keulenstraat 2, 7418 ET Deventer | Postbus 611, 7400 AP Deventer

Regio Zuid-West
www.struktonworksphere.nl
capelle.ws@strukton.com
T +31 (0)10 258 28 00

N.P. Boelhouwer

Ligusterbaan 2, 2908 LW Capelle a/d IJssel |
Postbus 436, 2900 AK Capelle a/d IJssel

Regio Zuid
www.struktonworksphere.nl
eindhoven.ws@strukton.com
maastrichtairport.ws@strukton.com
breda.ws@strukton.com
T +31 (0)40 282 52 00
Eindhoven
T +31 (0)43 358 55 55
T +31 (0)76 572 34 00

M.R. van der Veen

Sciencepark Eindhoven 5206, 5692 EG Son | Postbus 356, 5600 AJ

Horsterweg 24, 6199 AC Maastricht-Airport | Postbus 519, 6180 AA Elsloo
Ceresstraat 1, 4811 CA Breda | Postbus 9443, 4801 LK Breda

► Strukton Integrale Projecten

Strukton Integrale Projecten
www.struktonpps.nl
info@struktonpps.com
T +31 (0)30 248 62 03

P.J.A. Peekel

Westkanaaldijk 2, 3542 DA Utrecht |
Postbus 1025, 3600 BA Maarssen

15

Begrippenlijst

24Safe	Het veiligheidsbeleid binnen Strukton is vervat onder de noemer 24Safe, met als missie ‘Samen scherp op veiligheid’
CBG	College ter Beoordeling van Geneesmiddelen
Compliance	Het naleven van minimaal de geldende wet- en regelgeving; het nakomen van normen of het zich er naar schikken
D&c	Design & Construct (ontwerp & bouw)
Dbmo	Design, Build, Maintain & Operate (ontwerp, bouw, onderhoud en exploitatie)
Dbfmo	Design, Build, Finance, Maintain & Operate (ontwerp, bouw, financiering, onderhoud & exploitatie)
EBIT (bedrijfsresultaat)	Earnings Before Interest and Tax (winst voor interest en belastingen)
EBITDA (operationeel resultaat)	Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation (winst voor interest, afschrijvingen en belastingen)
Ertms	Het door de Europese Unie ontwikkelde treinbeveiligingssysteem European Rail Traffic Management System, bedoeld om treinen eenvoudig van land naar land te laten rijden, zonder van veiligheids-systeem te wisselen
Esco	Energy service company, een bedrijf dat door toepassing van verschillende maatregelen een bepaalde energiebesparing voor een gebouweigenaar garandeert, vaak door middel van een prestatiecontract.
EUR	Euro
Geïnvesteed vermogen	Eigen vermogen vermeerderd met ter beschikking gestelde leningen en het saldo van banktegoeden/opnames rekening-courant
IF	Injury Frequency, ongevallenfrequentie-index. Het aantal ongevallen met verzuim gedeeld door het aantal arbeidsuren.

IFRS	International Financial Reporting Standards, de standard internationale boekhoudregels voor het opstellen van jaarrekeningen voor alle beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie
Lmra	Last Minute Risico Analyse, een korte risicobeoordeling die wordt uitgevoerd vlak voor aanvang van de werkzaamheden. Hiermee wordt gecontroleerd of alle risico’s zijn onderkend en afdoende beheersmaatregelen genomen zijn
KAM	Kwaliteit, arbeidsomstandigheden & milieu
Orderportefeuille	Verworven maar nog uit te voeren werken
Pmb	Polymeer modified bitumen
Pps	Publiek-private samenwerking
Pps-concessieproject	Publiek-private samenwerking waarbij een overheidsinstelling het ontwerp, de realisatie, de financiering, het beheer en het onderhoud en vaak ook de facilitaire dienstverlening van een project langdurig bij een privaat consortium onderbrengt
PULSE	Een platform voor voorspellend en risicogestuurd beheer en onderhoud
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Social return	Het leveren van een bijdrage aan het vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
Solvabiliteit	De verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen
Strukton All Right	Onder de noemer Strukton All Right vat Strukton zijn integer handelen samen
SPC	Special Purpose Company, een vennootschap die speciaal is opgericht voor het management van een pps-project
Werkkapitaal	Vlottende activa exclusief vrije liquide middelen minus niet-rentedragende kortlopende verplichtingen

16 Colofon

Strukton Groep nv

Coördinatie en eindredactie	Corporate communications
Tekst	Suus van Geffen, Utrecht
Ontwerp en vormgeving	Canon Nederland nv
Drukwerk	Canon Nederland nv
Beeld	Bouwfotografe, Cepezed, Fredrik Hjerling, Linh Kruger, Redrum, Ryno Quantz, Frans Rens, Gitte Spinder, Lennaerd Vos, René van der Waal

Dit jaarverslag verschijnt in gedrukte en in digitale vorm. De digitale versie is te downloaden via www.strukton.com/nl/over-ons en is beschikbaar in het Engels en Nederlands.

Een gedrukt exemplaar van het jaarverslag is aan te vragen via de afdeling Corporate Communications.

Strukton Groep nv
Westkanaaldijk 2, Utrecht
Postbus 1025, 3600 BA Maarssen
Nederland
Telefoon +31 (0)30 248 69 11
E-mail: info@strukton.com
www.strukton.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 30004006.

The background of the entire page is a dark, long-exposure photograph of a city at night. Light trails from cars on a highway and city lights are visible. Overlaid on this image is a complex network of thin, light-blue lines connecting various points. Several circular icons are placed at key nodes of this network: a location pin icon (top left), a Wi-Fi signal icon (center left), another location pin icon (top right), and a globe icon (bottom right). A white, rounded rectangular frame is also superimposed on the right side of the image, enclosing part of the network lines and the top-right location pin icon.

www.strukton.nl